MALAZGİRT 1071

Yeni Türk Oluşumunda Malazgirt Başlangıcı

Oğuz Ünal

ÖTÜKEN

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1489
KÜLTÜR SERİSİ: 857

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 16267

ISBN: 978-605-155-901-8

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Ayşegül Büşra Paksoy

Kapak Tasarımı: GNG Tanıtım

Dizgi-Tertip: Ötüken

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: İmak Ofset Basım Yayın San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika Numarası: 45523 Tel: (0212) 444 62 18

İstanbul- 2020

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

OĞUZ ÜNAL; 1946 yılında İzmir'in Tire ilçesinde doğdu. Ankara Barbaros İlkokulu, Ankara Namık Kemal Ortaokulu ve Ankara Atatürk Lisesi'ni bitirdikten sonra 1971 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Halen Manisa'da serbest avukatlık yapmaktadır. *Son Havadis, Hergün* ve *Orta Doğu* gazeteleriyle, *Töre, Millî Eğitim ve Kültür, Türkiye ve Dünya, Ülkü Ocağı* gibi dergilerde çeşitli yazıları yayınlandı.

Eserleri:

-Horasan'dan Anadolu'ya/Türkiye Tarihine Giriş/Anadolu'nun Fethi ve Türkiye Devleti'nin Kuruluşu, Töre-Devlet Yayınevi, Ankara, 1980.

-Türkiye'de Demokrasinin Doğuşu/Tek Parti Yönetiminden Çok Partili Rejime Geçiş Süreci, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1994.

-Horasan'dan Anadolu'ya Türkiye Tarihi /Anadolu'nun Fethi ve Türkiye Devleti'nin Kuruluşu, Genişletilmiş 3. Baskı, Ötüken Neşriyat, İstanbul 2019.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar 13
Ön Söz 15
Zamandizimi/Kronoloji 31

BAŞLARKEN

1.Rûm, Romalı, Roma, Bizans, Konstantinopolis, Kostantiniyye, İstanbul İsimlerinin Anlamları ve Tarih İçindeki Gelişimi 39

GİRİŞ
SAVAŞIN SEBEPLERİ

1. Büyük Türk Göçü 64
   A. Orta Asya'dan Ön Asya'ya Akan Bir Dünya 64
   B. Göçün Örgütlenmesi ve Oluşumu 77
2. Selçukluların Yükselişi ve Selçuklu Sultânlarının Oğuzlara Yurt Bulma ve Fetih Siyasetleri 80
3. Yeni Roma Gücünün Dirilişi 133
4. İmparator Romanos Diogenes'in Karşı Saldırısı 148
   A. Romanos Diogenes'in1068 Yılı Anadolu Askerî Harekâtı 151
   B. Romanos Diogenes'in 1069 Yılı Anadolu Askerî Harekâtı 155
   C. Doğu Orduları Başkomutanı Manuel Komnenos'un 1070 Yılı Anadolu Askerî Harekâtı 157

I. BÖLÜM
MALAZGİRT ÖNCESİ SELÇUKLULARIN RÛM GAZÂLARI VE ANADOLU FÜTÛHÂTI

1. Çağrı Bey'in Rûm/Anadolu Akını 164
2. Selçuklular Horasan'da Büyük Türk Hâkanlığı Tahtına Oturuyor 177
3. Sultân Tuğrul Bey Zamanında Rûm Gazâları ve Anadolu Fütûhâtı 188
4. Rûm/Anadolu'ya İlk Selçuklu Seferi, Phasiane/Pasinler (Kapetru/Hasankale) Muharebesi 195
5. Sultân Alparslan Zamanında Rûm Gazâları ve Anadolu Fütûhâtı 201
6. At Üstünde Fırtına; Afşın Bey Rûm/Anadolu Ülkesini Altüst Ediyor 214

II. BÖLÜM
SAVAŞA KATILAN HASIM ORDULAR

1. Selçuklu Ordusu 227
2. Roma Ordusu 242

III. BÖLÜM
SAVAŞA KATILAN HASIM KOMUTANLAR

1. Savaşa Katılan Selçuklu Komutanları 261
   Sultân Alparslan 262

Gevherâyîn 265
Savtekin 266
Aytekin 266
Sanduk 267
Afşın 267
Dilmaçoğlu Alptekin Mehmed 270
Artuk 270
2. Savaşa Katılan Roma Komutanları
İmparator IV. Romanos Diogenes 271
Nikefor Bryennios 272
Andronikos Dukas 273
Teodor Aliates 274
Nikefor Basilakes 274
Ursel de Bayyöl 274
Joseph Tarkhaniotes 275

IV. BÖLÜM
SAVAŞA KATILAN HASIM HÜKÜMDÂRLARIN PSİKO-SOSYAL DURUMLARI VE MOTİVASYONLARI

1. Savaş Öncesi İmparator Romanos Diogenes'in Motivasyonları 281
2. Savaş Öncesi Sultân Alparslan'ın Motivasyonları 285

V. BÖLÜM
SAVAŞ ÖNCESİ TARAFLARIN PLÂNLARI

1. Savaş Öncesi Sultân Alparslan'ın Plânı 294
2. Savaş Öncesi İmparator IV. Romanos Diogenes'in Plânı 301

VI. BÖLÜM
SAVAŞ ÖNCESİ TARAFLARIN SİYASÎ VE ASKERÎ DURUMLARI

1. Savaş Öncesi Roma'nın Ön Asya Toprakları: Anatoli 307
2. Savaş Öncesi Selçuklularda Siyasî ve Askerî Durum 319
3. Savaş Öncesi Romalılarda Siyasî ve Askerî Durum 321

VII. BÖLÜM
SAVAŞA GİDEN YOL

1. Varılamayan Hedef: Sultân Alparslan'ın Mısır/Fâtımî Seferi 343
2. Romanos Diogenes'in 1071 Doğu (Malazgirt) Seferi 354
3. Alparslan'ın Halep'ten "Sözde" Kaçışı 361
4. Orduların Muharebe Alanına Yürüyüşü 370
5. Malazgirt Savaşı'nda Kürtler'in Rolü 377
6. Muharebenin Arifesinde 393

VIII. BÖLÜM
MALAZGİRT MEYDAN MUHAREBESİ VE GEÇİRDİĞİ SAFHALAR

1. Orduların Karşılaşması 415
2. Selçuklu Elçileri Romanos Diogenes'in Ordugâhında 421
3. Muharebe Başlarken 427
4. Selçukluların Muharebe Tertibi 432
5. Romalıların Muharebe Tertibi 437
6. Ve Muharebe… 442
7. Selçuklu Zaferi ve Romalıların Yenilgisi 461
8. Esir İmparator 464

IX. BÖLÜM
MALAZGİRT'TEN SONRA... /477

X.BÖLÜM
MALAZGİRT ZAFERİNİN SONUÇLARI, ANADOLU FÜTÛHÂTINA ETKİLERİ, TÜRK, İSLÂM VE DÜNYA TARİHİ BAKIMINDAN ÖNEMİ

1. Malazgirt Zaferinin Sonuçları ve Rûm/Anadolu Fütûhâtına Etkileri 491
2. Malazgirt Zaferinin Türk, İslâm ve Dünya Tarihi Bakımından Önemi 498

KİTAPTA GEÇEN YER ADLARININ ROMA DÖNEMİNDEKİ VE BUGÜNKÜ SÖYLENİŞLERİ

1) Ülke, Şehir, Semt ve Yer Adları 513
2) Deniz, Nehir ve Göl Adları 518
3) Dağ Adları 519

HARİTALAR

Harita 1) 10.Yüzyılın İkinci Yarısında Avrasya Stepleri, Müslüman Orta Asya ve Oğuz Yurtları 525
Harita 2) Selçukluların ve Onlarla Birlikte Hareket eden Oğuzlar/Türkmenlerin Büyük Göç Dalgaları 526
Harita 3) 10. ve 11.Yüzyıllarda Anatoli (Anadolu) 527
Harita 4) Selçukluların Yükselişi 529
Harita 5) Selçukluların Yaptıkları Önemli Seferler ve Yaylaklar ile Kışlakların Toplandığı Bölgeler 530
Harita 6) İmparator Romanos Diogenes'in 1068 Yılı Askerî Harekâtı 531
Harita 7) İmparator Romanos Diogenes'in 1069 Yılı Askerî Harekâtı 532
Harita 8) Manuel Komnenos'un 1070 Yılı Askerî Harekâtı, Elbasan'ın Roma'ya Sığınması, Afşın Bey'in Tedip Harekâtı 533
Harita 9) İmparator Romanos Diogenes'in 1071 Doğu (Malazgirt) Seferi 534

Harita 10) Roma ve Selçuklu Ordularının Muharebe Alanına Yürüyüşü 535
Harita 11) 25-26 Ağustos 1071 Orduların Muharebe Tertipleri 536
Harita 12) 26 Ağustos 1071 Selçuklu Ordusunun Cephe Taarruzu 537
Harita 13) 26 Ağustos 1071 Roma Ordusunun Kuşatılması ve Yok Edilmesi 538
Harita 14) 26-27 Ağustos 1071 Roma Ordusu Artıklarını Takip Harekâtı ve Roma Ordugâhının Ele Geçirilmesi 539
Harita 15) Malazgirt Meydan Muharebesi ve Geçirdiği Safhalar 541

KAYNAKLAR

1) Klâsik Kaynaklar 545
2) Modern Araştırmalar 548
3) Ansiklopediler 581
4) Sözlükler 581

DİZİN/ 583

ÖN SÖZ

Tarih, yalnızca geçmişte yaşanan olaylarla ya da
tarihçilerin kendi ilgi alanlarıyla ilgili düşünceleriyle sınırlanamaz;
aynı zamanda dün, bugün ve yarın üzerine kafa yoran,
geçmişi, bugünü ve geleceği kendi kimlikleriyle nasıl birleştirebileceklerini
düşünen herkesle ilişkilidir.

İnsan, tarih bilincine, geçmiş idrâkine sahip bir varlıktır. Geçmişini bilen, merak eden, yanlış da olsa bilmeye çalışan, gelecek endişesi olan, geleceğe dönük bazı tahminler yapan tek varlık insandır. Bu bakımdan insanı ve içinde yaşadığı toplumu tarih bilgisinden ve tarih bilincinden ve idrâkinden soyutlayamayız. Bir annenin bebeğiyle bağlantısını sağlayan göbek kordonunun bebeğin hayatındaki rolü neyse, tarihle bağlantımızın da insan ve toplum hayatında üstlendiği rol odur.[1] İnsanların hayatı, hatıraları nispetinde zengin olduğu gibi, toplumların hayatı da ortak hatıralarının zenginliği nispetinde derin ve kuvvetlidir.[2] Toplumsal bilinci ve idrâkı şekillendiren en önemli unsur, birlikte ve ortak yaşanan geçmiştir, tarihtir. Tarih dediğimiz geçmiş zaman kesitinde ve üzerinde yaşanılan coğrafyada olaylar meydana gelir; toplumların, milletlerin ortak hafızası, bilinci ve idrâki de bunun içinde oluşur; oluşan şey kimliğimizdir.[3]

Dünyanın binbir cilvesi, maddeci ve sömürücü Batı kültürünün aldatıcı renkli mengenesinde sıkışmış insan için Kur'an'ın "*Senin göğsünü açıp ferahlatmadık mı?*"[4] İlâhî nefesinin diriltici soluğu gibidir tarih bilinci. Bilincine varılmış tarih; kronolojik bilginin ötesine geçip tarihten güç alarak, şimdiyi ihya ve geleceği inşa gücünü verir.[5]

Tarih, güncel bilincimizin ve idrakimizin üzerine oturduğu önemli bir yanımız olan hafızamızı temsil ettiğine ve kimliğimizi belirleyen şey[6] oldu-

---

1 Erol GÖKA, *Türklerin Psikolojisi/Tarihin Ruhumuzda Bıraktığı İzler,* Timaş Yay. İstanbul 2008, s. 8.

2 Hilmi Ziya ÜLKEN, *Destanlar,* Haz. Fatma ARTUNKAL, Doğu Batı Yay. İstanbul 2019, s. 47.

3 İlber ORTAYLI, *Türklerin Altın Çağı,* Kronik Kitap, İstanbul 2017, s. 13-14.

4 *Kur'an-ı Kerim, İnşirâh sûresi, âyet 1.*

5 Halit ÇİL, *Tarih Bilinci/Bilim-Felsefe-Yöntem,* Önsöz Yay. İstanbul 2019, s. 7.

6 Kasım ŞULUL, *İslâm Düşüncesinde Tarih Tasavvuru ve Usûlü,* İnsan Yay. 3.Bas. İstanbul 2015, s. 16.

ğuna göre; yekpâre görülecek, topyekûn sevilecek yahut da nefret edilecek, kabul ya da reddedilebilecek bir şey değildir; bilâkis tedkîk ve muhâkeme edilecek bir manzaradır.[7] Muhammed İkbâl'in deyişi ile, bilincin geçirdiği tecrübeler sadece geçmişten ibarettir.[8] Bu geçmiş, düşünceye, tefekküre, tarihe konu edilmekle kalıcı bir idrâk ve tecrübeye dönüşebilir.[9] Toplumları meydana getiren bireylerin düşünceleri ve dünya görüşleri, geçmişleri ile sıkı bir şekilde bağlantılıdır ve oradan beslenir.[10] Bu nedenle tarih, 11. ve devam eden yüzyıllardaki klâsik İslâm tarih yazıcılığında genellikle görüldüğü gibi, dönemin saraylarındaki kâtip sınıfının elinde, basit ve düz yazı üslûbu ile sade bir anlatımın yerini alan, kafiyeli nesir ve şiir gibi bol keseden süslemeli malzemeler kullanılarak aşırı süslü hale gelebilen bir hüner işi, bir retorik[11] değildir. Tarih, orada öylece duran ve tarihçinin kendisini keşfetmesini bekleyen bir şey de değildir. Tarih, müverrihler ve vakanivüsler tarafından "tarihî hâdiselerin" kayıt altına alındığı metinler içerisinde aktarılan, sadece bu metinlere müracaat edildiğinde kendisine ulaşılabilen bir şey de değildir. O, kendiliğinden her şeye sızar, her şeyin içerisine süzülüp kendisine yer eder ve birçok kez de farklı kisvelere bürünerek, farklı formlar içerisinde kendisini var eder. Zaman zaman bir masal, bir öykü, bir roman, bir kıssa ya da anekdot, bir şiir, bir dua, hâttâ bir beddua bile "tarihî olanı" dört başı mâmur bir tarih metninden çok daha açık, anlaşılır, sahih ve hakikî bir biçimde aktarabilir. Öyle ki, tarihî metinlerde çoğu zaman rastlanamayacak bir canlılık, bir ruh ve hâdisenin derinlemesine idrâk edilmesini sağlayacak bir bakış açısı, bir derinlik, karşımıza birçok kez "tarihî olmayan" anlatılarda çıkmaktadır. Bazen uzun soluklu, derinlikli ve titiz akademik araştırmalarla çözülemeyen girift, karmaşık tarihî meseleler hiç de umulmadık bir biçimde bir şiirin, bir ninninin, bir duanın, minik bir nesnenin ya da alâkasız bir bestenin, bir şarkının içerisine sızıp kalmış bir mısra, bir anahtar anlam ile çözülebilmektedir. Meseleye bu noktadan bakılınca, tarih söz konusu oldu-

7 YAHYÂ KEMAL, *Târih Musâhabeleri,* İFCYKE Yay., İstanbul 1975, s. 2.

8 Muhammed İKBÂL, *İslâm'da Dinî Düşüncenin Yeniden Doğuşu,* Çev. Ahmet ASRAR, Bir Yay. İstanbul 1984. s. 79.

9 ŞULUL, *İslâm Düşüncesinde Tarih Tasavvuru ve Usûlü,* s. 16.

10 Keith JENKİNS, *Tarihi Yeniden Düşünmek,* Çev. Bahadır Sina ŞENER, Dost Ktb. Ankara 1997, s. 82'den nkl. ŞULUL, *İslâm Düşüncesinde Tarih Tasavvuru ve Usûlü,* s. 16, dn.5.

11 Krş. Carole HILLENBRAND, *Malazgirt Muharebesi/Türklerin Efsanesi İslamın Simgesi,* Çev. Mehmet MORALI, Alfa Yay. İstanbul 2015, s.129-130.

ğunda hiçbir şeyin önemsiz ya da az önemli olduğunu söylemek mümkün değildir.[12] Tarih bugünü anlamak için yazılmaktadır.[13]

Türk ve İslâm tarihinin en önde gelen meselelerinden biri, 11. yüzyıla kadar, asırlardır Roma İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altında olan Anadolu coğrafyasının, *"Diyâr-ı Rûm"*un bu yüzyıl itibarıyla Selçuklu fetihlerinin[14] ardından süratli bir demografik, sosyal, siyasal, dinî ve kültürel dönüşüm geçirerek bir İslâm beldesi ve Türk yurdu, Türk vatanı haline gelmesi, *"Anatoli"*den *"Anadolu"*ya, *"Türkiye"*ye dönüşmesidir.[15]

Malazgirt Savaşı'nın anlaşılabilmesi (bilinebilmesi değil) için, *"Malazgirt Savaşı'na yönelik bir yaklaşım ortaya koyarak"* bu yaklaşım çerçevesinde savaşın sahih, doğru ve tarihî gerçeklere ve belgelere bağlı; tarihi yapanlara

---

[12] Ünal TAŞKIN, *"Abbâsî Halifesi'nin Malazgirt Savaşı Duası"*, Malazgirt Zaferi/Bin Yıllık Miras, Haz. Mustafa ALİCAN, Kronik Kitap Yay. İstanbul 2018 adlı ktb. içinde, s.155.

[13] Sevgi AKTÜRE, *İÖ 6. Yüzyıldan 14. Yüzyıl Sonuna Kadar Büyük İmparatorluklar Döneminde Anadolu Kentleri/Tarih İçinde Anadolu Kenti III*, Tarih Vakfı Yurt Yay. İstanbul 2018, s.6.

[14] *"Fetih" (feth)*, çoğulu *fütûh*, onun da çoğulu *fütûhât;* Arapça kökenli olup, Kur'an' da da geçen bu kelime, *kapatma*nın zıddı olup *açmak* demektir. Terim olarak anlamı ise, bir düşman beldesini, bir şehri harp veya sulh yoluyla ele geçirmek ve kapılarını Müslümanlara açmak anlamına gelmektedir. (Bk. Mustafa KARATAŞ, *"İstanbul'un Fethi Hadisi"*, Doç. Dr. Mustafa Karataş resmî web sitesi). Fetih, terim olarak, İslâm'da meşru görülen savaşlar hakkında cihâd kelimesine benzer bir şekilde, Müslümanların gayrimüslimlerden gerçekleştirdikleri toprak kazançlarını tarihte ve günümüzde bilinen diğer istilâ ve sömürü savaşlarından ayırmak amacıyla kullanılmıştır; kaynağı da Müslümanların geçmiş ve gelecekteki maddî ve manevî zaferlerinden bahseden Kur'an'ın 48. Sûresi olan Feth sûresidir. İslâm fetihleri devletin sınırlarının genişlemesini sağlamakla birlikte gayrimüslimleri zorla Müslüman yapmayı hedef almıyor, onları yalnızca İslâm devletinin himaye ettiği insanlar statüsüne sokmakla yetiniyordu. Bir başka ifade ile, onların zorla Müslüman olmalarını değil İslâm'a tâbi olmalarını, İslâm'a girmeden Allah'a (c.c.) itaat etmelerini sağlıyordu. İslâm fetihlerinin gayesi *"i'lâ-yı Kelimetullah"tır.* Fethedilen yerlerde Allah'ın (c.c.) adı okunan ezanlarla, Kur'an hükümlerinin uygulanmasıyla, İslâm dininin esaslarının ve yüceliğinin yayılmasıyla, zalim idarelere son verilip İslâm'ın insanlara tebliğ edilmesine engel olanların safdışı bırakılmasıyla ve hak, adâlet ve iyilik yapma ilkeleri üzerine kurulan, insanın insana değil yalnız ve yalnız Allah'a (c.c.) kulluk ettiği bir yönetim sisteminin getirilmesiyle yüceltilmiştir. (Geniş bilgi için bk. Mustafa FAYDA, *TDVİA "Fetih" Md.C.*2, s.467- 470.)

[15] Kemal Ramazan HAYKIRAN, *"Manevî Fetih: Malazgirt Savaşı'ndan Sonra Anadolu'da Kültürel Değişim", Malazgirt Zaferi/Bin Yıllık Miras,* Haz. Mustafa ALİCAN, Kronik Kitap Yay. İstanbul 2018 adlı ktb içinde, s.163.

ya da kazananlara değil, gerçeklere, sadece gerçeklere sadık bilgisini edinmek, Malazgirt Savaşı'nın maddî koşullarını, dönemin kaynaklarından hareketle, tespit etmek ve bu doğrultuda Muharebenin gerçekleştiği yer, Savaşa ve muharebelere[16] katılan orduların durumu, silâh ve mühimmatları, stratejik ve taktik harekât, anlayış ve tutumları, orduların Muharebe alanına yürüyüşleri, taraflar arasında yapılan diplomatik görüşmeler, bu görüşmelere katılanlar ve bu görüşmeler esnasında kullanılan dil, Muharebe meydanında ordularıyla karşı karşıya gelen tarafların, Selçuklular ile Romalıların (Bizanslılar değil) Savaş ve Muharebe öncesi durumları, siyasî hedefler ve dünya görüşü bakımından anlayış ve tutumları, gelecek tasavvurları ve ümitleri, plânları, tarih ve dönemin siyasî konjönktürü içerisinde toplumlarına ve devletlerine biçtikleri konum ve rol, düşmanlarına ilişkin algıları ve onlarla ilgili düşünceleri, savaşan hükümdârların, komutanların ve askerlerin psikolojik durumları ve motivasyonları, savaşın kısa ve uzun vadeli sonuçları, Savaş sürecinde ve Muharebe meydanında ordularıyla karşı karşıya gelen toplumların ve devletlerin Savaştan sonraki durumları ve gelecekleri, birbirleri ile mücadele eden hükümdârların, komutanların Malazgirt Savaşı öncesi ve savaş sonrası biyografileri ve hayatları ile savaş tecrübeleri arasındaki ilişki, Malazgirt Savaşı'nın neden olduğu ya da olmuş olabileceği düşünülen sosyal, dinî, siyasî, kültürel, ekonomik ve demografik dönüşümler, savaşan devletlerin ve toplumların Savaşın meydana geldiği tarihten sonra geçirdikleri tarihî evreler ile Malazgirt Savaşı arasında ne türden bir ilişkinin olduğu ya da olabileceği, daha sonraki nesiller tarafından Malazgirt Savaşı'na atfedilen önem, ilgi ve bu savaş hakkındaki algı ve değerlendirmeler ile "yaşadığımız" çağın, "bugünün", yaklaşık bin yıl önce meydana gelmiş bulunan, Malazgirt Savaşı'na bakışı, bu bin yıl içerisinde, bize gelene kadar (Malazgirt Savaşı'na ya da bu savaşa ilişkin olana dair olanlar da dâhil olmak üzere) Malazgirt Savaşı'na dönük olarak söylenmiş sözler, yapılan değerlendirmeler, yazılan kitaplar, yapılan inceleme ve araştırmalar, lisans, doktora ve diğer akademik tezler, monografiler, tercümeler, derlemeler, şiirler, romanlar, piyesler ve her türlü tiyatro eserleri, şarkılar, operalar vb. gibi konularda bilgi sahibi olmak ve bütün bu birikimi bir araya getirip, analitik bir şekilde sentezleyip har-

[16] Genellikle birbirine karıştırılan ve çoğu zaman da birbirlerinin yerine kullanılan *"savaş"* ve *"muharebe"* kavramları, askerî terminolojide, birbirlerinden tamamen farklı şeylerdir. *"Savaş"* muharebelerin tamamına denir; *"muharebe"* ise bir savaş süreci içerisinde, iki taraf arasındaki çatışmaların her biridir. Belirli bir cephedeki çatışma *"muharebe"* iken, *"savaş"* bu çatışmaların bütünüdür.

ZAMAN DİZİMİ/KRONOLOJİ

Dünü bilmeyen bugünü anlayamaz;
bugünü anlamayan yarını göremez, yarını inşa edemez;
hatta dünden gelen hamlelerin nedenlerini bile düşünemez.
Abdülbâki Gölpınarlı

744	Gök Türk İmparatorluğu'nun yıkılışı.
745	Bir kısım Oğuz ve Karluk boy ve uluslarının Uzak Doğu'dan Türkistan ve Mâverâünnehr'e doğru göçleri.
922	Bulgar Türkleri'nin İtil/İdil (Volga) boylarında İslâmiyet'i kabulü üzerine Abbâsî Halifesi'nin elçilik heyeti ile birlikte İbn Fadlan'ın Türk yurtlarından geçerken Oğuzlara uğrayarak, Bulgar Başkentine doğru seyahatı.
924	Kıtayların Uzak Doğu'ya hâkim olmaları ve Kırgızları Orhun havâlisinden atmaları.
924	Selçuk'un ceddi Dukak'ın vefatı.
934	Kıtayların Orhun havâlisine saldırmaları. Türk boy ve uluslarının yerlerinden oynamaya başlamaları. Oğuzların sıkıştırdığı Peçeneklerin Hazar Denizi'nin kuzeyinden Tuna havzasına ve Balkanlar'a doğru göçleri.
960-980	Selçuk Sübaşı'nın Oğuz Yabgu Devleti'nden ayrılıp Cend şehrine göç etmesi.
985-992	Selçuk Sübaşı'nın İslâmiyet'i kabul etmesi.
999	Karahanlıların Sâmânî Devleti'ni yıkmaları ile Oğuz/Türkmen göçerlerine güney yolu ve İslâm ülkelerinin açılması.
1009	Selçuk Sübaşı'nın Cend'de vefatı.
11. Yüzyıl Başları	Oğuz Yabgu Devleti'nin yıkılması.
1017	Kıtayların ve gayrimüslim Türklerin 300.000 çadır halkı halinde doğudan Karahanlı ülkesine ve Balasagun yakınlarına gelmeleri ve Togan Han'ın 120.000 kişilik bir ordu ile bu istilâyı durdurması.
1018	Çağrı Bey'in 3.000 süvari ile Buhârâ civarından Doğu Anatoli (Anadolu)'ya bir keşif seferi yaparak Selçuklulara yurt araması. (Selçukluların İlk Rûm/Anatoli(Anadolu) Akını).

1025	Selçuk'un oğlu Arslan Yabgu'nun (Çağrı ve Tuğrul Beylerin amcası, Kutalmış Bey'in babası) Gazneli Mahmûd tarafından yakalanması ve Kuzey Hindistan'daki Kâlincâr Kalesi'ne hapsedilmesi.
1027	Kıtayların baskısı ile Büyük Türk Göçünün gelişmesi, bu baskı ile Kun, Kay ve Kıpçakların Oğuzları yurtlarından püskürtmeleri. Peçenek ve Uzlar (gayrimüslim Oğuzlar)'ın Doğu ve Orta Avrupa'ya, Balkanlar'a, Müslüman Oğuzlar (Türkmenler)'ın da sel halinde Horasan'a ve diğer İslâm ülkelerine göçmeleri.
1030	Gazneli Sultân Mahmûd'un vefatı. Oğlu Mesûd'un Gazneli tahtına geçmesi.
1032	Arslan Yabgu'nun Kuzey Hindistan'da, yedi yıl esaretten sonra, Kâlincâr Kalesi'nde vefatı.
1035	Selçukluların Ceyhun Nehri'ni geçerek Horasan'a girmeleri.
1035, 29 Haziran	Selçukluların Nesa yakınlarında Gaznelileri mağlûp etmeleri.
1038, Mayıs-Haziran	Selçukluların Serahs yakınlarında, Telhâp'ta Gaznelileri mağlûp etmeleri ve Horasan'ın büyük kısmının Selçuklu hâkimiyetine girmesi. Selçukluların istiklâllerini kazanmaları.
1038, Haziran	Tuğrul Bey'in Nişâbûr'a gelmesi ve Gazneli Sultân Mesûd'un tahtına oturması.
1039, 6 Nisan	Gazneli Sultân Mesûd'un Çağrı Bey'i Ulyaâbâd'da mağlûp etmesi.
1040, 16 Ocak	Gazneli Sultân Mesûd'un Nişâbûr'a girmesi ve Tuğrul Bey'in hâkimiyetine son vermesi.
1040, 21 Mayıs	Selçuklularla Gazneliler arasında Dandanakan Savaşının başlaması ve üç gün süren Savaşta Gazneli ordusunun Selçuklular tarafından ağır bir mağlubiyete uğratılması.
1040, 23 Mayıs	Dandanakan Zaferi. Tuğrul Bey'in savaş meydanında Horasan Hükümdârı ilân edilmesi. Selçuklu Devleti'nin kurulması. Oğuz/Türkmen göçlerinin Doğu Anatoli/Anadolu'ya akması.

BAŞLARKEN

Tarihçiler için ilk yasa, hakikat olmayanı ağza almamaktır,
ikincisi doğru olan bir şeyi örtbas etmemektir,
bunlardan başka yazdığı bir şeyde taraf gütmemek ve kin beslememektir.
Marcus Tullius Cicero

Bu kitapta, ilerleyen sayfalarda görüleceği üzere, *"Bizans"* ismi ve *"Bizanslı", "Bizans İmparatorluğu"* gibi türevleri, (zorunlu bibliyografik atıf ve kaynaklar hariç) çalışmamızın metin kısmında, hiçbir şekilde kullanılmamış, yaşanmış tarihî gerçeklik açısından doğrusu olan ve o dönemde yaşayanlarca kullanılan *"Roma", "Roma İmparatorluğu" (Imperium Romanum)* ya da bazı istisnai durumlarda, ifade ve tanım kolaylığı açısından *"Doğu Roma"* isimleri kullanılmıştır. Günümüzün hemen tüm tarih kitaplarında, üniversitelerimizdeki akademik çalışmalarda ve popüler tarih yayınlarında, Batılıların bilim dışı, kasıtlı ve maksatlı referansları doğrultusunda, akıntıya kapılarak, kullanılagelen *"Bizans"* ismi, tamamen hayalî ve uydurma bir isim olup,[1] bunun ardında da Batılı bir kompleks, bir siyasî amaç, bir siyasî misyon yatmaktadır.

1.Rûm, Romalı, Roma, Bizans, Konstantinopolis, Kostantiniyye, İstanbul İsimlerinin Anlamları ve Tarih İçindeki Gelişimi

Bu noktada ilk olarak önemli olan, Türkler gelinceye ve Anadolu'nun fethi tamamlanıp İstanbul'un fethine kadar Başkent Konstantinopolis'ten yönetilen, İmparatorluğun doğu yarısındaki halkı ve ülkeyi tanımlamak için kullanılan *"Rûm", "Romalı", "Roma", "Bizans", "Konstantinopolis", "Kostantiniyye", ve "İstanbul"* isimlerinden neyi anladığımızdır.

---

[1] Rahmetli Nihal Atsız'ın 1960'lı yıllarda büyük bir vukufla ortaya attığı *"Türk Tarihinin Çağları Meselesi" ve "Türk Tarihinde Adların İmlâsı Meselesi"* (Bk. ATSIZ, *Türk Tarihinde Meseleler*, Ötüken Neşr. 6.Bas. İstanbul 2011; ilk basımı Afşın Yay. İstanbul 1966) kadar önemli bir mesele de, bizce, Batılı tarihçilerin, 16. yüzyılda yaşamış olan Alman hümanisti, Hieronymus Wolf'un uydurarak maksatlı bir şekilde başlattığı; ve ardında da siyasî bir misyon, bir komplo yatan, bilim adına bilim dışı, yanlışta ısrar ettikleri, yerli tarihçilerimizin ise, Batı'nın koyduğu referanslardan kurtulamamanın sonucu, akıntıya kapılarak, hatalı, yanlış ve bilinçsiz olarak kullandıkları *"Bizans"* adlandırmasıdır. *"Türk Tarihinde Terimler ve İsimler Meselesi"* başlığı altında toplayabileceğimiz bu meselenin de önümüzdeki bir Türk Tarih Kongresi'nin bu konuya ayrılacak meselâ *"Türk Tarihinde Meseleler"* isimli bir seksiyonunda, merhum Atsız'ın ortaya attığı meselerle birlikte çözümlenmesini ve bundan böyle Batı'nın yörüngesinden, maksatlı ve bilim dışı referanslarından ve tüm Batılı komplekslerden kurtularak, tarihte ve özellikle milllî tarihimizde, hayalî, yapay ve uydurma isimler yerine, doğru tarihî isimlerin ve terimlerin kullanılmasının yaygınlaşmasını temenni ediyoruz.

Klâsik anlamda *"Rom"* ya da *"Rûm"* adı iki siyasî unsura karşılık gelir. Birincisi, tarihte ve bugün Roma olarak bilinen İtalyan şehri; ikincisi tarihte *"Imperium Romanum"* (Roma İmparatorluğu) ya da kısaca "Roma" olarak bilinen devletin adı.[2] Ön Asya (Anatoli/Anadolu)'da ise "Rûm" adına yüklenen anlamlar, insan ve coğrafya faktörüne ve zamana bağlı olarak değişmektedir.

Antik çağlarda Anatoli (Anadolu) ismiyle bilinen Küçük Asya toprakları MÖ 2. yüzyıldan itibaren Roma İmparatorluğu yönetimine girmeye başlamıştı. Romalılar gelinceye kadar Anatoli (Anadolu)'da çoğu tamamen birbirine yabancı, küçük küçük topluluklar halinde, kırk türlü halk yaşıyordu ve bu görünümüyle Küçük Asya, Anatoli/Anadolu, tam bir kavimler mozayiğini andırıyordu. Bunların tamamının küçük topluluklar oluşu Roma yönetimi altındaki kimlik bütünleşmesininin hızlanmasına katkı sağladı.

O çağlarda kimin, hangi topluluğun dilini ne kadar ve ne oranda muhafaza ettiğini tam olarak bilemiyoruz; ama sonuçta Anatoli (Anadolu) halklarının tamamı Roma vatandaşı mânâsında *"Romaioi", "Romanus", "Romani" (Romalı)* haline geldiler. Araplar ve İranlılar da onlara topluca *"Rûm"* dediler. Bu adlandırma sadece bir tebaa, vatandaşlık vurgusudur; ırkı, soyu veya kavmî mensubiyeti anlatmaz ve etnik bir içeriği de yoktur.[3] Münih Ludwig Maximilians Üniversitesi Bizantinistik ve Latince Bölümlerinde doktora çalışmasını yürüten Adem Tülüce, *"Bizans Tarih Yazımında Öteki/Selçuklu Kimliği"* isimli eserinde *"Küçük Asya'da (Anadolu'da) Rûm adına yüklenen anlamlar insan ve coğrafya faktörüne bağlı olarak değişmiştir"* dedikten sonra *"Faktörel Rûm Kimliği"* adını verdiği tabloda Rûm kelimesinin insan ve coğrafya faktörüne göre değişen çeşitli anlamlarını ve kullanım şekillerini vermiştir.[4]

Tarihteki Antik Roma İmparatorluğu'nun dili Latinceydi. Bu dil, İtalya'nın dışında, Balkanlardaki belli bir nüfus arasında da yayıldı ve günümüzdeki Romen ve Ulahları ortaya çıkardı ama Anatoli/Anadolu'da böyle bir yayılım göremiyoruz. 7. yüzyılın ilk yarısında

---

[2] Adem TÜLÜCE, *Bizans Tarih Yazımında Öteki/Selçuklu Kimliği*, Selenge Yay., İstanbul 2011, s.164.

[3] KARATAY, *Türklerin Kökeni*, s.24-25; İlber ORTAYLI, *Son İmparatorluk Osmanlı*, Timaş Yay. 2. Bas. İstanbul 2006, s.44.

[4] TÜLÜCE, *Bizans Tarih Yazımında Öteki*, s.165-166.

İmparator Heraklius döneminden itibaren İmparatorluğun doğu kısımlarında resmî dil olarak Grekçe (Yunanca) hâkim hale gelince, Doğu Ortodoks kilisesinin dilinin Grekçe olmasının da etkisiyle, Anatoli/Anadolu'da geçerli dil olarak Grekçe yaygınlık kazandı ve bölgesel küçük diller zamanla unutuldu. Yalnız ayrı ve özerk bir kilise etrafında örgütlenen Gregoryan mezhebindekiler zaman içinde adına bugün Ermeniler dediğimiz (onlar kendilerine *Hay* derler) milleti ortaya çıkarırken, onların kuzeyinde Gürcü (Kartvel) ve güneyinde de Süryânî halkları, yine kiliselerinin özerk olması sayesinde, ama büyük ölçüde de uzakta bulundukları için Helenleşmekten kurtuldular. Bunun dışındaki Anatoli/Anadolu halkları, hem kiliseyle, hem Başkent Konstantinopolis'teki Romalı yöneticilerle, hem de Küçük Asya'nın diğer küçük halklarıyla anlaşabilmek için, zaman içinde giderek yaygınlaşan Grekçeyi kabullendiler. Böylece bu *"Rûm"*lar tek bir dil ve tek bir devlet, tek bir yönetim, tek bir siyasî otorite altında kimliklerini birleştirmiş oldular. Dolayısıyla Küçük Asya (Anatoli/Anadolu)'daki Rûmlar, Yunanistan'daki (bugün yanlış bir adlandırma ile Rûm adıyla anılan) Yunanlılardan, tamamen farklıdırlar, aralarında hiçbir soy ve kavmiyyet bağı bulunmaz ve esasen kendi içlerinde de bir soy, kavim ve etnisite birliği yoktur.[5]

Antik Roma'nın devamı olarak tarih sahnesine çıkan, başkent Konstantinopolis yönetimindeki Yeni Roma İmparatorluğu'nun temelinde üç gelenek, üç temel bulunuyordu: *"Helen kültürü", "Antik Roma devlet geleneği"* ve *"Hristiyanlık"*.[6] Bu unsurlardan birisi çıkarılsa İmparatorluğun varlığı düşünülemez. Ancak Hellen kültürünün ve Hristiyan dininin klâsik Roma devlet geleneği ile bir sentez haline gelmesi, bizim bugün, yanlış ve uydurma bir isimlendirme ile, *"Bizans İmparatorluğu"* diye adlandırmaya alıştığımız tarihî teşekkülü meydana getirmiştir. Bu sentez, Roma İmparatorluğu'nun ağırlık noktasının, İmparatorluğun krizler devri olan milâdî 3. yüzyılın ge-

---

5 KARATAY, *Türklerin Kökeni,* s.26; ORTAYLI, *Son İmparatorluk Osmanlı*, s.44; Averil CAMERON, *Bizanslılar,* Çev. Özkan AKPINAR, Türkiye İş Bankası Yay. İstanbul 2016, s.10.

6 BASKICI, *Bizans Döneminde Anadolu*, s.43; Georg OSTROGORSKY, *Bizans Devleti Tarihi*, Çev. Fikret IŞILTAN, TTK Yay., 2.Bas. Ankara, 1986, s.25; Krş. Grzegorz Leopold SEIDLER, *Bizans Siyasal Düşüncesi*, Çev. Mete TUNÇAY, AÜ Siyasal Bilgiler Fak. Yay. Ankara 1980, s.16-17.

rektirdiği gibi, doğuya kayması ile mümkün kılındı. Ağırlık noktasının bu yer değiştirişi *"Imperium Romanum"*un (Roma İmparatorluğu'nun) Hristiyanlaştırılması ve yeni başkentin Boğaziçi kenarında kurulması ile ifadesini buluyordu. İşte bu iki olay; Hristiyanlığın zaferi ve İmparatorluk yönetim merkezinin kesin olarak Hellenize edilmiş doğuya, Boğaziçi kenarındaki eski bir balıkçı kasabası olan Byzantion'a nakli, Roma İmparatorluğunun yeni bir safhasının *"Nova Roma", "Nea Romi", (Yeni Roma), "Deutera Romi" (İkinci Roma),* Hristiyan Roma İmparatorluğu döneminin başlangıcını sembolize eder.[7]

Ancak bu sentezi oluşturan Helen kültürü de Antik Çağ'daki eski Grek (Yunan) kültürü olmayıp, Makedonyalı Büyük İskender'in seferleri sonrasında ortaya çıkan, içinde ilk defa olarak Doğu ve Batı kültürlerini harmanlayıp birleştiren ve sentezleyen ve bütün *"Antik Dünya"*da yepyeni ve farklı bir üst kültür oluşturan yeni bir Helen kültürü idi.[8]

Küçük Asya'da[9] yani Konstantinopolis yönetimindeki Anatoli (Anadolu)'da hâkim olan kültür Helen kültürü olmakla birlikte, herhangi bir *"Helen milleti"* ya da etnik anlamıyla *"Helenlik"* fikri yoktu.[10] Buna karşılık, Antik Roma İmparatorluğu'nun mirasçısı olma ve onu tarihteki eski toprakları ile birlikte yeniden canlandırma fikri, Justinianus'tan beri İmparatorluğun Doğu yarısındaki bütün Roma tarihi boyunca, gerçekleştirilmesine imkân olmayan anlarda bile, yaşayan, canlı olan bir fikirdi.[11] Onlara göre, Batı'daki toprakların bir kısmı geçici bir süreyle kaybedilmiş olsa da Roma İmparatorluğu *(Imperium Romanum)* değişmemişti; zaten değişemezdi, değişmeyecekti de; Tanrı buna izin vermezdi[12]…

İmparatorluk başkentinin Konstantinopolis'e taşınmasından

---

7 OSTROGORSKY, *Bizans Devleti Tarihi*, s.25; TÜLÜCE, *Bizans Tarih Yazımında Öteki*, s.169, 161.

8 BASKICI, *Bizans Döneminde Anadolu*, s.43.

9 Roma hâkimiyeti döneminde Anadolu yarımadası için "Aşağı Asya" tabiri de kullanılmaya başlanmış, buna karşılık Asya'nın Anadolu yarımadası dışında kalan kesimlerine de "Yukarı Asya" adı verilmiştir. Metin TUNCEL, *TDVİA "Anadolu" Md.* C.3, s.107).

10 BASKICI, *Bizans Döneminde Anadolu*, s.43, 28.

11 BASKICI, *Bizans Döneminde Anadolu*, s.28.

12 George T. DENNIS, *Strategikon/Bizans Kültüründe Strateji Sanatı*, Çev. Volkan ATMACA, Kırmızı Kedi Yay., İstanbul 2011, s.7-8.

GİRİŞ
SAVAŞIN SEBEPLERİ

Si vis pacem, para bellum/Barış istiyorsan, savaşa hazırlan.
Roma/Lâtin Ata Sözü

Hazır ol cenge, eğer ister isen sulh-ü salâh.
Abdülhak Molla, II. Mahmûd'un hekimbaşısı

Savaş, devletler ve insan toplumları arasındaki silâhlı mücadele, milletler ve devletlerin başka bir yolla elde edemediği şeyi kuvvet zoruyla almak, istediklerini kabul ettirmek ve başkasının isteklerine boyun eğmemek amacıyla girişilen silâhlı kuvvet denemesi olarak tanımlanmaktadır. Savaş, sadece insan dürtülerinin bir sonucu değil, aynı zamanda uygarlığın ilerlemesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.[1] Hegel'e göre, diyalektik bir süreç olan tarihin dokusunu dünden bugüne devletler ve milletler arasında sürüp giden savaş olgusu dokur. Savaş toplumların gelişmesinin devamının aracıdır. Tarihin diyalektiği savaşı zorunlu kılmaktadır.[2]

Tarihte her savaş, daima daha önceki siyasî, sosyal, kültürel, dinî, ekonomik ve askerî olayların bir sonucu olarak meydana gelmiştir. Dünü bilmeden bugünü anlamak, bir olayın veya bir savaşın gerçek sebeplerini bulmak ve hâttâ yarını görmek ve ona hazırlanmak da mümkün değildir.[3] Yaşanan her olay, geçmişten etkilendiği gibi, geleceği etkileyecek birçok faktörü de içinde barındırır.[4] Tarih, bir ırmak gibidir; geçmişten akar günümüze gelir ve geleceğe doğru süzülür.[5] Dün, bugünü hazırlayan olaylar zinciri; bugün ise, yarının tarihidir. Zaman ve tarih, devamlı bir oluş ve akış halindedir…

Selçuklularla Romalılar arasında cereyan eden 1071 Malazgirt Savaşı ve Meydan Muharebesi, birçok tarihçi tarafından "Orta Çağ tarihini baştan sona değiştiren önemli bir dönüm noktası" olarak kabul edilir.[6] İngiliz Tarihçisi Edward Gibbon[7] (1737-1794)'dan bu

---

1 Erkan GÖKSU, *Kutadgu Bilig'e Göre Türk Savaş Sanatı,* Kronik Yay. İstanbul 2018, s.23, 24.

2 Hegelci tarih yorumunun değerlendirilme ve tenkidi için bk. Jülien FREUND, *Beşerî Bilimler Teorileri,* Çev. Bahaeddin YEDİYILDIZ, TTK Yay. Ankara 1991, s.21-26. Zkr. GÖKSU, *Kutadgu Bilig'e Göre Türk Savaş Sanatı,* s.28, dn. 44.

3 KARATAMU, *Türk Silâhlı Kuvvetleri Tarihi II.cilt Eki, Malazgirt Meydan Muharebesi*, s.50.

4 Cihan PİYADEOĞLU, *Sultan Alparslan/Fethin Babası,* Kronik Yay. İstanbul 2016, s.10.

5 Koray ŞERBETÇİ, *Tarih Neye Yarar?* Türdav Yay. İstanbul 2017, s.85.

6 NICOLLE, *Malazgirt,* s.7.

7 Edward Gibbon'un klâsik kabul edilen eseri için bk. Edward GIBBON, *Bizans I/Roma İmparatorluğu'nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi IV*, Çev. Asım BALTACIGİL, Arkeoloji ve Sanat Yay., İstanbul 1994 ve Edward GIBBON, *Bizans II/Roma İmparatorluğu'nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi V*, Çev. Asım BALTACIGİL, Arkeoloji ve Sanat Yay., İstanbul 1994.

yana tarihçiler geleneksel olarak bu Savaşı, sonrasında Roma Küçük Asyası'nın kademeli bir şekilde Türk ve Müslüman Anadolu'ya dönüştüğü bir dönüm noktası olarak görmüşlerdir.[8]

İngiliz tarihçi Profesör (sonra Sir) Charles William Chadwick Oman (1860-1946), savaş tarihi araştırmaları üzerine ilk çalışması olan 1884 tarihli *Ortaçağda Savaş Sanatı* isimli eserinde, *"Yeni Roma'nın ihtişamı 1071'de yapılan Malazgirt Savaşı'yla sona erdi"*[9] der.

20. yüzyılın ortalarında Yeni Roma tarihi ve kültürünün en önemli otoritelerinden birisi olarak kabul edilen Rus Tarihçisi Alexander A. Vasiliev, *"Malazgirt Savaşı'nın İmparatorluk için önemli sonuçları mevcuttu… Anadolu sınırlarını koruyan ordu tamamen yok edilmiş, böylece İmparatorluk daha sonraki Türk saldırıları karşısında direniş gösteremeyecek duruma gelmişti… Malazgirt'te alınan mağlûbiyet Roma'nın en önemli parçasını teşkil eden Anadolu'daki hâkimiyetine ölümcül bir darbe indirmişti. 1071'den sonra Türklere karşı direnecek bir Roma ordusu yoktu"*[10] der.

Carter Vaughn Findley'in ifadesiyle: *"Gerçekten de kesin sonuçlar doğurmuş bir muharebe olan Malazgirt, Roma sınır savunmasını çökertti, Anadolu'yu Türk kabilelerinin göçüne açtı ve böylece İslâm sınırlarının genişlemesinde yeni bir evreyi başlattı."*[11] Nitekim Claude Cahen'in ifadesiyle de *"Malazgirt'ten sonra, Roma ordusunun karşı koyma gücünün tamamen çökmüş olması, Anadolu'ya gelen akıncıların burada kalmalarına ve varlıklarıyla bu ülkede giderek bazı değişikliklere yol açmalarına neden olmuştur."*[12]

Daha yakın tarihteki bir araştırma, günümüzün Beyrut Amerikan Üniversitesi öğretim üyelerinden Nadia Maria El Cheikh'e göre; *"Romalıların ezici bir yenilgiye uğramasıyla sonuçlanan Mantzikert (Malazgirt), Roma ve İslâm dünyası arasındaki ilişkilerin en gösterişli*

---

8 Carole HILLENBRAND, *Malazgirt Muharebesi/Türklerin Efsanesi İslâmın Simgesi,* Çev. Mehmet MORALI, Alfa Yay. İstanbul 2015, s.15.

9 C. W. C. OMAN, *Ok, Balta ve Mancınık/Ortaçağda Savaş Sanatı 378-1515,* Çev. İsmail Yavuz ALOGAN, Kitap Yay. 4. Bas. İstanbul 2013, s.50.

10 VASILIEV, *Bizans İmparatorluğu Tarihi,* s.410.

11 Carter V. FINDLEY, *Dünya Tarihinde Türkler,* Çev. Ayşen ANADOL, Timaş Yay. 3.Bas. İstanbul 2012, s.98.

12 Claude CAHEN, *Osmanlılar'dan Önce Anadolu'da Türkler,* Çev. Yıldız MORAN, E Yay. İstanbul1979, s.82.

olaylarından biriydi ve Roma'nın büyük bir siyasal güç olarak çöküşünün ve Küçük Asya'nın Türkleşmesinin başlangıcı oldu."[13]

Yakın zamana kadar Batı dünyasında, özellikle Avrupa'da ve Araplar ile İranlılar arasında Türklere karşı, köklerini tarihten alan çok eski bir önyargı, bir korku[14] ve 18. yüzyıldan itibaren "Oryantalizm"[15] ile başlayan "güçlü Türklere karşı yürütülen bir algı operasyonu"nun[16] sonucu olan, "Türkleri küçük görmeye yönelik bir eğilim" uzun bir süre devam etmiştir. Bu görüşe göre, Selçuklu hükümdârı Sultân Alparslan ve Malazgirt Zaferi, çok bilinse de nadiren tarihteki bağlamına yerleştirilir. Sultân Alparslan, sanki bir kuyruklu yıldız gibi ortaya çıkmış, Malazgirt'te zafer kazanmış ve iz bırakmadan yok olmuştur.[17]

"Mantzikert (Malazgirt) Savaşı'nın Roma İmparatorluğu'nun doğu yarısının (1071'e kadarki) yedi yüz elli yıllık döneminde yaşadığı en büyük felâket" olduğunu söyleyen John Julius Norwich[18], Roma tarihinin kesin felâketi olarak tanımlayan Steven Runciman[19] ve savaştan sonra *"Roma ordusunun karşı koyma gücünün tamamen çökmüş olduğu-*

---

13 CHEIKH, *Arapların Gözüyle Bizans,* s.178.

14 Avrupalılar'ın bu konudaki bağnaz tutumları hk. bk. Beyazıt AKMAN, *Kayıp Tarihin İzinde/Fatih'ten Shakespeare'e Doğu–Batı,* Kopernik Ktb. İstanbul 2017; Özlem KUMRULAR, *Avrupa'da Türk Düşmanlığının Kökeni/Türk Korkusu,* Doğan Ktb. İstanbul 2008; Özlem KUMRULAR, *İslâm Korkusu/Kökenleri ve Türklerin Rolü,* Doğan Ktb. İstanbul 2012.

15 *"Oryantalizm"* diğer adı ile *"Şarkiyatçılık"*, Batı medeniyetinin Doğu toplumlarını tanımlamakta kullandığı bir düşünce biçimidir. Oryantalizm/Şarkiyatçılık, Batı ülkelerinde akademik literatürde kullanılmaktadır. Şark (Doğu) hakkında yazan, ders veren ya da Şarkı araştıran kişi ise "Oryantalist" "Şarkiyatçı" olarak nitelendirilmektedir. Oryantalizm (Fr. orientalisme), bir düşünce biçimi ve uzmanlık alanı olması itibariyle ilk olarak Avrupa ve Asya arasında değişken tarihsel ve kültürel ilişkiyi, ikinci olarak 19. yüzyılın ilk yarısından itibaren çeşitli Doğu kültürlerinin ve geleneklerinin incelenmesinde uzmanlaşmayı ifade eden Batı'daki bilimsel disiplini, üçüncü olarak da dünyanın Doğu olarak isimlendirilen bölgesi hakkındaki ideolojik varsayımları, imgeleri ve hayalî resimleri içerir. (Geniş bilgi için Bk. Yücel BULUT, *TDVİA, "Oryantalizm" Md.* C.33, s.428-437.)

16 Tuğrul KİHTİR, *XI-XIII. Yüzyıl Kaynaklarıyla Anadolu'da Bizans, Haçlılar, Selçuklular,* Arkeoloji ve Sanat Yay. İstanbul 2017, s.7.

17 HILLENBRAND, *Malazgirt Muharebesi,* s.16-17.

18 John Julius NORWICH, *Bizans 2/Yükseliş Dönemi (MS 803-1081)*, Çev. Selen HIRÇIN RİEGEL, Kabalcı Yay., İstanbul 2013, s.281.

19 USTA, *Sorularla Bizans İmparatorluğu*, s.148.

I. BÖLÜM

MALAZGİRT ÖNCESİ SELÇUKLULARIN RÛM GAZÂLARI VE ANADOLU FÜTÛHÂTI

Ülke almak ve yurt tutmak cesaret işidir. Hükümdarlık, korkaklıkla alınmaz.
Bin can feda etmek gerekse de ben savaş ve cenkten başka bir işte yokum.
Unutmayın ki, devlet de, bu uğurda ölmek de melîklerin işidir.
Ya devlet başa, ya kuzgun leşe"

Davud Çağrı Bey

İlk İslâm-Roma mücadeleleri[1] döneminde (Suguur Beylikleri Devri)[2] Horasan ve Türkistan'da oluşturulan gönüllü Türk birlikleri Rûm'a (Anatoli/Anadolu)'ya sık sık akınlar yapmakta idiler. Bu birliklere Türkistan ve Horasan Gâzîleri denilmekte idi. 963 ve 965 yıllarında Horasan Gâzîlerî 5.000 ve 20.000 kişilik kafileler halinde Persarmenie (Azerbaycan) ve Meyyâfârikîn yolu ile Suguur'a varmışlar; Adanus (Adana), Tarsos (Tarsus) ve Masisa şehirlerine dağılarak taarruza geçen Rûmlara karşı gazâ ve cihâd akınları[3] yapmışlardı. Bu gâzîlerin içlerinde âlimler, şeyhler ve dervişler de bulunuyordu. Büveyhîler'den Adudüddevle zamanında ve 1006 yılında Selçuk'un oğullarından Arslan Yabgu'ya mensup olan Yabgulu (Yavgiyân) Oğuzları da bu gazâlara katılmışlardır.[4] Bu şekilde Horasan ve Türkistan'dan Suguur'a giderek gazâ ve cihâd yapmak, Orta Asya Türk dünyasında yerleşmiş bir gelenek haline gelmişti.

---

1 İslâm-Roma mücadeleleri için bk. Casim Avcı, *İslâm Bizans İlişkileri*, Klâsik Yay. İstanbul 2003; Hakkı Dursun YILDIZ, *İslâmiyet ve Türkler*, İÜ Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1976; Saim YILMAZ, *Anadolu'da Abbâsî-Bizans Mücadelesi (132-193/750/809,* Marmara Ün. İlâhiyat Fak. Yay. İstanbul 201; Şahin UÇAR, *Arapların Anadolu Seferleri (640-750)*, Şûle Yay. 3.Bas., İstanbul 2012; Walter E. KAEGI, *Bizans ve İlk İslâm Fetihleri,* Çev. Mehmet ÖZAY, Kaknüs Yay. İstanbul 2000.

2 Türkiye tarihine giriş olarak kabul edebileceğimiz "Suguur Beylikleri" dönemi için şu kitabımıza Bk. ÜNAL, *Horasan'dan Anadolu'ya Türkiye Tarihi,* s.34, 47-90.

3 İslâm tarihçisi vakanüvis Taberî (Öl. 923), her bir yılın yıllıklarının sonunda Roma topraklarındaki Müslümanlarca gerçekleştirilen akınların listesini verir. CHEIKH, *Arapların Gözüyle Bizans,* s.11.

4 TURAN, *Selçuklular Tarihi,* s.52-53.

1. Çağrı Bey'in Rûm/Anadolu Akını

Selçuk'un torunları, iki kardeş, Davud Çağrı ve Muhammed Tuğrul Beyler, kendilerine bağlı bulunan Selçuklular *(Selçukiyân)* ile birlikte, 10. yüzyılda Mâverâünnehr'deki mücadele dolu ilk yıllarında, amcaları Arslan (İsrail) Yabgu'nun damadı olan,[5] Buhârâ Hâkimi Mâverâünnehr Karahanlı Devleti Hükümdârı[6] Ali Tekin'in hücumları karşısında zor ve ümitsiz bir döneme girmişler, değil bölgede faaliyet göstermek, varlık göstermek bile çok tehlikeli bir hal almıştı.[7]

İşte bu buhranlı devrede, Karahanlı Ali Tekin'in Türkistan Sultân ve Melîkleri'nden yardım isteyerek kendileri ile savaşa hazırlandığını haber alan Davud Çağrı ve Muhammed Tuğrul beylerin, şartları müzakere etmek üzere yaptıkları toplantıda Çağrı Bey, kardeşi Tuğrul Bey'e şunu söyledi:

> *"İşin çıkar yolu, senin bütün maiyetinle çöllere çekilmende ve benim de Rûm gazâsına gitmeme müsaade buyurmandadır. Sahip olduğu güce rağmen düşmanımızın üzerimize yürümesinin önlenmesi (bizden uzak tutulması) mümkündür"* [8]

Çağrı ve Tuğrul beyler, bu suretle kuvvetli düşmanlarının tecavüzünden, bir müddet için kurtulabilecekleri kanaatindedirler. Bu aşamada, iki kardeşin düşündükleri tek nokta, kendilerini geçici bir zaman için, emniyet altına alacak tedbiri bulmaktır. İki kardeş, girişecekleri hareketin ne sonuç doğuracağını, bizzat kendileri de tam olarak kestirememektedirler. Rûm gazâsına giden Çağrı Bey'in bu anda düşündüğü tek husus, tehlikeli bölgeyi bir an önce terkederek, uclarda gazâ yaparak sevap kazanmak ve bölge hakkında keşif yapmaktır. Ganimet, bunun tabiî neticesidir.[9]

---

5 TURAN, *Selçuklular Tarihi*, s.52.

6 KÖYMEN *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi, I.c./Kuruluş Devri*, s.77, 132, 164.

7 GÖKSU, *Selçuklular,* s.39.

8 KÖYMEN *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi, I.c./Kuruluş Devri*, s.99; AGACANOV, *Oğuzlar,* s.279.

9 KÖYMEN *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi, I.c./Kuruluş Devri*, s.105.

Diyâr-ı Rûm'a (Anatoli/Anadolu)'ya yapılan bu ilk Selçuklu akınından[10] maksat, ne sadece doğrudan doğruya gazâ yapmak, ne sırf ganimet elde etmek ve ne de Selçukluların tarihî konumlarını ve istiklâllerini kazanarak bağımsız bir devlet kurmak yolundaki emellerini anlamaktan uzak bazı tarihçilerin iddia ettikleri gibi, Konstantinopolis merkezli Roma'ya sığınıp Roma ordusunda hizmet etmek[11] değildi. Hakikî sebep, Mâverâünnehr'de Karahanlı ve Gazneli devletlerinin şiddetli takip ve baskıları altında, çok güç şartların yarattığı ümitsizlik içinde hayatlarını sürdürebilmek ve düşmanlarının tecavüzünden kurtulmak ve çok zor durumda kaldıkları bölgeden uzaklaşarak, kendilerini geçici bir süre için emniyet altına almak ve Mâverâünnehr'de henüz bağımsız olarak yaşama imkânına kavuşamamış olan Selçukluların etrafında toplanan Türkmenlere, ileride yerleşmek ve yurd tutmak üzere müsait iklimler ve beldeler aramak, buralarda kendilerine mukavemet edebilecek kuvvet olup olmadığını anlamak, rastlanacak olan mukavemetin gücünü ve Rûm/Anatoli ülkesinin stratejik noktalarını ve yollarını tesbit etmek[12] ve aynı zamanda gazâ yaparak Türkistan'daki çeşitli Türk boy ve ulusları nezdinde ve İslâm dünyasında mânevî nüfûz ve itibarlarını yükseltmekti.[13] Çünkü samîmî Müslüman ve dindar insanlar olan ilk Selçuklu Sultânları[14] için, Türkistan, İran ve Irak gibi ahalisi Müslüman olan bu ülkelerin yerli halkını kırarak, onların köy ve şehirlerine yerleşerek, kalabalık ve çoğu göçebe olan Türkmenleri yurt sahibi yapmak, oldukça sıkıntılı bir işti. İslâm

[10] Bu akının gerçekliği hakkındaki görüş ve tartışmalar için bk. Ömer Soner, HUNKAN, *"1018 Anadolu (Rûm) Seferini Çağrı Bey Yönetimindeki Oğuzlar mı Gerçekleştirdi?", Akademi Günlüğü/Toplumsal Araştırmalar Derg. C.I, Sy.3, (Güz 2006)*, s.77-87; GÖKSU, *Selçuklular,* s.40-41.

[11] Bu akının tarihî sebeplerini iyice tetkik etmediği anlaşılan Claude CAHEN, çeşitli zamanlarda yabancı ordularda hizmet gören Türkler misâline dayanarak bu akının da Roma'ya sığınıp, orduda hizmet kabul etmek ve sığınacak bir yer aramak amacıyla yapıldığını zannetmiştir. Bk. Claude CAHEN, *"La premiere penetration turque Asie Mineure"*, (Seconde moitie du XI. s) Byzantion XVIII, 1948. s.63-64'ten nkl. KAFESOĞLU, *Doğu Anadolu'ya İlk Selçuklu Akını*, s.271.

[12] Erol, KILINÇ *Devlet ve Millet Üzerine Zihin Sancıları/Büyüklüğümüzün Manevî ve Tarihî Temelleri Hakkında,* Ötüken Nşr. İstanbul 2016, s.14.

[13] KAFESOĞLU, *Doğu Anadolu'ya İlk Selçuklu Akını,* s.273; KÖYMEN, *Selçuklu Devri Türk Tarihi*, s.32.

[14] BARTHOLD, *Moğol İstilâsına Kadar Türkistan,* s.326.

Harita 1

10. Yüzyılın İkinci Yarısında Avrasya Stepleri, Müslüman Orta Asya ve Oğuz Yurtları

A. C. S. PEACOCK, Selçuklu Devleti'nin Kuruluşu/Yeni Bir Yorum, Çev. Zeynep RONA, Türkiye İş Bankası Yay. İstanbul 2016, s. 27.

KAYNAKLAR

Kendi tarih ve kimliğini bilmeyen,
bunun şuurunda olmayan hiçbir kültür gelişemez.

Lev Nikoloyeviç Gumilëv, Eski Türkler

1) Klâsik Kaynaklar

ABÛ'L FARAC, Gregory, (BAR HEBRAEUS), *Abû'l Farac Tarihi*, Çev. Ömer Rıza DOĞRUL, (2 C.) TTK Yay., Ankara 1945-1950.

AHMED BİN MAHMÛD, *Selçuknâme*, Haz. Erdoğan MERÇİL, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul 2011.

AKSARAYÎ, Kerîmüddin Mahmûd-i, *Müsâmeretü'l-Ahbâr*, Çev. Mürsel ÖZTÜRK, TTT Yay., Ankara 2000.

ANONİM, *Anonim Selçuknâme/Anadolu Selçukluları Devleti Tarihi III/Anadolu Selçukluları Gününde Mevlevi Bitikleri/5*, Çev. ve Yay. Feridun Nafiz UZLUK, Ankara 1952.

ANONİM, *Anonim Selçuknâme/Tarîh-i Âl-i Selçuk*, Terc. Ve Notlar Halil İbrahim GÖK- Fahrettin COŞGUNER, Atıf Yay. Ankara 2014.

ATTALEIATES, *Tarih*, Çev. Bilge UMAR, Arkeoloji ve Sanat Yay. İstanbul 2008.

EL-BAĞDÂDÎ, El-İmâm Ebu Mansûr Abdülkaahir b.Tahir b.Muhammed (Öl. 429 h./1037 m.), *Mezhepler Arasındaki Farklar/El-Fark Beyne'l-Fırak*, Çev. Ethem Ruhi FIĞLALI, Kalem Yay. İstanbul 1979;

El-BELÂZURÎ, Ahmed b. Yahyâ, *Fütûhu'l Büldân/Ülkelerin Fetihleri*, Çev. Mustafa FAYDA, Siyer Yay., İstanbul 2013.

EL-BONDÂRÎ, *Zubdat Al-Nusra Va Nuhbat Al Usra/*İmad ad-Din Al-Kâtib Al-Isfahanî'nin Al-Bondârî tarafından ihtisar edilen *"Zubdat Al-Nuşra Va Nuhbat Al Usra"* adlı kitabının tercümesi*/Irak ve Horasan Selçukluları Tarihi*, M. Th. Houtsma tarafından 1889'da Leiden'de neşredilen metinden Türkçeye Çev. Kıvameddin BURSLAN, TTK Yay., Ankara 1943. (Yeni Bas. TTK Yay., Ankara 1999).

BRYENNIOS, Nikephoros, *Tarihin Özü/Anadolu'da ve Rumeli'de 1070-1079 Döneminin Tarihi*, Çev. Bilge UMAR, Arkeoloji Sanat Yay., İstanbul 2009.

EL-CÛZCÂNÎ, Minhâc-ı Sirâc, *Tabakât-ı Nâsırî/Gazneliler, Selçuklular, Atabeglikler ve Hârezmşâhlar*, Terc. ve Notlar, Erkan GÖKSU, TTK Yay. Ankara 2015.

EL-HÜSEYNÎ, Sadruddîn Ebû'l-Hasan Ali İbn Nâsır İbn Ali, *Ahbâr üd-Devlet is-Selçukiyye*, Pencap Üniversitesi Farsça Profesörü Muhammed İkbal'in 1933'de Lahor'da neşrettiği metinden Türkçe'ye Çev. Necati LÜGAL. TTK Yay., Ankara 1943.

FLAVIUS VEGETIUS RENATUS, *Roma Savaş Sanatı*, Çev. Samet ÖZGÜLER-Kutsi Aybars ÇETİNALP, Kronik Kitap, İstanbul 2019.

İBNÜ'L-AZÎMÎ, Ebû Abdullah bin Muhammed bin Ahmed bin Nizâr, *Azîmî*

Tarihi/Selçuklular Dönemiyle İlgili Bölümler (H. 430-538 = 1038/39-1143/44), Metin, Çeviri, Notlar ve Açıklamalar, Ali SEVİM, TTK Yay., 2.Bas., Ankara 2006.

İBNÜ'L-ADİM, *Biyografilerle Selçuklular Tarihi/ İbnü'l Adim/Bugyetü't-taleb fî Tarihi Haleb/Seçmeler,* Çev. ve Haz. Ali SEVİM, TTK Yay., 2.Bas., Ankara 1989.

İBNÜ'L-CEVZÎ, Abdurrahman, *El-Muntazam Fî Târîhi'l-Ümem'de Selçuklular (H.43-485 = 1038-1092),* Seçme, Tercüme ve Değerlendirme Ali SEVİM, TTK Yay. Ankara 2014.

İBN HAVKAL, *10. Asırda İslâm Coğrafyası,* Çev. Ramazan ŞEŞEN, Yeditepe Yay. İstanbul 2015.

İBN'ÜL-EZRAK, *Mervânî Kürtleri Tarihi*, Çev. M. Emin BOZARSLAN, Koral Yay., İstanbul 1990.

İBN FADLAN, *İbn Fadlan Seyahatnâmesi*, Çev. Ramazan ŞEŞEN, İbn Fadlan Seyahatnâmesi ve Ekleri, Yeditepe Yay. 3.Bas., Mart 2012 adlı ktb. içinde, s.1-47.

KÂŞGARLI MAHMÛD, *Dîvânu Lugâti't-Türk/Giriş-Metin-Çeviri-Notlar-Dizin,* Haz. Ahmet Bican ERCİLASUN-Ziyat AKKOYUNLU, TDK Yay. Ankara 2014.

KHONIATES, Niketas, *Historia/Ioannes ve Manuel Komnnenos Devirleri*, Çev. Fikret IŞILTAN, TTK Yay., Ankara 1995.

KHONIATES, Niketas, *Historia (1195-1206), Niketas Khoniates'in Historia'sı (1195-1206)*, Çev. Işın DEMİRKENT, Dünya Yay., İstanbul 2004.

KINNAMOS, Ioannes, *Historia*, Çev. Işın DEMİRKENT, TTK Yay., Ankara 2001.

KOMNENA, Anna, *Alexiad/Anadolu'da ve Balkan Yarımadası'nda İmparator Alexias Komnenos Dönemi'nin Tarihi/Malazgirt'in Sonrası*, Çev. Bilge UMAR, İnkılâp Ktb., İstanbul 1996.

LASTİVERTLİ ARİSTAKES, *Ermeni Bir Rahibin Gözünden Selçuklular ve Anadolu'nun Fethi,* Çev. ve Not. İlhan ASLAN, Post Yay. İstanbul 2019.

MONTESQUIEU, *Romalıların Yücelik ve Çöküşünün Nedenleri Üzerine Düşünceler,* Çev. Berna GÜNEN, Türkiye İş Bankası Yay. İstanbul 2019.

MERVEZÎ, Şeref el-Zaman Tahir, *Tabâyi el-Hayavan/Dokuzuncu Bab/*Türkler Hakkındadır, *İbn Fadlan Seyahatnâmesi ve Ekleri* adlı ktb. içinde, Çev. ve Haz. Ramazan ŞEŞEN, Yeditepe Yay., 3.Bas., İstanbul 2012, s.69-78.

MESÛDÎ, *Murûc Ez-Zeheb/Altın Bozkırlar*, Çev. Ahsen BATUR, Selenge Yay., 2.Bas. İstanbul 2011.

MÎRHÂND, Muhammed bin Hâvendşâh bin Mahmûd, *Ravzatu's-Safâ fî*

Sireti'l-Enbiya ve'l-Mülûk ve'l-Hulefâ/Tabaka-i Selçukiyye, Terc. ve Not. Erkan GÖKSU, TTK Yay. 2.Bas, Ankara 2018.

NÎŞÂBÛRÎ, Hâce İmâm Zahîru'd-Dîn, *Selçuknâme,* Çev. Ayşe Gül FİDAN, Kopernik Ktb. İstanbul 2018.

NİZÂMÜ'L-MÜLK, *Siyâset-nâme*, Haz. Mehmet Altay KÖYMEN, TTK Yay. 2. Bas. Ankara 2013,

PACHYMERES, Georges, *Bizanslı Gözüyle Türkler*, Çev. İlcan Bihter BARLAS, İlgi Yay., İstanbul 2009.

PROKOPİOS, *Bizans'ın Gizli Tarihi*, Çev. Orhan DURU, Türkiye İş Bankası Yay., 3.Bas, İstanbul 2011.

PSELLOS, Mikhail, *Kronographia*, Çev. Işın DEMİRKENT, TTK Yay., Ankara 1992.

RAVENDÎ, Muhammed b. Ali b. Süleyman, *Râhat-üs-Sudûr ve Ayet-üs-Sürûr/ Gönüllerin Rahatı ve Sevinç Alâmeti*, Çev. Ahmet Ateş, (2 c.), TTK Yay., Ankara 1957-1960.

REŞİDÜ'D-DİN FAZLULLAH, *Cami'üt-Tevarih/Selçuklu Devleti*, Çev. Erkan GÖKSU-H. Hüseyin GÜNEŞ, Selenge Yay., 2.Bas., İstanbul 2011.

SIBT İBNU'L-CEVZÎ, *Mir'ât'üz-Zamân Fî Târihi'l-Âyân'da Selçuklular/Seçme, Tercüme ve Değerlendirme*, Ali SEVİM, TTK Yay., Ankara 2011.

SÜMER, Faruk - SEVİM, Ali, *İslâm Kaynaklarına Göre Malazgirt Savaşı/ Metinler ve Çevirileri*, TTK Yay., Ankara 1971.

URFALI MATEOS, *Urfalı Mateos Vekayi-nâmesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162)*, Türkçeye Çev. Hrant D. Andreasyan, Notlar. Edouard DULAURER-Mükrimin Halil YINANÇ, TTK Yay., Ankara 1962.

YB, *Hudûdü'l-Âlem Mine'l-Meşrik İle'l-Magrib,* İngilizceye Çev. V. MINORSKY, Türkçeye Çev. Abdullah DUMAN-Murat AĞARI, Kitabevi Yay. İstanbul 2008.

YUSUF HAS HÂCİB, *Kutadgu Bilig* I, Metin, Çev. Reşid Rahmeti ARAT, TDK Yayını, 2. Bas., Ankara 1979.

YUSUF HAS HÂCİB, *Kutadgu Bilig*/II/Çeviri, Çev. Reşid Rahmeti ARAT, TTK Yay. 2.Bas. Ankara 1974.

YUSUF HAS HÂCİB, (ARAT, Reşid Rahmeti), *Kutadgu Bilig* III, İndeks, Haz. Kemal ERASLAN-Osman F. SERTKAYA-Nuri YÜCE, TKAE, Yay. İstanbul 1979.

ZONARAS, Ioannes, *Tarihlerin Özeti/(Kitap XVII-XVIII)*, Çev. Bilge UMAR, Arkeoloji ve Sanat Yay., İstanbul 2008.

2) Modern Araştırmalar

ABEŞİ, Hasan Ata, *Türk Kavimleri Tarihi,* Çev. D. Ahsen BATUR, Selenge Yay. İstanbul 2019.

AFYONCU, Erhan, *"Malazgirt ve Kürtler", Bugün Gzt.* 17 Temmuz 2011, ayrıca AFYONCU, Erhan, *Yavuz'un Küpesi,* Yeditepe Yay. 5. Bas. İstanbul 2017 adlı kitap içinde, s.38-40.

AGACANOV, Sergey Grigoreviç, *Oğuzlar*, Çev. Ekber N. NECEF-Ahmet ANNABERDİYEV, Selenge Yay. 5.Bas. İstanbul 2010.

AGACANOV, Sergey Grigoreviç, *Selçuklular*, Çev. Ekber N. NECEF-Ahmet ANNABERDİYEV, Ötüken Nşr. İstanbul 2006.

AGHDAM, Gaye Yavuzcan Anvarıan, *"Selçuklu Hanedanının Liderliği Problemi Bağlamında Türkiye Selçuklu Devleti'nin Kuruluşu", ", Erciyes Üniversitesi Türk Dünyası Araştırma Merkezi I. Uluslararası Selçuklu Sempozyumu/ Selçuklu Siyasi Tarihi/Bildiriler/27-30 Eylül 2010 Kayseri,* TTK Yay. Ankara 2014, s.223-234.

AKAD, Mehmet Tanju, *Strateji Üzerine,* Kastaş Yay. İstanbul 2003.

AKAD, Mehmet Tanju *Savaş Tarihinin Dönüm Noktaları,* Kastaş Yay. İstanbul 2005.

AKAD, Mehmet Tanju, *Bir Savaş Nasıl Kaybedilir?/Selçuklu, Osmanlı Tarihinde Askerî Hatalar,* Kitap Yay., 4.Bas., İstanbul 2012.

AKAD, Mehmet Tanju, *Askerî Tarihte Stratejik Düşünce,* Türkiye İş Bankası Yay. 2. Bas. İstanbul 2014.

AKMAN, Beyazıt, *Kayıp Tarihin İzinde/Fatih'ten Shakespeare'e Doğu-Batı,* Kopernik Ktb. İstanbul 2017

AKTAY, Yasin, *Türk Dininin Sosyolojik İmkânı*, İletişim Yay. İstanbul 1999.

AKTÜRE, Sevgi, *İÖ 6. Yüzyıldan 14. Yüzyıl Sonuna Kadar Büyük İmparatorluklar Döneminde Anadolu Kentleri/Tarih İçinde Anadolu Kenti III,* Tarih Vakfı Yurt Yay. İstanbul 2018.

AKYOL, Edip, *Seyfüddevle ve Bizans'la Mücadele,* Çizgi Ktb. İstanbul 2017.

AKYOL, Mustafa, *Kürt Sorununu Yeniden Düşünmek/Yanlış Giden Neydi? Bundan Sonra Nereye?* Doğan Ktb. 4.Bas. İstanbul 2006.

ALAGÖZ, Cemal Arif, *"Türkiye Yer Adları Üzerine Bazı Düşünceler", Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri, (11-13 Eylül 1984)* , Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. Ankara 1984, s.11-23.

ALİCAN, Mustafa, *Bir Ortaçağ Şehri Olarak Meyyâfârikîn (Silvan)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Ün. Sosyal Bilimler Ens., İzmir 2012.

ALİCAN, Mustafa, *"Selçuklu-Mervânî İlişkileri", Turkish Studies - International*

Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 8/11, (Fall 2013), s.1-15.

ALİCAN, Mustafa, *Kıyametin İlk Günü/Malazgirt 1071*, Yakın Plân Yay., İstanbul 2013.

ALİCAN, Mustafa, *"Selçuklu-Mervânî İlişkilerinin Siyasal Çerçevesi Üzerine Notlar", Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu, Ankara 9-10 Ocak 2014, Sempozyuma Sunulan Bildiriler, c.1,* TTK Yay. Ankara 2014, s.90-100.

ALİCAN, Mustafa, *Malazgirt Savaşı/Bin Yıllık Miras, (Haz. Mustafa ALİCAN),* Kronik Kitap Yay. İstanbul 2018 adlı kitap içinde, s.19-55.

ALİCAN, Mustafa, Sultan Alparslan'ın Malazgirt Hutbesi*/Bin Yıllık Miras, (Haz. Mustafa ALİCAN),* Kronik Kitap Yay. İstanbul 2018 adlı kitap içinde, s.143-153.

ALİCAN, Mustafa, İslâm Tarihinin Dönüm Noktası*Malazgirt Zaferi/Bin Yıllık Miras, (Haz. Mustafa ALİCAN),* Kronik Kitap Yay. İstanbul 2018 adlı kitap içinde, s.249-263.

ALİCAN, Mustafa (Haz.), *Malazgirt Zaferi/Bin Yıllık Miras,* Kronik Ktb. İstanbul 2018.

ALİCAN, Mustafa, *Selçuklu'nun Öncü Veziri Amîdülmülk Kündürî,* Erdem Yay. İstanbul 2018.

ALYANAK, Naime, *Selçuklu Devri Savaşlarında Strateji ve Taktik,* Gazi Ün. Sosyal Bilimler Ens. Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2011.

APAK, Adem, *"Emevîler Döneminde Anadolu'da Arap-Bizans Mücadelesi", Uludağ Ün. İlâhiyat Fak. Derg.* C.18, Sy.2, (2009), s.95-122.

ARIK, Remzi Oğuz, *Coğrafyadan Vatana*, Hareket Yay. 2.Bas. İstanbul 1967.

ARMAĞAN, Mustafa, *"Malazgirt'te Alparslan'ın Ordusunda Kürtler Ne Arıyordu?", Zaman Gzt*. 30 Ağustos 2009.

ATANIYAZOV, Soltanja, *Şecere/Türkmen'in Soyağacı*, Çev. Seyitnazar AMAZAROV-Nergis BİRAY, Ötüken Nşr. İstanbul 2010.

ATÇEKEN, Zeki-BEDİRHAN, Yaşar, *Malazgirt'ten Anavatana Anadolu Selçuklu Devleti Tarihi*, Eğitim Ktb. Konya 2004.

ATEŞ, Ahmet, *Türkmen Anarşizmi,* Öteki Yay. İstanbul 2016.

ATSIZ, Çiftçioğlu Nihal (Haz.), *Osmanlı Tarihleri/Osmanlı Tarihlerinin Anakaynakları Olan Eserlerin, Mütehassıslar Tarafından Hazırlanan Metin, Tercüme veya Sadeleştirilmiş Şekilleri Külliyatı,* Türkiye Yay., İstanbul 1949.

ATSIZ, Nihal, *Türk Tarihinde Meseleler*, Ötüken Nşr. 6.Basım, İstanbul 2011.

AVCI, Casim, *İslâm Bizans İlişkileri*, Klâsik Yay. İstanbul 2003.

AVCI, Casim *"Malazgirt Savaşı Öncesi Doğu Roma İmparatorluğu", Alparslan ve Malazgirt, Haz. Erdoğan MERÇİL,* İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yay. İstanbul 2014 isimli kitap içinde, s.17-32.

AVCIOĞLU, Doğan, *Türklerin Tarihi,* Birinci Kitap, Tekin Yay. 2.Bas. İstanbul 1978.

AYDIN, Erhan, *Eski Türk Yer Adları,* Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2016.

AYDIN, Erhan, *OrhonYazıtları, (Köl Tegin, Bilge Kağan, Tonyuyuk, Ongi, Kuli Çor),* Bilge Kültür Sanat Yay. 2.Bas. İstanbul 2018.

AYDIN, Erhan, *Taşa Kazınan Tarih/Türklerin İlk Yazılı Belgeleri,* Kronik Ktb. İstanbul 2018.

AYDIN, Erhan, *Sibirya'da Türk İzleri/Yenisey Yazıtları,* Kronik Ktb. İstanbul 2019.

AYDIN, Erhan, *Türklerin Bilge Atası Tonyukuk,* Kronik Ktb. İstanbul 2019.

AYAN, Ergin, *"İslâm Kaynaklarına Göre Oğuzların Tarih Sahnesine Çıkışları",* Doç. Dr. Mahmut Pehlivan Armağanı, Sakarya 2000, s.200-220.

AYAN, Ergin, *"Büyük Selçuklu Devleti'nin Temelleri Atılırken Siyasî Meşruiyet Süreci", Ordu Ün. (ODÜ) Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Derg.* c.3 Sy.5 (Haziran 2012), s.17-37.

AYAN, Ergin, *"Tuğrul Bey Dönemi Selçuklu-Bizans Ekseninde Ermeniler",* Yeni Türkiye, Sy. 60, (2014).

AYAN, Ergin, *"Selçukluların Şâhmelik İle Macerası ve Hârezm'i Fethi", Marmara Türkiyat Araştırmaları Derg.* C.1, Sy.2, (Sonbahar 2014), s.13-18.

AYAN, Ergin, *"Tuğrul Bey Döneminde Oğuzların İran Coğrafyasında Yayılmaları", 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri,* Ed. Tufan GÜNDÜZ- Mikail CENGİZ, Hacettepe Ün. Türkiyat Arş. Ens. Yay. Ankara 2015, s.161-178.

AYÖNÜ, Yusuf, *Selçuklular ve Bizans,* TTK Yay. Ankara 2014.

AYÖNÜ, Yusuf, *"Bizans Ordusunda Ücretli Türk Askerler/XI-XII yüzyıllar", Selçuk Ün. Türkiyat Araştırmaları Derg.*, Sy.25 (Bahar 2009), s.53-69.

BADEMCİ, Ali, *İran'da Türklerin Bin Yılı/Siyasî ve Sosyal Tarih*, Yeditepe Yay. İstanbul 2018.

BAHADIR, Gürhan, *"Dokuzuncu ve Onuncu Yüzyıllarda Bizans-Abbâsî Sınırı", AÜDTCF Tarih Araştırmaları Derg.*, C.28, Sy.46 (2009) s.163-178.

BANARLI, Nihad Sami, *"Yeni Türk Tekevvününde Malazgird Başlangıcı", Kubbealtı Akademi Mec.*, Yıl 1, Sy.3, s.33-48; ayrıca Nihad Sami BANARLI, *Şiir ve Edebiyat Sohbetleri/2,* Kubbealtı Nşr., İstanbul 1982 isimli kitap içinde, s.158-166.

BANARLI, Nihad Sami, *Yahya Kemal'in Hâtıraları*, İFCYKE Yay. İstanbul 1960.

BANG, W.-ARAT, G. Reşit Rahmeti, *Oğuz Kağan Destânı*, MEB Yay., İstanbul 1970.

BARKAN, Ömer Lütfi, *"Osmanlı İmparatorluğu'nda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler/ I, İstilâ Devirlerinin Kolonizatör Türk*

Dervişleri ve Zaviyeler", *Vakıflar Derg.*, Sy.II, Ankara 1942, s.279-396. Kitap halinde yeni Bas. *Kolonizatör Türk Dervişleri*, Hamle Yay. bty.

BARKAN, Ömer Lütfi, *"Osmanlı İmparatorluğu'nun Teşekkülü Meselesi", AÜ Siyasal Bilgiler Fak. Derg.*, C.I, Sy.2, Ankara 1944, s.343-356.

BARKAN, Ömer Lütfi, *"Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi"*, *Türkiyat Mec.*, C.X, (1951-53), s.1-26.

BARKER, Ernest, *I. Justinianos'tan Son Palailogos'a Kadar Bizans Toplumsal ve Siyasal Düşünüşü,* Çev. Mete TUNÇAY, Dost Ktb. İstanbul 1982.

BARTHOLD, Vasiliy Vladimiroviç (Wilhelm), *Moğol İstilâsına Kadar Türkistan,* Haz. Hakkı Dursun YILDIZ, TTK Yayını, Ankara 1990.

BARTHOLD, Vasiliy Vladimiroviç (Wilhelm), *Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Dersler,* Türkçeye Çev. Ragıp Hulusi ÖZDEN, Sad. Yay. Hz. Kâzım Yaşar KOPRAMAN-Afşar İsmail AKA, Kültür Bakanlığı Yay. Ankara 1975.

BARTHOLD, Wilhelm, (Vasiliy Vladimiroviç), *İslam Medeniyeti Tarihi*, Başlangıç İzah ve Düzeltmelerle birlikte Çev. M. Fuad KÖPRÜLÜ, Akçağ Yay., İstanbul 2004.

BARTHOLD, Wilhelm, (Vasiliy Vladimiroviç), *Müslüman Kültürü*, Çev. M. Fâtih KARAKAYA, Ayrıntı Yay. İstanbul 2013.

BARTHOLD, Wilhelm, (Vasiliy Vladimiroviç), *İlk Müslüman Türkler*, Çev. M. A. YALMAN-T. ANDAÇ-N. UĞURLU, Örgün Yay., İstanbul 2008.

BARTHOLD, Wilhelm, (Vasiliy Vladimiroviç), *Tarihte Türk Dünyası*, Çev. M. A. YALMAN-T. ANDAÇ-N. UĞURLU, Örgün Yay., İstanbul 2008.

BASIK, Celâlettin, *Hiç Bizans Olmadı/Romulus'tan Fatih'e Roma Devleti C.1,* Türkmen Ktb. İstanbul 2013.

BASIK, Celâlettin, *Hiç Bizans Olmadı/Romulus'tan Fatih'e Roma Devleti C.2,* Türkmen Ktb. İstanbul 2015.

BASIK, Celâlettin, *Yıkıldıktan Sonra Adı Değiştirilen Devlet/Roma İmparatorluğu (İ.Ö. 753-İ.S. 1453)*, Türkmen Ktb. İstanbul 2019.

BASIK, Celâlettin, *"Bizans İllüzyonu"*, BİLGE, Reha Haz. *Türkler ve Bizans/ Yoksa Doğu Roma mı?* isimli kitap içinde, s.27-49.

BASKICI, M. Murat, *Bizans Döneminde Anadolu/İktisadi ve Sosyal Yapı (900-1261)*, Phoenix Yay. Ankara 2009.

BAŞER, Sait, *Yahya Kemâl'de Türk Müslümanlığı/Yahyâ Kemal'e Göre Türk Kimliği ve Görüşlerinin Kamu Oyundaki Yansımaları*, Seyran Ktb. İstanbul 1998.

BAŞTAV, Şerif, *"Eski Türklerde Harp Taktiği", Türk Kültürü, Sy.22, (Ağustos 1964), s.39-48. Ayrıca Şerif BAŞTAV, Makaleler, 3,* (Yay. Haz. E. Semih YALÇIN-Emine ERDOĞAN), Berikan Yay. Ankara 2005 içinde, s.179-193.

BAŞTAV, Şerif, *"Alparslan ve Romen Diyojen", Türk Kültürü, Sy.34, Ağustos 1965), s.70-79. Ayrıca Şerif BAŞTAV, Makaleler, 3,* (Yay. Haz. E. Semih YALÇIN-Emine ERDOĞAN), Berikan Yay. Ankara 2005 içinde, s.255-270.

BAŞTAV, Şerif, *"Malazgirt Savaşı ve Romen Diyojen", Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Sy.43, (Ağustos 2000) s.27-36. Ayrıca Şerif BAŞTAV, Makaleler, 1,* (Yay. Haz. E. Semih YALÇIN-Emine ERDOĞAN), Berikan Yay. Ankara 2005 içinde, s.333-361.

BATUR, D. Ahsen, *Kürdoloji Yalanları,* Selenge Yay. İstanbul 2011.

BATUR, D. Ahsen, *1200 Yıllık Sürgün/"Türk" Sözünün Hazin Serüveni*, Selenge Yay. 2.Bas., İstanbul 2013, s.61.

BAYOĞLU, Cahandar, *"Oğuzlar ve Türk Kimliyi", 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri,* Ed. Tufan GÜNDÜZ- Mikail CENGİZ, Hacettepe Ün. Türkiyat Arş. Ens. Yay. Ankara 2015, s.141-150.

BAYKARA, Tuncer, *"Anadolu Yer Adlarının Orta Asya'daki Benzerleri Üzerine Bir Kaynak", Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1984, s. 265-273.

BAYKARA, Tuncer, *Tarih Araştırma ve Yazma Metodu,* IQ Kültür Sanat Yay. 2.Bas., İstanbul 2010.

BAYKARA, Tuncer, *Türk Adının Anlamı,* Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2017.

BAYKUZU, Tilla Deniz, *Son Bilgiler Işığında Kürşad İsyanı,* Kömen Yay. Konya 2016.

BEDİRHAN, Yaşar, *Selçuklular ve Kafkasya*, Nobel Yay. 3.Bas. Ktb., Ankara 2015.

BERKTAY, Halil (Haz.), Çev. Özden ARIKAN *"Vizörden Bizans: Haritalarla Düşünmek", Cogito, Sy. 17,* (1999), s.68-111.

BİCE, Hayati, *Kafkasya'dan Anadolu'ya Göçler,* TDV Yay. Ankara 1991.

BİÇER, Bekir, *"Selçuklular ve Kürtler", Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu, Ankara 9-10 Ocak 2014, Sempozyuma Sunulan Bildiriler, c.1,* TTK Yay. Ankara 2014, s.25-57.

BİLGE, Reha Haz.*Türkler/Uzun Bir Serüvenden Kısa Notlar,* Arvana Yay. İstanbul 2014.

BİLGE, Reha Haz.*Türkler ve Bizans/Yoksa Doğu Roma mı?,* Arvana Yay. İstanbul 2017.

BİLGE, Reha. *"Türkler: Dil, Siyaset ve Coğrafya"*, BİLGE, Reha Haz.*Türkler/Uzun Bir Serüvenden Kısa Notlar,* Arvana Yay. İstanbul 2014, s.11-42.

BİLGE, Reha, *"Türkler ve Bizans Kitabına Giriş Niyetine/Türkler ve Rûm Diyarı",*

BİLGE, Reha Haz. *Türkler ve Bizans/Yoksa Doğu Roma mı?,* Arvana Yay. İstanbul 2017 isimli kitap içinde, s.7-26.

BİLGİÇ, Emine, *"M.S. III. Yüzyıl Roma-Sasani İhtilaflarına İlişkin Bir Değerlendirme: Pers Kralı I. Şapur'un Roma İmparatoru Valerianus'u Esir Alması", Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi/Mediterranean Journal of Humanities,* c.II, Sy.2, (Aralık 2012), s.25-34.

BODMER, Jean Pierre, *"Selçuklular Anadolu'da",* Çev. Ali Osman ÖZTÜRK, *Cogito,* Sy.29, (Güz 2001), s.33-47.

BOZALİOĞLU, Tuğçe Müge SAKARYA, *"De Re Militari'ye Göre X. Yüzyılda Bizans Sefer Organizasyonları Hakkında Bazı Notlar", Tarih Okulu Dergisi (TOD),* Yıl. 7, Sy. XVIII, (Haziran 2014), s.223-233.

BOZKAYA, Kemal, Bizans *Tarih Yazıcılığı (Başlangıçtan XI.Yüzyıla Kadar)*, Trakya Ün. Sosyal Bilimler Ens. Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Edirne 2017.

BOZKURT, İsmail, *Anadolu Türkmen Aşiretleri/Avşar ve Diğer Türkmen Aşiretlerinin Yaşayışı ve Kültürleri, Ötüken Nşr. İstanbul 2014.*

CAHEN, Claude, *Osmanlılardan Önce Anadolu'da Türkler*, Çev. Yıldız MORAN, E Yay., İstanbul 1979.

CAHEN, Claude, *Türklerin Anadolu'ya İlk Girişi/XI. Yüzyılın İkinci Yarısı,* Çev. Yaşar YÜCEL-Bahaeddin YEDİYILDIZ, TTK Yay., Ankara 1988.

CAHEN, Claude, *Türkler Nasıl Müslüman Oldular*, Çev. T. ANDAÇ-N. ANDAÇ, Örgün Yay., 2.Bas., İstanbul 2008.

CAHEN, Claude, *İslâmiyet/Doğuşundan Osmanlı Devletinin Kuruluşuna Kadar,* Çev. Esat Nermi ERENDOR, Bilgi Yay. Ankara 1990.

CAMERON, Averil, *Bizanslılar,* Çev. Özkan AKPINAR, Türkiye İş Bankası Yay. İstanbul 2016.

CAN, Cahit, *"Zerdüştçülük, Zerdüşt ve Hukuk 'Avesta)", Ankara Üniversitesi Hukuk Fak. Derg,.* C.XXV, (1968) Sy.1-2, s.273-288.

CHEIKH, Nadia Maria El, *Arapların Gözüyle Bizans,* Çev. Mehmet MORALI, Alfa Yay. İstanbul 2012.

CHEYNET, Jean Claude, *Bizans Dünyası, c. 2/Bizans İmparatorluğu (641-1204),* Çev. Aslı BİLGE, Ayrıntı Yay. İstanbul 2008.

CHRYSOSTOMIDES, Julian, *"11. Yüzyıldan 15. Yüzyıla Kadar Bizans İmparatorluğu",* Kate FLEET (Ed.), *Türkiye Tarihi/Bizans'tan Türkiye'ye/1071-1453*, C.1, Çev. Ali ÖZDAMAR, Kitap Yay., İstanbul 2012, s.27-78.

CLAUSEWITZ, Carl Von, *Savaş Üzerine,* Çev. Selma KOÇAK, Doruk Yay. İstanbul 2011.

CÖHCE, Salim, *"Selçuklu Hâkimiyetinin Tesisinden Önce Diyarbakır Yöresindeki Türkmen Faaliyetleri", 1. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır*

Sempozyumu/20-22 Mayıs 2004/Bildiriler, Ed. Kenan Ziya TAG/Ahmet KANKAL, Diyarbakır 2004, s.125-136.

CZEGLEDY, Karoly, *Turan Kavimlerinin Göçü*, Çev. Günay KARAAĞAÇ, Turan Kültür Vakfı Yay., İstanbul 1999.

ÇAĞATAY, Neşet-ÇUBUKÇU, İbrahim Agâh, *İslâm Mezhepleri Tarihi I,* AÜ İlâhiyat Fak. Yay. Ankara 1965.

ÇALIK, Mustafa, *Millî Kimlik, Milliyet, Milliyetçilik,* Cedit Nşr. Ankara 2016.

ÇAYCI, Ahmet, *Selçuklularda Egemenlik Sembolleri,* İz Yay. İstanbul 2008.

ÇATALOLUK, Osman, *Türk'ün Genetik Tarihi*, Togan Yay. İstanbul 2012.

ÇAY, M. Abdülhalûk, *Anadolu'nun Türkleşmesinde Dönüm Noktası/Sultan II. Kılıç Arslan ve Karamıkbeli (Myrıokefalon) Zaferi (17 Eylül 1176)*, Orkun Yay., İstanbul 1984.

ÇELİK, Aydın-YILDIRIM, Taner, *"İlk İslam Fetihlerinden Beylikler Dönemine Harput", Geçmişten Geleceğe Harput Sempozyumu, Fırat Üniversitesi Harput Uygulama ve Araştırma Merkezi, Elazığ 23-25 Mayıs 2013, s.545-560.*

ÇETİN, Kenan, *Selçuklu Medeniyeti Tarihi*, Yitik Hazine Yay., İzmir 2011.

ÇETİN, Nurullah *"Yahya Kemal'de Tarih Felsefesi", Bir Medeniyeti Yorumlamak – Ölümünün 50. Yılında Yahya Kemal Beyatlı Sempozyumu (03-07 Kasım 2008),* Yay. Haz. Kâzım YETİŞ, İstanbul Yahya Kemal Ens. Mec. V, C.1, İFCYKE Yay. İstanbul 2008, s.46-51.

ÇETİN, Seyfettin, *Yâkût el-Hamevî'nin Mû'cemü'-Büldân'ında Kürtler,* Nûbihar Yay. İstanbul 2014.

ÇEVİK, Adnan, *XI-XIII. Yüzyıllarda Diyârbekir Bölgesi Tarihi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2002.

ÇEVİK, Adnan, *"Selçuklu Fütuhatı Ardından Diyarbakır ve Yöresinde Kurulan Türkmen Beylikleri", 1.Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu/20-22 Mayıs 2004/Bildiriler,* Ed. Kenan Ziya TAG/Ahmet KANKAL, Diyarbakır 2004.

ÇEVİK, Adnan, "*Ortaçağ İslâm Coğrafyacılarına Göre el-Cezire ve idarî Taksimatı", Osmanlı Araştırmaları, XXXIII, Prof. Dr. Muammer Kemal Özergin Hatıra Sayısı, I,* İstanbul 2009, s.35-64.

ÇİL, Halit, *Tarih Bilinci/Bilim-Felsefe-Yöntem,* Önsöz Yay. İstanbul 2019.

DABAĞYAN, Levon Panos, *Türk Cihan Hâkimiyetine Açılan Yol/Malazgirt Meydan Muharebesi (26 Ağustos 1071)*, Karadağ Yay., İstanbul 2006.

DAFTARY, Farhad, İsmaililer/Tarihleri ve Öğretileri, Çev. Ahmet FETHİ, Alfa Yay. İstanbul 2017.

DALKIRAN, Sayın, *İbn-i Kemal ve Düşünce Tarihimiz*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yay., İstanbul1997.

DAWSON, Timoty, *Bizans Piyadesi/Doğu Roma İmparatorluğu/900-1204*, Çev. Gürkan ERGİN, Türkiye İş Bankası Yay. İstanbul 2011.

DECKER, Michael J. *Bizans Savaş Sanatı,* A. Tunçer BÜYÜKONAT, Doruk Yay. Byy. 2016.

DELİBALTA, Yavuz, *Selçuklularda İstihbarat,* Yeditepe Yay. İstanbul 2018.

DEMİR, Ahmet, *İslâm'ın Anadolu'ya Gelişi/Doğu ve Güneydoğu İlleri*, Kent Yay. 2.Bas., İstanbul 2008.

DEMİR, Mustafa, *Büyük Selçuklular Tarihi*, Sakarya Yay. 2.Bas., Sakarya 2011.

DEMİRCAN, Adnan, *İslâm Tarihinin İlk Döneminde Arap-Mevâli İlişkisi,* Beyan Yay. İstanbul 1996.

DEMİRGİL, Demir, *"X. ve XI. Yüzyıllarda Bizans İmparatorluğunun İktisadî Düzeni", Belgelerle Türk Tarihi Derg.*, Sy.47, (Ağustos 1971), s.47-50.

DEMİRKENT, Işın, *Urfa Haçlı Kontluğu Tarihi/1098'den 1118'e Kadar*, (Doktora Tezi), İÜ Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1974.

DENNIS, George T., *Strategikon/Bizans Kültüründe Strateji Sanatı*, Çev. Volkan ATMACA, Kırmızı Kedi Yay., İstanbul 2011.

DEVLET, Nadir, *"İslâmiyet'i Resmen Kabul Eden İlk Türk Devleti: İdil-Bulgar", Doğuştan Günümüze Büyük İslâm Tarihi*, c.IX, İstanbul 1992, s.314-316.

DIEHL, Charles, *Bizans İmparatorluğu Tarihi*, Çev. A. Gökçe BOZKURT, İlgi Kültür Sanat Yay., 2.Bas., İstanbul 2010.

DIETRICH, Richard C. (Haz.), *Digenes Akrites/Günümüze Ulaşan Tek Bizans Destanı*, Metni Düzelten Zafer ÇELER, Tarih Vakfı Yurt Yay. İstanbul 2009.

DİKİCİ, Radi, *Dört İstanbul/Byzantium, Antonina, Konstantinople ve Stanbul,* Remzi Ktb. 2.Bas., İstanbul 2014.

DİRİMTEKİN, Feridun, *Malazgirt Meydan Muharebesi*, Ahmet Halit Ktb. Yay. İstanbul 1943.

DİRİMTEKİN, Feridun, "*Selçukluların Anadolu'da Yerleşmelerini ve Gelişmelerini Sağlayan İki Zafer", Malazgirt Armağanı*, TTK Yay., Ankara 1972, s.231-258.

DJUVARA, T. G.-ŞEKİP, Emîr, *Türkiye'yi Parçalama Tasarıları 100 Plân-Haçlı Taassubu/Türkiye Düşmanlığı*, Çev. Yakup ÜSTÜN, Ankara [1978].

DİVİTÇİOĞLU, Sencer, *Oğuz'dan Selçuklu'ya,* Alfa Yay. İstanbul 2015.

DOKTOR FRİÇ, *Kürdler/Tarihi ve İçtimai Tedkikat,* Berlin Şark Akademisi Tarafından Neşredilmiştir, Çev. Tuba AKEKMEKÇİ, Tarih Vakfı Yurt Yay. İstanbul Ekim 2014.

DOKUR, İbrahim Doğukan, *Bozkır Orduları/Savaş ve Kuşatma Stratejileri,* Karakum Yay. İstanbul 2018.

DONUK, Abdülkadir, *Eski Türk Devletlerinde İdarî-Askerî Unvan ve Terimler,* TDAV Yay. İstanbul 1988.

DURALI, Şaban Teoman, *Omurgasızlaştırılmış Türklük,* Dergâh Yay. 5. Bas. İstanbul 2016.

DURALI, Şaban Teoman, *"Devletebedmüddet Bilinci: Kutadgubilig Devletebedmüddet Ülküsü: Kızılelma/Türklüğün Seyyar-Asker-Devletliliği (Ordu)", Kutadgu Bilig Üzerine Felsefi Araştırmalar",* Haz. Ayhan BIÇAK, Dergâh Yay. İstanbul 2019.

DÜLGER, Elif, *"Oruç Bey'in Tevârih-i Âl-i Osmân Adlı Eserine Göre Türklerde Yer Adı verme Geleneği", Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/3,* Summer 2012, p. 1067-1074.

EBÛ ZEHRA, Muhammed, *İslâm'da İtikadî, Siyasî ve Fıkhî Mezhepler Tarihi,* Çev. Sıbğatullah KAYA, Çelik Yay. 2.Bas. İstanbul 2018.

ECER, Vehbi, *İslâm Tarihi Dersleri/Metod-Kaynak-İlk Devir*, Erciyes Üniversitesi Yay., Kayseri 1991

EFE, Ahmet, *Malazgirt'ten Söğüt'e Anadolu Selçuklu Sultanları*, Nar Yay. İstanbul 2018.

EKE, Başak Burcu, *Meraklısına Selçuklu/Kılıç Gibi Bir Boy*, Tün. Ktb. Aralık 2019.

EMECAN, Feridun (Ed.), *Eskiçağ'dan Modern Çağ'a Ordular/Oluşum-Teşkilat-İşlev,* Kitabevi Yay. İstanbul 2008.

ERCİLASUN, Ahmet Bican, *"Oğuz Adının Etimolojisi", Oğuzlar/Dilleri, Tarihleri ve Kültürleri, 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri,* Ed. Tufan GÜNDÜZ-Mikail CENGİZ, Hacettepe Ün. Türkiyat Arş. Ens. Yay. Ankara 2015, s.15-20.

ERCİLASUN, Ahmet Bican, *Nehir Destan Oğuzname (Oguz Bitig)*, Dergâh Yay. İstanbul 2019.

ERDEMİR, Hatice Palaz, *"Yabancı Yazarlara Göre Türklerde Savaş ve Taktik",* Türkler, III, Yeni Türkiye Yay. Ankara 2002.

EREN, Hasan, *"Türklerin Ana Yurdu Sorunu", Türk Dili Derg.*, TDK Yay., Sy.600, Aralık 2001, s.665-687.

ERGİN, Muharrem, *Orhun Abideleri*, Elden geçirip yeniden düzenleyen Osman Fikri SERTKAYA, Boğaziçi Yay., 43.Bas., İstanbul 2010.

ERİNÇ, Sırrı, *"Güneydoğu Avrupa'da Türkçe Ekzonimler", İÜ Deniz Bilimleri ve Coğrafya Ens. Bülteni,* Sy.6, (1989), s.9-13.

ERÖZ, Mehmet, *Hıristiyanlaşan Türkler*, TKAE Yay., Ankara 1983.

ERÖZ, Mehmet, *"Sosyolojik Yönden Türk Yer Adları", Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984),* Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1984, s.43-53.

ERSAN, Mehmet, *Selçuklular Zamanında Anadolu'da Ermeniler,* TTK Yay. 2. Bas. Ankara 2019.

ERSAN, Mehmet-ALİCAN, Mustafa, *Sorularla Selçuklular Tarihi/1, Selçukluları Yeniden Keşfetmek/Büyük Selçuklular,* Timaş Yay. İstanbul 2012.

ERSAN, Mehmet-ALİCAN, Mustafa, *Sorularla Selçuklular Tarihi/2, Osmanlı'dan Önce Onlar Vardı/ Türkiye Selçukluları,* Timaş Yay. İstanbul 2013.

ERZEN, Afif, *"İstanbul Şehrinin Kuruluşu ve İsimleri", TTK Belleten*, c.XVIII, Sy.70, Ankara 1954, s.131-154.

ESKİKURT, Adnan-CEYLAN, Mehmet Akif, *"Malazgirt Savaşı'nın Mevkii ve Cereyanı Üzerine", Malazgirt Zaferi/Bin Yıllık Miras,* Haz. Mustafa ALİCAN, Kronik Ktb. Yay. İstanbul 2018 adlı kitap içinde, s.57-74.+

EYİCE, Semavi, *Malazgirt Savaşını Kaybeden IV. Romanos Diogenes (1068-1071),* TTK Yay., Ankara 1971.

EYİCE, Semavi, *"Tarih İçinde İstanbul ve Şehrin Gelişmesi", Atatürk Konferansları VII, 1975,* TTK Yay. Ankara 1980, s.89-182.

EYİCE, Semavi, *Yabancıların Gözüyle Bizans İstanbul'u,* Yeditepe Yay. İstanbul 2017.

FINDLEY, Carter V. *Dünya Tarihinde Türkler,* Çev. Ayşen ANADOL, Timaş Yay. 3.Bas, İstanbul 2012.

FREEDMAN, Lawrence, *Strateji/Bir Tarih,* Çev. Belkıs Çorakçı DİŞBUDAK-Taciser BELGE, Alfa Yay. 3. Bas. İstanbul 2017.

FREELY, John, *At Üstünde Fırtına/Anadolu Selçukluları*, Çev. Neşenur DOMANİÇ, Doğan Ktb. Yay., İstanbul 2012.

FRYE, Richard Nelson-SAYILI, Aydın, *"Selçuklulardan Evvel Ortaşark'ta Türkler", TTK Belleten,* c.X, Sy.37 (Ocak 1946), s.97-131.

GEİSS, Paul Georg, *"Türkmen Kabileciliği"*, Çev. Resul Kürşat ŞAHSİ, *Türkmenler Üzerine Makaleler,* Selenge Yay. İstanbul 2019.

GENEL KURMAY ASKERİ TARİH VE STRATEJİK ETÜD BAŞKANLIĞI, *Selçuklular* Döneminde Anadolu'ya Yapılan Akınlar, Kültür Bak. Yay., Ankara 1981.

GIBBON, Edward, *Roma İmparatorluğu'nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi, 1.C*, Çev. Asım BALTACIGİL, Bilim/Felsefe/Sanat Yay. Tarih Dizisi, Bty Byy.

GIBBON, Edward, Bizans I/Roma İmparatorluğu'nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi IV, Çev. Asım BALTACIGİL, Arkeoloji ve Sanat Yay., İstanbul 1994.

GIBBON, Edward, Bizans II, Bizans I/Roma İmparatorluğu'nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi V, Çev. Asım BALTACIGİL, Arkeoloji ve Sanat Yay., İstanbul 1994.

GOLDEN, Peter B., Türk Halkları Tarihine Giriş/Ortaçağ ve Erken

Yeniçağ'da Avrasya ve *Ortadoğu'da Etnik Yapı ve Devlet Oluşumu*, Çev. Osman KARATAY, Ötüken Nşr. 3.Bas., İstanbul 2012.

GOFF, Jacques Le, *Tarihi Dönemlere Ayırmak Şart mı?,* Çev. Ali BERKTAY, Türkiye İş Bankası Ya İş Bankası Yay. İstanbul 2016.

GÖKA, Erol, *Türklerin Psikolojisi/Tarihin Ruhumuzda Bıraktığı İzler,* Timaş Yay. İstanbul 2008.

GÖKA, Erol, *Türklerde Liderlik ve Fanatizm,* Timaş Yay. İstanbul 2009.

GÖKA, Erol, *Türk'ün Göçebe Ruhu,* Timaş Yay. İstanbul 2010.

GÖKSU, Erkan, *Türk Kültüründe Silah,* Ötüken Neşr. 2.Bas. İstanbul 2015.

GÖKSU, Erkan, *Selçuklu'nun Mirası/Gulâm ve İktâ/Kölelik mi, Efendilik mi?,* Kronik Yay. İstanbul 2017.

GÖKSU, Erkan, *Okla Yükselen Millet/Türklerde Ok ve Okçuluk,* Okçular Vakfı Yay. Genişletilmiş 2. Bas. İstanbul 2018.

GÖKSU, Erkan, *Kutadgu Bilig'e Göre Türk Savaş Sanatı,* Kronik Yay. İstanbul 2018.

GÖKSU, Erkan, *Bilge Vezir Nizamülmülk,* Erdem Yay. İstanbul 2018.

GÖKSU, Erkan, *Selçuklular/Muhteşem Çağın Mütevazi Çocukları, Kronik Ktb. İstanbul 2019.*

GÖKSU, Erkan, *"Târîh-i Güzîde'ye Göre Selçuklu Devleti'nin Kuruluşu ve Tuğrul Beg Dönemi", History Studies/International Journal of History,* vol.3, (1 2011), s.289-300

GREGORY, Timothy E. *Bizans Tarihi,* Çev. Esra ERMERT, Yapı Kredi Yay. 4. Bas. İstanbul 2018.

GUMİLEV, Lev Nikolayeviç, *Eski Türkler*, Çev. Ahsen BATUR, Selenge Yay. 7.Bas., İstanbul 2011.

GÜL, Kemal Vehbi, *Anadolu'nun Türkleştirilmesi ve İslâmlaştırılması*, Toker Yay. İstanbul 1971. (Yeni Bas. Akçağ Bas. Yay. 3.Bas. Ankara 2012.)

GÜL, Muammer, *"Türkler ve Kürtler: Ortaklıklar ve Yakınlıklar", Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu, Ankara 9-10 Ocak 2014, Sempozyuma Sunulan Bildiriler, c.2,* TTK Yay. Ankara 2014, s.129-143.

GÜLENSOY, Tuncer, *"Anadolu ve Rumeli'de Oğuz Boy ve Yer Adları Üzerine Bir Değerlendime", 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri,* Ed. Tufan GÜNDÜZ-Mikail CENGİZ, Hacettepe Ün. Türkiyat Arş. Ens. Yay. Ankara 2015, s.613-616.

GÜLENSOY, Tuncer, *Ve… Tanrı Türk'ü Yarattı/Türk Boylarının Mitolojileri, Destanları ve Efsaneleri ile Zebur, Tevrat ve Kur'an-ı Kerim'e Göre Dünyanın ve Kişioğlunun Yaratılışı,* Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2017.

GÜLENSOY, Tuncer, *"Orta Asya'daki Türk Yer Adlarının Anadolu'daki İzleri", Tarih Boyunca Anadolu'da Türk Nüfus ve Kültür Yapısı/Milliyetçilik ve*

Milliyetçilik Tarihi Araştırmaları V. İlmî Kongresi/Tebliğler, (26-27 Mayıs 1995 Ankara), Türk Yurdu Yay., Ankara, 1995, s.164-175.

GÜLENSOY, Tuncer, *MÖ 4500-MS XIII. Yüzyıllar Arasında Barbar Türkler/Dil, Din, Kültür, Bilim, Sanat ve Uygarlık,* Akçağ Yay., 2.Bas., Ankara 2011.

GÜMÜŞÇÜ, Osman, *"XVI. Yüzyıl Anadolu'sunda Oğuz Boy Adlı Yerleşmeler"*, *Türkler,* c.VI, Ankara 2002, s.358-364.

GÜMÜŞÇÜ, Osman, *Tarihi Coğrafya,* Yeditepe Yay. 2.Bas. İstanbul 2010.

GÜMÜŞÇÜ, Osman-YİĞİT, İlker-YİLMAZ, Sevil Top, *Türkiye'nin Beş Bin yılı*, Yeditepe Yay., İstanbul 2013.

GÜNALTAY, Şemseddin, *İslâm Tarihinin Kaynakları/Tarih ve Müverrihler*, Endülüs Yay., İstanbul 1991.

GÜNALTAY, Şemseddin, *Yakın Şark II/Anadolu/Eski Çağlardan Ahamenişler İstilâsına Kadar*, TTK Yay. 2.Bas., Ankara 1987.

GÜNALTAY, Şemseddin, *"Abbas Oğulları İmparatorluğu'nun Kuruluş ve Yükselişinde Türklerin Rolü", TTK Belleten,* C.VI, Sy.23-24, (Temmuz - I. Teşrin 1942). s.177-205.

GÜNALTAY, Şemseddin, *"Selçukluların Horasan'a İndikleri Zaman İslâm Dünyasının Siyasal, Sosyal, Ekonomik ve Dinî Durumu", TTK Belleten*, C.VII, Sy.25. (II. Kânun 1943), s.59-99.

GÜNAY, Ünver-GÜNGÖR, Harun, *Başlangıçlarından Günümüze Türklerin Dinî Tarihi*, Rağbet Yay. 5.Bas., İstanbul 2009.

GÜNDÜZ, Tufan, *"Oğuzlar/Türkmenler", Türkler, C.II, s.263-276,* Haz. Hasan Celal GÜZEL-Kemal ÇİÇEK-Salim KOCA, Ankara 2002, s.263-276; ayrıca GÜNDÜZ, Tufan, *Bozkırın Efendileri/Türkmenler Üzerine Makaleler,* Yeditepe Yay. İstanbul 2015 adlı kitap içinde s.1-39.

GÜNDÜZ, Tufan, *"Türkmen Adına Dair Bazı Fikirler", Gazi Ün. Fen Edebiyat Fak. Derg. Sayı II, s.21-26,* Ankara 1999; ayrıca GÜNDÜZ, Tufan, *Bozkırın Efendileri, Türkmenler Üzerine Makaleler,* Yeditepe Yay. İstanbul 2015 adlı kitap içinde s. 41- 48.

GÜNDÜZ, Tufan, *"Oğuz-Türkmen-Türk Üçlemesi",* BİLGE, Reha Haz.*Türkler/ Uzun Bir Serüvenden Kısa Notlar,* Arvana Yay. İstanbul 2014, s.159-176.

GÜNDÜZ, Tufan, *"Anadolu Selçukluları ve Türkmenler", Anadolu Selçukluları ve Beylikler Dönemi Uygarlığı, c. I, s.265-273*; ayrıca GÜNDÜZ, Tufan, *Bozkırın Efendileri/Türkmenler Üzerine Makaleler,* Yeditepe Yay. İstanbul 2015 adlı kitap içinde s.49-71.

GÜNDÜZ, Tufan, *Bozkırın Efendileri/Türkmenler Üzerine Makaleler,* Yeditepe Yay. İstanbul 2015.

GÜNDÜZ, Tufan, *Anadolu'da Türkmen Aşiretleri,* Yeditepe Yay. İstanbul 2015.

GÜNDÜZ, Tufan, *Kur'an ve Kılıç/Türkler Nasıl Müslüman Oldu?* Yeditepe Yay. İstanbul 2018.

GÜNDÜZ, Tufan-CENGİZ, Mikail, (Ed.), *Oğuzlar/Dilleri, Tarihleri ve Kültürleri, 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri,* Hacettepe Ün. Türkiyat Arş. Ens. Ankara 2015.

GÜNER, İbrahim-ERTÜRK, Mustafa, *"Türkiye İl Merkezi Kent Adlarının Kaynakları Üzerine Bir Araştırma", Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Ens. Derg.,* Sy.12 (Bahar 2004), s.39-62.

HACIGÖKMEN, Mehmet Ali, *Türkiye Selçuklu Başkentleri İznik ve Konya,* Çizgi Ktb. Konya 2019.

HALDON, John, *Bizans Tarih Atlası*, Çev. Ali ÖZDAMAR, Kitap Yay., İstanbul 2007.

HAMİDULLAH, Muhammed, *"Tarihî Tasvirlere Göre Malazgirt Meydan Muharebesinin Plânı", İÜ Edebiyat Fak. Tarih Ens. Derg.,* Sy.2 (Ekim 1971) s.111-114.

HART, Basil Henry Liddell, *Strateji/Dolaylı Tutum*, Çev. Cemal ENGİNSOY, Genel Kurmay Başkanlığı Stratejik Etütler Dairesi Yay., Ankara 1973.

HAYKIRAN, Kemal Ramazan *"Manevî Fetih: Malazgirt Savaşı'ndan Sonra Anadolu'da Kültürel Değişim", Malazgirt Zaferi/Bin Yıllık Miras,* Haz. Mustafa ALİCAN, Kronik Kitap Yay. İstanbul 2018 adlı kitap içinde, s.163-174.

HEATH, Ian, *Bizans Orduları 900-1461*, Çev. Buket BAYRI, Türkiye İş Bankası Yay. İstanbul 2014

HERRIN, Judith, *Bizans/Bir Ortaçağ İmparatorluğunun Şaşırtıcı Yaşamı*, Çev. Uygur KOCABAŞ-OĞLU, 3.Bas. İletişim Yay., İstanbul 2013.

HILLENBRAND, Carole, *Malazgirt Muharebesi/Türklerin Efsanesi İslâmın Simgesi,* Çev. Mehmet MORALI, Alfa Bas. Yay. İstanbul 2015.

HONİGMANN, Ernst, *Bizans Devleti'nin Doğu Sınırı/Grekçe, Arapça, Süryanice ve Ermenice Kaynaklara Göre 363'den 1071'e Kadar*, Çev. Fikret IŞILTAN, İÜ Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1970.

HUMPHREYS, R. Stephen, *İslam Tarih Metodolojisi/Bir Sosyal Tarih Uygulaması,* Çev. Murtaza BEDİR-Fuat AYDIN, Litera Yay., İstanbul 2004.

HUNKAN, Ömer Soner, *"1018 Anadolu (Rûm) Seferini Çağrı Bey Yönetimindeki Oğuzlar mı Gerçekleştirdi?", Akademi Günlüğü/Toplumsal Araştırmalar Derg. C.I, Sy.3 (Güz 2006), s.77-87.*

HUNKAN, Ömer Soner, *Türk Hakanlığı, (KARAHANLILAR), Kuruluş-Gelişme-Çöküş, (766-1212),* 3.Bas. IQ Kültür Sanat Yay. İstanbul 2011.

HUNKAN, Ömer Soner, *İpek Yolu'nun Muhafızları/Bozkırlardan Kentlere Türk*

Hakanlığı Ordusu (Karahanlılar), Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2019.

HÜR, Ayşe, *"Anadolu'nun kapısını Türklerle Kürtler birlikte mi açtı?", Radikal Gzt. 2 Eylül 2012*

IŞIK, Adem, *İlginç Yönleriyle Eski Çağ/Milattan Önce,* Yitik Hazine Yay. İstanbul 2013.

IŞIK, Mehmet, *Türklerin Kültür Kökenleri ve Etnik Yapısı*, Yakamoz Ktb. Yay., İstanbul 2011.

İLHAN, Suat, *Malazgirt Meydan Muharebesi*, Genel Kurmay Bas., Ankara 1971.

İPEK, Ali, *"Azerbaycan Üzerinden Anadolu'ya İlk Türk Akınları", Yeni Türkiye/ Türkoloji ve Türk Tarihi Araştırmaları Özel Sayısı II*, (Mart-Nisan 2002), Sy.44, s.28-31.

İYİAT, Bora, *Türk Savaş Sanatı/Taktik ve Strateji Ekseninde Türklerde Savaşın Ruhu,* Kripto Yay. 2. Bas. Ankara 2017.

JENKİNS, Keith, *Tarihi Yeniden Düşünmek,* Çev. Bahadır Sina ŞENER, Dost Ktb. Ankara 1997,

KAEGİ, Walter E., *Bizans ve İlk İslâm Fetihleri*, Çev. Mehmet ÖZAY, Kaknüs Yay., İstanbul 2000.

KAFADAR, Cemal, *Kendine Ait Bir Roma/Diyar-ı Rum'da Kültürel Coğrafya ve Kimlik Üzerine,* Metis Yay. İstanbul 2017.

KAFALI, Mustafa, *Anadolu'nun Fethi ve Türkleşmesi,* Berikan Yay. Ankara 2013.

KAFESOĞLU, İbrahim, *Selçuklu Ailesinin Menşei Hakkında,* Osman Yalçın Mtb. İstanbul 1955

KAFESOĞLU, İbrahim, *"Selçuk'un Oğulları ve Torunları", Türkiyat Mecmuası,* Sayı XIII, (1958), s.117-130.

KAFESOĞLU, İbrahim, *"Sultan Melikşah Devrinde Büyük Selçuklu İmparatorluğu",* Ötüken Nşr. 2.Bas. İstanbul 2014.

KAFESOĞLU, İbrahim, *Türk Millî Kültürü*, TKAE Yay., Ankara 1977.

KAFESOĞLU, İbrahim, *Selçuklu Tarihi,* Kültür Bakanlığı Yay., İstanbul 1972.

KAFESOĞLU, İbrahim, *Eski Türk Dini*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 1980.

KAFESOĞLU, İbrahim, *"Doğu Anadolu'ya İlk Selçuklu Akını (1015-1021) ve Tarihî Ehemmiyeti", 60. Doğum Yılı Münasebetiyle Fuad Köprülü Armağanı,* AÜDTCF Yay., İstanbul 1953. adlı ktb. içinde, s.259-274.

KAFESOĞLU, İbrahim, *"Türk Fütûhât Felsefesi ve Malazgirt Muharebesi", İÜ Edebiyat Fak. Tarih Enstitüsü Derg.*, Sy.2, (Ekim 1971), s.1-16.

KAFESOĞLU, İbrahim,*"Anadolu Selçuklu Devleti Hangi Tarihte Kuruldu?", İÜ Edebiyat Fak. Tarih Ens. Derg.* Sy.10-11, (1979-1980), s.1-28.

KAFESOĞLU, İbrahim, Sultan *Melikşâh*, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı

Yay., Ankara 1973.
KAFESOĞLU, İbrahim, *MEBİA "Malazgirt/Malazgirt Muharebesi" Md*. c.VII, s.242-248.
KAFESOĞLU, İbrahim, *MEBİA "Selçuklular" Md*. C.X, s.353-416.
KAFESOĞLU, İbrahim, *Umumi Türk Tarihi Hakkında Tespitler, Görüşler, Mülahazalar,* Ötüken Neşr. İstanbul 2014.
KAFESOĞLU, İbrahim, *Selçuklular ve Selçuklu Tarihi Üzerine Araştırmalar,* Ötüken Neşr. İstanbul 2014.
KALAFAT, Yaşar, *"Türk Tarihinde Türkler ve Kürtlerin Paylaştıkları Coğrafyalar ve Kültürel Birliktelikleri", Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu, Ankara 9-10 Ocak 2014, Sempozyuma Sunulan Bildiriler, C.2,* TTK Yay. Ankara 2014, s.189-196.
KALAFAT, Yaşar, *Altaylardan Anadolu'ya İnanç Göçü*, Berikan Yay., Ankara 2012.
KARA, Hidayet, *"Malazgirt Zaferine İlişkin Bir Değerlendirme", Malazgirt Zaferi/ Bin Yıllık Miras,* Haz. Mustafa ALİCAN, Kronik Kitap Yay. İstanbul 2018 adlı kitap içinde, s.239-248.
KARA, Seyfullah, *Büyük Selçuklular ve Mezhep Kavgaları*, İz Yay. 2.Bas., İstanbul 2009.
KARA, Seyfullah, *Selçukluların Dinî Serüveni/Türkiye'nin Dinî Yapısının Tarihsel Arka Plânı,* Şema Yay., İstanbul 2006.
KARA, Seyfullah, *Anadolu Selçukluları'nda Din ve Medeniyet/Türkiye'nin Dini Yapısının Tarihsel Arka Plânı,* Deneme Yay. 2.Bas. Ankara 2018.
KARAARSLAN, Uğurhan-ÖZDEMİR, Hüseyin, *Selçuklular 1/Çift Başlı Kartal'ın Hikâyesi,* Historia Yay. İstanbul 2018.
KARABORAN, H. Hilmi *"Türkiye'de Mevkii Adları Üzerine Bir Araştırma", Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1984, s.97-142.
KARAÇETİN, Habib, *"Antik Çağ'da Anadolu'da Yer Adları", Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984)*, Kültür ve Turizm Bak. Yay. Ankara 1984, s.219-223.
KARADENİZ, Hasan Basri, *Osmanlılar ile Anadolu Beylikleri Arasında Psikolojik Mücadele,* Yeditepe Yay., İstanbul 2011.
KARAHAN, Leyla, *"Küçük Türkistan: Anadolu", Tarih Boyunca Anadolu'da Türk Nüfus ve Kültür Yapısı/Milliyetçilik ve Milliyetçilik Tarihi Araştırmaları V.İlmî Kongresi/Tebliğler, (26-27 Mayıs 1995 Ankara)*, Türk Yurdu Yay., Ankara, 1995, s.176-183.
KARATAMU, Selâhattin, *Türk Silâhlı Kuvvetleri Tarihi, II.cilt Eki, Malazgirt Meydan Muharebesi (26 Ağustos 1071)*, Genel Kurmay Harp Tarihi Başkanlığı Yay., Ankara 1970.

KARATAŞ, Mustafa, *"İstanbul'un Fethi Hadisi"*, Doç. Dr. Mustafa Karataş Resmî Web Sitesi.

KARATAY, Osman, *"Tarihî Kaynakların Objektif Tenkidiyle Kürtler"*, Tarih ve Düşünce, Nisan 2006, s.22-31.

KARATAY, Osman, *Bey ile Büyücü/Avrasya'da Tanrı, Hükümdâr, Devlet ve İktisat*, Doğu Kütüphanesi Yay., İstanbul 2006.

KARATAY, Osman, *İran İle Turan/Eskiçağ'da Avrasya ve Ortadoğu'yu Hayal Etmek*, Ötüken Nşr. 2.Bas., İstanbul 2012

KARATAY, Osman, *Türklerin Kökeni*, Kripto Basım Yay. 5.Bas. Ankara 2012.

KARATAY, Osman, *İlk Oğuzlar/Köken, Türeyiş ve Erken Tarihleri Üzerine Çalışmalar*, Haz. Umut ÜREN, Ötüken Nşr. İstanbul 2017.

KARATAY, Osman, *Türklerin İslamı Kabulü*, Kripto Bas. Yay. İstanbul 2018

KARPAT, Kemal H., *Osmanlı'dan Günümüze Etnik Yapılanma ve Göçler*, Timaş Yay. İstanbul 2010.

KAYA, Abdullah, *"Başlangıcından 1071'e Kadar Türklerin Anadolu'ya Akınları Hakkında Bir Değerlendirme", Erzincan Kültür ve Eğitim Vakfı (EKEV) Derg.* Yıl.18, (Bahar 2014), Sy.59, s.211-232.

KAYMAZ, Nejat, *"Malazgirt Savaşı ile Anadolu'nun Fethi ve Türkleşmesine Dair", Malazgirt Armağanı*, TTK Yay. Ankara 1971, adlı ktb. içinde s.259-268.

KEEGAN, John, *Savaş Sanatı Tarihi*, Çev. Selma KOÇAK, Doruk Yay. Ankara 2007.

KESİK, Muharrem, *At Üstünde Selçuklular/Türkiye Selçuklularında Ordu ve Savaş*, Timaş Yay. İstanbul 2011.

KESİK, Muharrem, *"Türkiye'nin Milâdı Malazgirt Savaşı", Derin Tarih Derg.*, Sy.5 (Ağustos 2012), s.68-75.

KESİK, Muharrem, *1071 Malazgirt/Zafere giden Yol*, Timaş Yay., İstanbul 2013.

KESİK, Muharrem, *Danişmendiler (1085-1178), Orta Anadolu'nun Fatihleri*, Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2017.

KESKİN, Mustafa, *"Bugünkü Milliyetimiz Nasıl Teşekkül Etmiştir?", Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu, Ankara 9-10 Ocak 2014, Sempozyuma Sunulan Bildiriler, C.2*, TTK Yay. Ankara 2014, s.197-209.

KILINÇ, Erol, *Devlet ve Millet Üzerine Zihin Sancıları/Büyüklüğümüzün Manevî ve Tarihî Temelleri Hakkında*, Ötüken Nşr. İstanbul 2016.

KIRIKKANAT, Mine G. *Bir Hıristiyan Masalı/Tarihin En Büyük Sahtekârlığı*, Kırmızı Kedi Yay. 5. Bas. İstanbul 2014.

KIRPIK, Güray, *Doğunun ve Batının Gözünden Haçlılar*, Selenge Yay., İstanbul 2009.

KIRZIOĞLU, M. Fahrettin, *Her Bakımdan Türk Olan Kürtler/I. Bölüm/Tarih Bakımından Kürtler'in Türklüğü,* Çalışkan Bas. Ankara 1964.

KİHTİR, Tuğrul, *Selçuklu'dan Osmanlı'ya Bu Toprağın Öyküsü/1000 Yıl,* T Yay. İstanbul 2011.

KİHTİR, Tuğrul, *XI-XIII. Yüzyıl Kaynaklarıyla Anadolu'da Bizans, Haçlılar, Selçuklular,* Arkeoloji ve Sanat Yay. İstanbul 2017.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Orta Doğu'da Türk Askeri Varlığının İlk Zuhuru*, TDAV Yay., İstanbul 1987.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Türkistan'ın Müslüman Araplar Tarafından Fethi*, Yedi Kubbe Yay., Konya 2005.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Yeni İslam Tarihi ve Türkler/1/İslâmî Türk Tarihine Giriş*, Yedi Kubbe Yay. 10.Bas., Konya 2011.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Yeni İslam Tarihi ve Türkler/2/Hz. Peygamber'in Hayatı ve Orta Asya Türklüğü,* Yedi Kubbe Yay. 10.Bas., Konya 2011.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Orta Asya'da İslamiyet'in Yayılışı ve Türkler/Türkistan'da İslâmiyet'in Gelişme ve Yerleşmesi*, Yedi Kubbe Yay. 6.Bas., Konya 2009.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Türkler Nasıl Müslüman Oldu/Steplerde Duyulan İlk Ezan Sesleri*, Yedi Kubbe Yay. 6.Bas., Konya 2009.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Azerbaycan, Harzem ve Türk Oğuz Boyları Arasında İslâmiyet*, Yedi Kubbe Yay. Konya 2005.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Azerbaycan ve Horasan/İslâm Hidâyet Güneşi Doğu Tûran Yurtlarında/Talas Nazariyesinin Çöküşü*, Yedi Kubbe Yay. 2.Bas., Konya 2009.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Doğu Türkistan ve Uygur Türkleri Arasında İslâmiyet/Tanrı Dağlarının Eteklerinde Yükselen İlk Tekbir ve Ezan Sesler*i, Yedi Kubbe Yay. 2.Bas., Konya 2005.

KİTAPÇI, Zekeriya, *Allah'ın Hidayetine Giden Yolda İlk Müslüman Türk Hükümdâr ve Hâkanları*, Yedi Kubbe Yay. 5.Bas., Konya 2010.

KİTAPÇI, Zekeriya, *"İslâm'ın İlk Devirlerinde Arap Şehirlerine Yerleştirilen İlk Türkler", Türk Kültürü Derg.*, c.X, Sy.112, (Şubat 1972), s.209-221.

KOCA, Salim, *Türkiye Selçukluları Tarihi/II.Cilt/Malazgirt'ten Miryokefalon'a/1071-1176*, Karam Yay. Çorum 2003.

KOCA, Salim, *Selçuklularda Ordu ve Askerî Kültür*, Berikan Yay., Ankara 2005.

KOCA, Salim, *Selçuklu Devri Türk Tarihinin Temel Meseleleri,* Berikan Yay. Ankara 2011.

KOCA, Salim, *"Diyar-ı Rûm'un (Roma Ülkesi=Anadolu) Türkiye Haline Gelmesinde Türk Kültürünün Rolü"*, KOCA, Salim, *Selçuklu Devri Türk Tarihinin Temel Meseleleri,* Berikan Yay. Ankara 2011 adlı Ktb. içinde, s.215-277.

KOCA, Salim, *Anadolu Türk Beylikleri Tarihi,* Berikan Yay. Ankara 2012.

KOCA, Salim, *Türk Kültürünün Temelleri,* Berikan Yay. 4.Bas. İstanbul 2016.

KOCA, Salim, *"Sir Derya (Ceyhun) Boylarından Anadolu'ya: Oğuzlar (Türkmenler)" Türkler* C.4, s.529-551.

KOCABAŞ, Süleyman, *Tarihte Türkler ve Kürtler Arasında Yaşanan 6 Kader Birliği, 1058-2014,* Nasip Ofset, İstanbul Haziran 2014.

KOÇ, Ahmet, *Büyük Selçuklularda Saltanat Mücadeleleri,* Hira Yay. İstanbul 1996.

KOÇ, Yalçın, *Anadolu Mayası/Türk Kimliği Üzerine Bir İnceleme,* Cedit Nşr. 2. Bas. Ankara 2008.

KOÇAK, Kürşat, *"İslâmiyet'ten Önceki Türk Devlet Geleneklerine Göre Orun ve Ülüş/Mevki ve Pay", Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Derg.* Yıl.2, Sy.3, (Haziran 2011) s. 30-34.

KOÇAL, Yakup Bilgin, *"Kuruluşu Yeniden Düşünmek"*, Ed. Elif AYLA, *Kuruluş/ Osmanlı Tarihini Yeniden Yazmak,* Hayy Ktb. 5.Bas. İstanbul 2011, s.91-108.

KOYUNCU, Mevlüt, *"İlk İslâm Fetihleri Döneminde el-Cezîre Bölgesi ve İslâmlaşma Süreci", Sakarya Ü. Fen Edebiyat Fak. Derg.,* vol.10, Sy.1 (2008), s.131-140.

KÖKTÜRK, Gökhan V., *Baykan Sezer'de Doğu-Batı Sorunu,* Doğu Ktb. İstanbul 2013.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, *''Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri Hakkında Bâzı Mülâhazalar'', Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası,* c.I (1931), Türkiyat Enstitüsü Yay. İstanbul 1931, s.165-313. Kitap halinde yeni basımı yapılmıştır, M. Fuad KÖPRÜLÜ, *Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri,* Akçağ Yay., Ankara 2004.

KÖPRÜLÜ. M. Fuad, *"Osmanlı İmparatorluğu'nun Etnik Menşei Meseleleri", TTK Belleten,* c.VII, Sy.28, (I. Teşrin 1943), s.219-313.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, *Türkiye Tarihi/Anadolu İstilâsına Kadar Türkler,* Yay. Haz. M. Hanefi PALABIYIK, Akçağ Yay., Ankara 2005.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, *Türk Tarîh-i Dînîsi,* Haz. Metin ERGUN, Akçağ Yay., Ankara 2005.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, *Anadolu'da İslâmiyet,* Haz. Metin ERGUN, Akçağ Yay. 2.Bas., Ankara 2012.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, *Osmanlı İmparatorluğunun Kuruluşu,* Akçağ Yay. 6.Bas., Ankara 2011.

KÖYMEN, Mehmet Altay, *Selçuklu Devri Türk Tarihi,* Ayyıldız Mtb., Ankara 1963. 2.Bas. TTK Yay. Ankara 1993.

KÖYMEN, Mehmet Altay, *Tuğrul Bey ve Zamanı,* Kültür *Bakanlığı Yay., İstanbul 1976.*

KÖYMEN, Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi, I.c./Kuruluş Devri, TTK Yay., 4.Bas., Ankara 2011.

KÖYMEN, *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi, III.c./Alparslan ve Zamanı*, TTK Yayını, 5. Bas., Ankara 2011.

KÖYMEN, Mehmet Altay, *"Osman TURAN, Selçuklular Zamanında Türkiye", (Kitap Tahlili), Bibliyografya/Kitap Haberleri Bülteni*, Turhan Ktb. Yay. C.1, Sy.4, (Temmuz 1972), s.208.

KURAT, Akdes Nimet, *"Kuteybe Bin Müslim'in Hvârizm ve Semerkand'ı Zaptı/ (Hicrî 93-94-Milâdî 712), AÜDTCF Derg. C.VI, Sy.5, (Kasım-Aralık 1948), s.385-430.*

KURAT, Akdes Nimet, *"Gök Türk Kağanlığı/Birinci Bölüm/Siyasî Tarihinin Anahatları (M.S. 552-745)"- İlk "Türk Devleti" kuruluşunun 1400. yıl-dönümü münasebetiyle-, AÜDTCF Derg.*, C.X. (Mart-Haziran 1952), Sy.1-2, s.1-56.

KURT, Ümit-GÜRPINAR Doğan (Derl.), *Türkiye'de Tarih ve Tarihçilik/ Kavramlar Pratikler,* Heretik Yay. İstanbul 2018.

KUTLU, Sönmez, *Türkler ve İslâm Tasavvuru,* TDV Yay. 2. Bas. İstanbul 2017.

KUTLU, Sönmez, *Türk Müslümanlığı Üzerine Yazılar/Hanefilik-Maturidilik-Yesevilik,* Ötüken Nşr. İstanbul 2017.

KÜRENOV, Sapar, *Kafkasya Türkmenleri veya Türkmenler*, Çev. Ali DUYMAZ, Ötüken Nşr., İstanbul 1997.

KÜRKÇÜOĞLU, Erol, *Türklerin Siyasi Tarihi (M.Ö. III-M.S. XII),* Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2019.

KÜTÜK, Ahmet, *"Türkiye Selçukluları Zamanında Anadolu'da Kürtler (XI.-XIII Yüzyıl), Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu, Ankara 9-10 Ocak 2014, Sempozyuma Sunulan Bildiriler, C.1,* TTK Yay. Ankara 2014, s.59-87.

LAYPANOV, Kazi- T. MİZİYEV, İsmail M. *Türk Halklarının Kökeni*, Çev. Hatice BAĞCI, Selenge Yay., 2.Bas., İstanbul 2010.

LEMERLE, Paul, *Bizans Tarihi/Histoire de Byzance*, Çev. Galip ÜSTÜN, İletişim Yay., İstanbul 1994.

LEWIS, Bernard, *Ortadoğu,* Çev.Selen Y. KÖLAY, Arkadaş Yay. 14.Bas. Ankara 2018.

LEZİNA, L.N.-SUPERANSKAYA A.V. *Türk Onomastikası/Çin Seddi'nden Viyana Kapılarına Kadar Bütün Türk Halkları/23 Bin Boy. Oymak ve Oba,* Çev. ve İlâveler D.A. BATUR, Selenge Yay., İstanbul 2009.

LİNDNER, Rudi Paul, *Osmanlı Tarih Öncesi*, Çev. Ayda AREL, Kitap Yay. 2.Bas., İstanbul 2014.

LİU EN-LİN, *"Talas Seferi Hakkında Yapılan Bir İnceleme"*, VII. Türk Tarih Kogresi Ankara: 25-29 Eylül 1970/Kongreye sunulan Bildiriler, I. Cilt, TTK Yay., Ankara 1972, s.414-420.

LUTTWAK, Edward N., *Barış İstiyorsan Savaşa Hazır Ol/Savaşta ve Barışta Stratejinin Mantığı,* Çev. Melike ATİK, Truva Yay. İstanbul 2005.
LUTTWAK, Edward N. *Bizans İmparatorluğu'nun Büyük Stratejisi*, Çev. M. Efe TUZCU, Epsilon Yay., İstanbul 2012.
MAALOUF, Amin, *Arapların Gözünden Haçlı Seferleri,* Çev. Ali BERKTAY, Yapı Kredi Yay. 16.Bas. İstanbul 2017.
MANGALTEPE, İsmail, *Menandros Protektor ve Theophylaktos Simokattes/ Bizans Kaynaklarında Türkler,* Doğu Kütüphanesi, İstanbul 2009.
MANGO, Cyril, *Bizans/Yeni Roma İmparatorluğu,* Çev. Gül Çağalı GÜVEN, Yapı Kredi Yay. 4.Bas. İstanbul 2018.
MANTRAN, Robert, *İslâmın Yayılış Tarihi/(VII-XI. Yüzyıllar)*, Çev. İsmet KAYAOĞLU, AÜ İlâhiyat Fak. Yay. Ankara 1981.
MECİT, Songül, *Anadolu Selçukluları/Bir Hanedanın Evrimi,* Çev. Özkan AKPINAR, İletişim Yay. İstanbul 2017.
MEMİŞ, Ekrem, *Eskiçağda Türkler,* Çizgi Ktb., 3.Bas., Konya 2009.
MEMİŞ, Ekrem, *Eskiçağ Türkiye Tarihi/En Eski Devirler'den Pers İstilâsına Kadar,* Ekin Yay. 11.Bas. Bursa 2011.
MEMİŞ, Ekrem, *Tarihi Coğrafyaya Giriş*, Ekin Yay., 2.Bas., Bursa 2012.
MEMİŞ, Ekrem, *Tarih Metodolojisi,* Ekin Kitabevi Yay. İstanbul 2014.
MERCAN, İsmail Hakkı, *Selçuklu Müesseseleri ve Medeniyeti Tarihi*, Berikan Yay., Ankara 2011.
MERÇİL, Erdoğan, *"Türkçe Selçuknâme'ye Göre Malazgirt Savaşı", İÜ Edebiyat Fak. Tarih Ens. Derg*., Sy.2, (Ekim 1971), s.17-50.
MERÇİL, Erdoğan, *Gazneliler Devleti Tarihi,* 2.Bas. Ankara 2007.
MERÇİL, Erdoğan, *Selçuklular/Makaleler,* Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2011.
MERÇİL, Erdoğan, *Selçuklularda Saraylar ve Saray Teşkilâtı*, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul 2011.
MERÇİL, Erdoğan (Yay. Haz.), *Alparslan ve Malazgirt,* İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yay. İstanbul 2014.
MERÇİL, Erdoğan, *Selçuklular Zamanında Divan Teşkilatı/Merkez ve Eyalet Divanları,* Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2015.
MERÇİL, Erdoğan, *Büyük Selçuklu Devleti,* Bilge Kültür Sanat Yay. 2. Bas. İstanbul 2017.
MERÇİL, Erdoğan, *Afganistan ve Hindistan'da Bir Türk Devleti/GAZNELİLER (Siyaset, Teşkilât, Kültür), Makaleler,* Bilge Kültür Sanat Yay. 2.Bas. İstanbul 2019.
MERİÇ, Cemil, *Sosyoloji Notları ve Konferanslar,* Yay. Haz. Ümit Meriç YAZAN, İletişim Yay. İstanbul 1993.
MERİÇ, Cemil, *Kültürden İrfana,* Yay. Haz. Mahmut Ali MERİÇ, İletişim Yay.

İstanbul 2013.

METİN, Tülay, *"Selçuklular Çağında Şehir Hayatı"*, Refik TURAN, (Ed.), *Selçuklu Tarihi El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara 2012, s.509-554.

MEVDÛDÎ, Seyyid Ebu'l-A'lâ, *Selçuklular Tarihi* I, Çev. Ali GENCELİ, Hilâl Yay., Ankara 1971.

MOOS, Herbert Von, *Büyük Dünya Olayı C.1*, Askerî Yardımcılar FRANZ CARL ENDRES Çev. Genel Kurmay Başkanlığı Eğitim Dairesi'nde bir heyet tarafından çevrilmiştir, Genel Kurmay Başkanlığı Yay. İstanbul 1952.

MUHAMMED EMİN ZEKİ BEG, *Kürtler ve Kürdistan Tarihi/Tarihin Eski Devirlerinden Günümüze*, Nûbihar Yay. 8.Bas. İstanbul 2014.

NAPOLEON BONAPARTE, *Savaş ve Strateji ile İlgili Görüşlerim*, Çev. Erkut GÜNDÜZ, Q-Matris Yay. İstanbul 2003.

NECEF, Ekber N. *Karahanlılar*, Selenge Yay., İstanbul 2005.

NICOLLE, David, *Malazgirt 1071*, *Bizans Gücünün Çöküşü*, Çev. Özgür KOLÇAK, Türkiye İş Bankası Yay., İstanbul 2013.

NICOLLE, David, *Doğu Roma Orduları/M.S. 306-886*, Çev. Buket BAYRI, Türkiye İş Bankası Yay., İstanbul 2013.

NICOLLE, David, *İslâm Orduları/600-110*, Çev. Emir YENER, Türkiye İş Bankası Yay., İstanbul 2013.

NORWICH, John Julius, *Bizans 1/Erken Dönem (MS 323-802)*, Çev. Hamide KOYUKAN, Kabalcı Yay. İstanbul 2013.

NORWICH, John Julius, *Bizans 2/Yükseliş Dönemi (MS 803-1081)*, Çev. Selen HIRÇIN RİEGEL, Kabalcı Yay., İstanbul 2013.

NORWICH, John Julius, *Bizans 3/Gerileme ve Çöküş Dönemi (MS 1082-1453)*, Çev. Selen HIRÇIN RİEGEL, Kabalcı Yay., İstanbul 2013.

NUR, Rıza, *Türk Tarihi*, 14 cilt, Yay. Haz. Toker Yay. Komisyonu, Toker Yay. İstanbul 1994.

NURBAKİ, Halûk, *Türkistan'dan Türkiye'ye Anadolu Mucizesi*, Damla Yay. 3.Bas., İstanbul 2009.

OCAK, Ahmet Yaşar, *"Tarih Boyunca Türkler ve Dinler/Problematik Bir Yaklaşım"*, *Türkler, Türkiye ve İslâm/Yaklaşım, Yöntem ve Yorum Denemeleri*, İletişim Yay. 12.Bas. İstanbul 2012, s.13-22.

OCAK, Ahmet Yaşar, *"Tarihsel Süreç İçinde Türklerin İslâm Yorumu/Tarih Boyunca Türkler ve İslâm Problemine Genel Bir Bakış Denemesi"*, *Türkler, Türkiye ve İslâm/Yaklaşım, Yöntem ve Yorum Denemeleri*, İletişim Yay. 12.Bas., İstanbul 2012, s.23-76.

OCAK, Ahmet Yaşar, *"Türk ve Türkiye Tarihinde İslâm'ı Çalışmak Yahut Arı Kovanına Çomak Sokmak"*, *Türkiye Sosyal Tarihinde İslâm'ın Macerası/ Makaleler-İncelemeler*, Timaş Yay., 2.Bas., İstanbul 2010, s.13-34.

OCAK, Ahmet Yaşar, *"Türkiye Selçukluları ve İslâm/Genel Bir Bakış", Türkiye Sosyal Tarihinde İslâm'ın Macerası/Makaleler-İncelemeler*, Timaş Yay. 2.Bas., İstanbul 2010, s.123-158.

OCAK, Ahmet Yaşar, *"Anadolu'da İslâm"*, OCAK, Ahmet Yaşar, *Ortaçağlar Anadolu'sunda İslâm'ın Ayak İzleri/Selçuklu Dönemi/Makaleler-Araştırmalar*, Kitap Yay. 2.Bas., İstanbul 2011, s.139-193.

OCAK, Ahmet Yaşar, *"Ortaçağlar Anadolu'sunda Toplum, Kültür ve Entelektüel Hayat/(1071-1453)"*, OCAK, Ahmet Yaşar, *Ortaçağlar Anadolu'sunda İslâm'ın Ayak İzleri/Selçuklu Dönemi/Makaleler-Araştırmalar*, Kitap Yay. 2.Bas., İstanbul 2011, s.247-338.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Alevî ve Bektaşî İnançlarının İslâm Öncesi Temelleri/Bektaşî Menâkıbnâmelerinde İslâm Öncesi İnanç Motifleri*, İletişim Yay. 10.Bas., İstanbul 2013.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Türkiye Sosyal Tarihinde İslâm'ın Macerası/Makaleler-İncelemeler,* Timaş Yay. 2.Bas., İstanbul 2010.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Türk Sufiliğine Bakışlar*, İletişim Yay.14.Bas. İstanbul 2012.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Türkler, Türkiye ve İslâm/Yaklaşım, Yöntem ve Yorum Denemeleri*, İletişim Yay. 12.Bas. İstanbul 2012.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Ortaçağlar Anadolu'sunda İslâm'ın Ayak İzleri/Selçuklu Dönemi/Makaleler, Araştırmalar*, Kitap Yay. 2.Bas. İstanbul 2011.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Yeniçağlar Anadolu'sunda İslâm'ın Ayak İzleri/Osmanlı Dönemi/Makaleler, Araştırmalar,* Kitap Yay. 2.Bas. İstanbul 2012.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Sarı Saltık/Popüler İslam'ın Balkanlar'daki Destânî Öncüsü (XIII. Yüzyıl)*, TTK Yay. 2.Bas. Ankara 2011.

OCAK, Ahmet Yaşar, *"Selçukluların Seleflerine Göre Medeniyet Tarihindeki Yeri ve Önemi", History Studies Prof.Dr. Enver Konukçu Armağanı*, Ankara 2012, s.263-278.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Ortaçağlar Anadolusu'nda İki Büyük Yerleşimci/Kolonizatör Derviş Dede Garkın ve Emirci Sultan/Vefaiyye ve Yeseviyye Gerçeği,* Dergâh Yay. İstanbul 2014.

OCAK, Ahmet Yaşar, *Selçuklular, Osmanlılar ve İslam/Tespitler, Problemler, Öneriler,* Timaş Yay. İstanbul 2017.

OMAN, C.W.C. (Charles William Chadwick), *Ok, Balta ve Mancınık/ Ortaçağda Savaş Sanatı 378-1515,* Çev. İsmail Yavuz ALOGAN, Kitap Yay. 4. Bas. İstanbul 2013.

OMAN, Charles William Chadwick, *Bizans İmparatorluğu Tarihi,* Çev. Ekin DURU, Say Yay. İstanbul 2019.

ORKUN, Hüseyin Namık, *Eski Türk Yazıtları I, II, III, IV*, TDK Yay. Ankara 1936-1941, (Dört cilt bir arada)

ORTAYLI, İlber, *Son İmparatorluk Osmanlı*, Timaş Yay. 2.Bas. İstanbul 2006.
ORTAYLI, İlber, *Defterimden Portreler/Tarihten ve Günümüzden*, Timaş Yay. 2.Bas., İstanbul 2011.
ORTAYLI, İlber, *Tarih Yazıcılık Üzerine*, Cedit Nşr. 2.Bas., Ankara 2011.
ORTAYLI, İlber, *Orta Asya'nın Bozkırlarından Avrupa'nın Kapılarına/Türklerin Tarihi*, Timaş Yay. İstanbul 2015.
ORTAYLI, İlber, Anadolu'nun *Bozkırlarından Avrupa'nın İçlerine/Türklerin Tarihi 2*, Timaş Yay. İstanbul 2016.
ORTAYLI, İlber, *Türklerin Altın Çağı*, Kronik Kitap, İstanbul 2017.
OSTROGORSKY, Georg, *Bizans Devleti Tarihi*, Çev. Fikret IŞILTAN, TTK Yay. 2.Bas., Ankara 1986.
ÖGEL, Bahaeddin, *İslâmiyetten Önce Türk Kültür Tarihi/Orta Asya Kaynak ve Buluntularına Göre*, TTK. Yay. 3.Bas., Ankara 1988.
ÖGEL, Bahaeddin, *Dünden Bugüne Türk Kültürünün Gelişme Çağları*, TDAV Yay. Gen.4.Bas., İstanbul 2001.
ÖNGÜL, Ali, *Büyük Selçuklular*, Çamlıca Bas. Yay. 2. Bas. İstanbul 2018.
ÖZBARAN, Salih, *Tarih, Tarihçi ve Toplum/Tarihin Çağrışımı, Doğası, Tarihçilik ve Tarih Öğretimi Üstünü Düşünceler*, Tarih Vakfı Yay., İstanbul 1997.
ÖZBARAN, Salih, Güdümlü *Tarih/Eğitim Politikalarının Tutsağındaki Tarih Üstüne Düşünceler*, Cem Yay., İstanbul2003.
ÖZBARAN, Salih, *Osmanlı'yı Özlemek ya da Tarih Tasarlamak*, İmge Ktb., Ankara 2007.
ÖZBARAN, Salih, *Bir Osmanlı Kimliği/14.-17. Yüzyıllarda Rûm, Rûmi Aidiyet ve İmgeleri*, Kitap Yay. 2.Bas., İstanbul 2013.
ÖZCAN, Abdülkadir, *TDVİA "İdrîs-i Bitlisî" Md.* c.21, s.485-488, İstanbul 2000.
ÖZCAN, Abdülkadir, *"Osmanlı Tarihçiliğine ve Tarih Kaynaklarına Genel Bir Bakış", Fâtih Sultan Mehmet Ü. (FSM) İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Derg.*, Sy.1, (2013) s.271-293.
ÖZCAN, Koray, *"Erken Dönem Anadolu Türk Kenti/Anadolu Selçuklu Kenti ve Mekânsal Ögeleri", Bilig: Ahmet Yesevi Ün. Türk Dünyası Sosyal Bilimler Derg.), Sy.55, (Güz 2010), s.193-220.*
ÖZDAL, Ahmet N. *Türklerin Savaş Sanatı/Aldatıcı Taktikler & Farklılışan Stratejiler (XI-XIV. Yüzyıllar)*, Timaş Yay. 2. Bas. İstanbul 2019.
ÖZDALGA, Elisabeth, *"Bir Tasavvur ve Ustalık Olarak Tarihsel Sosyoloji,* ÖZDALGA Elisabeth (Derl.) *Tarihsel Sosyoloji* adlı kitap içinde, Doğu Batı Yay., 3.Bas., Ankara 2011, s.9-68.
ÖZDEMİR, Mehmet Nadir, *"Abbâsî Halifesi Mu'tasım'ın Ordusunda bulunan Türklerin Köle Olup Olmadığı Meselesi", Selçuk Ü. Türkiyat Arş. Derg.*, Yıl.12, Sy.1 (Bahar 2012), s.211-230.

ÖZDEMİR, Mehmet Nadir, *Bağdat'ta Türk Egemenliği/1055-1157*, Kömen Yay. 2. Bas. Konya 2016.

ÖZDEMİR, Ali Rıza, *Kayıp Türkler/Etnik Coğrafya Bakımından Kürtleşen Türkmen Aşiretleri,* Kripto Bas, Yay. Ankara Mart 2013.

ÖZEL, Oktay, *Dün Sancısı/Türkiye'de Geçmiş Algısı ve Akademik Tarihçilik,* 2.Bas. Tarih Vakfı Yurt Yay. İstanbul 2012.

ÖZER, Ahmet, *Beş Büyük Kavşakta Kürtler ve Türkler/Tarihsel Gerçek, Sosyolojik Durum, Demokratik Çözüm*, Hemen Kitap Yay., 3.Bas., İstanbul 2011.

ÖZGÜDENLİ, Osman Gazi, *Selçuklular/C.I/Büyük Selçuklu Tarihi (1040-1157)*, İsam Yay. Ankara 2013.

ÖZGÜDENLİ, Osman Gazi, *"Ülüş Sisteminden Merkezî Devlete: Selçuklu Devlet Telâkkisinin Teşekkülü (1038-1064)",* Osman G. ÖZGÜDENLİ, Ortaçağ Türk-İran Tarihi Araştırmaları, Kaknüs Yay. İstanbul 2006, s.39-72.

ÖZGÜDENLİ, Osman Gazi, *"Selçuklu Çağında Kırsal Hayat/Göçebeler ve Köylüler",* Refik TURAN, (Ed.), *Selçuklu Tarihi El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara 2012, s.554-564.

ÖZKAYA, A. Sefa (Ed.), *Hunlar'dan Günümüze Türk Askerî Kültürü/Tarih, Strateji, İstihbarat, Teşkilat, Teknoloji,* Kronik Kitb. İstanbul 2019.

ÖZKUYUMCU, Nadir, *Mısır ve Kuzey Afrika'nın Müslümanlar Tarafından Fethi,* Kültür ve Turizm Bak. Yay. e-kitap, Manisa 2007.

ÖZTUNA, Yılmaz, *Başlangıcından Zamanımıza Kadar Büyük Türkiye Tarihi/ Türkiye'nin Siyasî, Medenî, Kültür, Teşkilât ve San'at Tarihi*, C.1, Ötüken Nşr. 2.Bas., İstanbul 1977.

ÖZTÜRK, Mustafa, *"Anadolu'nun Fethini Kolaylaştıran Tarihî Âmiller", Erciyes Ün. Türk Dünyası Araştırma Merkezi I. Uluslararası Selçuklu Sempozyumu/ Selçuklu Siyasi Tarihi/Bildiriler/27-30 Eylül 2010 Kayseri,* TTK Yay. Ankara 2014, s.485-492.

ÖZTÜRK, Mürsel, *Anadolu Erenlerinin Kaynağı Horasan/Moğol İstilâsına Kadar,* Kültür Bak. Yay. Ankara 2001.

ÖZTÜRK, Necdet-YILDIZ, Murat, *İmparatorluk Tarihinin Kalemli Muhafızları/ Osmanlı Tarihçileri/Ahmedi'den Ahmed Refik'e,* Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2013.

PAKSOY, Hasan B. *Etnik ve Toplumsal Kimlikler Nasıl Oluşur?* Çev. Osman KARATAY, Karam Yay., Çorum 2005.

PANİPETİ, Mevlâna Şeyh Muhammed İsmail, *İslâm Yayılış Tarihi*, 3 cilt, Çev. Ali GENCELİ, Toker Yay., İstanbul 1971-1972.

PEACOCK, A.C.S., *Selçuklu Devleti'nin Kuruluşu/Yeni Bir Yorum,* Çev. Zeynep RONA, Türkiye İş Bankası Yay. İstanbul 2016.

PEACOCK, A.C.S. – YILDIZ, Sara Nur (Editörler), *Anadolu Selçukluları/*

Ortaçağ Ortadoğusu'nda Saray ve Toplum, Çev. A. Sait AYKUT, Yapı Kredi Yay. İstanbul 2017.

PEHLİVANLI, Hamit, *" Eski Türkler ve Selçuklularda İstihbaratçılık", Türkler, V,* Ed. Hasan Celâl GÜZEL, Yeni Türkiye Yay. Ankara 2002, s.279-285.

PIKE, E. Royston ve diğerleri, *Dünyamızı Değiştiren 100 Büyük Olay/Tarihin Başlangıcından Ay'ın Fethine Kadar*, Çev. F. GÜLEN-Ö. ARIT, Milliyet Yay. (İstanbul) 1970.

PIRENNE, Henri, *Hazreti Muhammed ve Şarlman/İslâm Fetihleri ve Ortaçağ Batı Uygarlığı,* Çev. Muhsin Önal MENGÜŞOĞLU, Pınar Yay., İstanbul 2012.

PİYADEOĞLU, Cihan, *Çağrı Bey/Selçukluların Kuruluş Hikâyesi*, Timaş Yay., İstanbul 2011.

PİYADEOĞLU, Cihan, *Güneş Ülkesi Horasan/Büyük Selçuklular Dönemi*, Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul 2012.

PİYADEOĞLU, Cihan, *Sultan Alparslan/Fethin Babası*, Kronik Ktb. İstanbul 2016.

PİYADEOĞLU, Cihan, *İnsanlığın Sığınağı Alparslan*, Erdem Yay. İstanbul 2018.

POLAT, M. Said, *Selçuklu Göçerlerinin Dünyası/Karacuk'tan Aziz George Kolu'na,* Kitabevi Yay. İstanbul 2004.

POLAT, İbrahim Ethem, *Haçlılara Kılıç ve Kalem Çekenler,* Vadi Yay. 2. Bas. İstanbul 2016

POLAT, M. Said, *"Türkiye'de İlk Beylikler ve Kabilevi Siyasi Birliklerin Ortaya Çıkışı (1071-1175)", TTK Belleten*, LXVI/245, (2002), s.61-86.

POLATLAR, Kaan, *Göçebe-Çoban Halkların Tarihsel Rolleri/Bir Nüfus Teorisi,* Doğu Ktb. İstanbul 2016.

PRITSAK, Omelyan *"Karahanlılar" Md. MEBİA*, c.6, s,251-273, İstanbul 1967,

RAMSAY, W. M. *Anadolu'nun Tarihî Coğrafyası*, Çev. Mihri PEKTAŞ, MEB Yay. İstanbul 1961.

RIPPER, Thomas, *Diyarbekir Merwanileri/İslami Ortaçağ'da Bir Kürt Hanedanı*, Çev. Bahar Şahin FIRAT, Avesta Yayınları, İstanbul 2012.

RIYAZEV, Fırudın Hasan Oğlu, *"Selçuklu Oğuzların Tarihine, Onların Yayım Arealına ve 'Oğuz' Sözünün Etimologi Yorumuna Yeni Bakış", ", Erciyes Ün. Türk Dünyası Araştırma Merkezi I. Uluslararası Selçuklu Sempozyumu/ Selçuklu Siyasi Tarihi/ Bildiriler/27-30 Eylül 2010 Kayseri,* TTK Yay. Ankara 2014, s.213-222.

ROUX, Jean Paul, *Türklerin ve Moğolların Eski Dini*, Çev. Aykut KAZANCIGİL, İşaret Yay. 2.Bas., İstanbul 1998.

RUNCIMAN, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi/I.c./ Birinci Haçlı Seferi ve Kudüs Krallığı'nın Kuruluşu,* Çev. Fikret IŞILTAN, TTK Yay., Ankara 1986.

RUNCIMAN, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi/II.c./Kudüs Krallığı ve Frank Doğu (1100-1187)*, Çev. Fikret IŞILTAN, TTK Yay., Ankara 1987.

RUNCIMAN, Steven, *Haçlı Seferleri Tarihi/III.c./Akkâ Krallığı ve Daha Sonraki Haçlı Seferleri*, Çev. Fikret IŞILTAN, TTK Yay., Ankara 1987.

SAĞIR, Caner, *Temim İbn Bahr'ın Seyahatnamesi ile Mervezî'nin Taba-i Hayavan Eserinin Tercümesi ve Değerlendirilmesi,* Marmara Üniversitesi Türkiyat Arş. Ens. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2006.

SAKAOĞLU, Necdet, *Türk Anadolu'da Mengücekoğulları*, Milliyet Yay. İstanbul 1971.

SAKİN, Orhan, *16.YY. Osmanlı Arşiv Kayıtlarına Göre Anadolu'da Türkmenler ve Yörükler/Boylar-Kabileler-Cemaatler*, Ekim Yay., İstanbul 2010.

SALES, Veronıque (Derl.), *Tarihçiler,* Çev. Elif BİLDİRİCİ, İletişim Yay. İstanbul 2016.

SALLÂBÎ, Ali Muhammed, *İslâm Tarihi 10/Selçuklular/Batınî Fitnesine ve Haçlı Savaşına Karşı Bir İslâmî Mücadele Projesinin Doğuşu,* Çev. Şerafettin ŞENASLAN- Necmeddin SALİHOĞLU, Ravza Yay. İstanbul 2013.

SARAY, Mehmet, *"Anadolu Coğrafyasına Türkler ve Kürtler Ne Zaman Geldiler?", Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu, Ankara 9-10 Ocak 2014, Sempozyuma Sunulan Bildiriler, C.1,* TTK Yay. Ankara 2014, s.15-23.

SARI, Volkan, *Türklerin İslâmiyeti Kabulünün Sosyolojik Analizi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Ün. Sosyal Bilimler Ens. Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş 2005.

SCHEINHARDT, H. *"Türk Yer İsimlerinde Halk Etimolojisinin Dilcilik Yönünden Sınıflandırılması Üzerine Bir Deneme", Uluslararası Folklor ve Halk Edebiyatı Semineri Bildirileri,* (27-29 Ekim 1975 Konya), Konya Turizm Derneği Yay. Konya 1976, s.99-100.

SEIDLER, Grzegorz Leopold, *Bizans Siyasal Düşüncesi,* Çev. Mete TUNÇAY, AÜ Siyasal Bilgiler Fak. Yay. Ankara 1980.

SELÇUK, Hava, *Selenge'den Tuna'ya Türk Kültür Tarihine Dair Notlar,* Kitaparası Yay. İstanbul 2019.

SERDAR, M. Törehan, *Mevlâna Hakîmüddin İdris-i Bitlisî,* Ötüken Neşr. İstanbul 2008.

SEVİM, Ali, *Malazgirt Meydan Savaşı*, TTK Yay. Ankara 1971.

SEVİM, Ali, *Anadolu Fâtihi Kutalmışoğlu Süleyman* Şah, TTK Yay. Ankara 1990.

SEVİM, Ali, *Anadolu'nun Fethi/Selçuklular Dönemi*, TTK Yay. 2.Bas. Ankara 1993.

SEVİM, Ali, *"Sıbt İbnü'l-Cevzî'nin 'Mir'âtü'z-zaman Fî Tarihi'l-Âyan' Adlı Eserindeki Selçuklularla İlgili Bilgiler I, Sultan Tuğrul Bey Dönemi", Prof. Dr. Ali SEVİM Makaleler C. 2,* Yay. Haz. E. Semih YALÇIN-Süleyman ÖZBEK, Berikan Yay. Ankara 2005, adlı Ktb. İçinde, s.3-185.

SEVİM, Ali, *"İbnü'l-Adîm'in 'Zübdetü'l-Halep Min Tarihi Haleb' Adlı Eserindeki Selçuklularla İlgili Bilgiler", Prof. Dr. Ali SEVİM Makaleler C. 2,* Yay. Haz. E. Semih YALÇIN-Süleyman ÖZBEK, Berikan Yay. Ankara 2005, adlı Ktb. İçinde, s.607- 776.

SEVİM, Ali, *"Türklerin Anadolu'ya Gelişleri ve Anadolu Fethinin Türk ve Dünya Tarihindeki Yeri",* Prof. Dr. Ali Sevim, *Makaleler* C.3 Yay. Haz. E. Semih YALÇIN-Süleyman ÖZBEK, Berikan Yay. Ankara 2005, adlı Ktb. İç-inde, s.181-210.

SEVİM, Ali, *"Doğu Anadolu Bölgesinde Selçuklu Fetihleri ve Sonuçları",* Prof. Dr. Ali Sevim, *Makaleler* C.3 Yay. Haz. E. Semih YALÇIN-Süleyman ÖZBEK, Berikan Yay. Ankara 2005, adlı Ktb. İçinde, s.211-223.

SEVİM, Ali, Makaleler, 1, 2, 3, Haz. E. Semih YALÇIN- Süleyman ÖZBEK, Berikan Yay. Ankara 2005.

SEVİM, Ali, *Ünlü Selçuklu Komutanları/Afşin, Atsız, Artuk ve Aksungur,* TTK Yay. 2.Bas. Ankara 2011.

SEVİM, Ali-MERÇİL, Erdoğan, *Selçuklu Devletleri Tarihi/Siyaset, Teşkilât ve Kültür,* TTK Yay. Ankara 2014.

SEVİN, Veli, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I,* TTK Yay. 3.Bas. Ankara 2013

SEZER, Baykan, *Asya Tarihinde Su Boyu Ovaları ve Bozkır Uygarlıkları,* Kitabevi Yay. İstanbul 2011

SİNOR, Denis, *Erken İç Asya Tarihi,* İletişim Yay. 6.Bas. İstanbul 2012.

STEPHENSON, Paul, *Büyük Konstantin/Yenilmez İmparator, Muzaffer Hıristiyan,* Çev. Gürkan ERGİN, Türkiye İş Bankası Yay. İstanbul 2016.

STROHMEIER, Martin-HECKMANN, Lale Yalçın, *Kürtler/Tarih, Siyaset, Kültür,* Çev. Atilla DİRİM, Tarih Vakfı Yurt Yay. İstanbul Ocak 2014.

SOYGÜZEL, Hasan, *"Kuruluşun Metedolojik ve Kavramsal Tarihi",* Ed. Elif AYLA, *Kuruluş/Osmanlı Tarihini Yeniden Yazmak*, Hayy Kitb. 5.Bas. İstanbul 2011, s.19-40.

SUN-TZU, *Savaş Sanatı*, Çev. Adil DEMİR, Kastaş Yay. İstanbul 2004.

SÜMER, Faruk, *"X. Yüzyılda Oğuzlar", AÜDTCF Derg*. C.XVI, Sy.3-4, (Eylül-Aralık 1958).

SÜMER, Faruk, *"Anadolu'ya Yalnız Göçebe Türkler mi Geldi?", TTK Belleten*, C.XXIV, Sy.96, (1960), s.567-594.

SÜMER, Faruk, *"Anadolu'da Moğollar", Selçuklu Araştırmaları Derg*. Sy.1, (Ankara 1969), s.1-147.

SÜMER, Faruk, *Oğuzlar/Türkmenler/Tarihleri - Boy Teşkilâtı - Destânları*,

AÜDTCF Yay. 2. Bas. Ankara 1972. Yeni Bas. Faruk SÜMER, *Oğuzlar/Türkmenler/Tarihleri-Boy Teşkilâtı, Destânları*, TDAV Yay. 5.Bas., İstanbul 1999.

SÜMER, Faruk, *"Malazgirt Savaşına Katılan Türk Beyleri", Selçuklu Arş. Derg.*, Sy.IV, (Ankara 1975), s.197-207.

SÜMER, Faruk, *Selçuklular Devrinde Doğu Anadolu'da Türk Beylikleri*, TTK Yay. 2.Bas., Ankara 1998.

SÜMER, Faruk, *Türk Devletleri Tarihinde Şahıs A*dları, 2 cilt, TDAV Vakfı Yay., İstanbul 1999

ŞAHİN, C.-DOĞANAY, H. *Türkiye Coğrafyası*, Gündüz Eğitim ve Yay., Ankara 2000.

ŞEKER, Mehmet, *Fetihlerle Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslâmlaşması*, Ötüken Nşr., İstanbul 1973.

ŞEKER, Mehmet, *Anadolu'nun Türkleşmesi ve Kültürel Hayatı*, Ötüken Nşr. 2.Bas., İstanbul 2006.

ŞEKER, Mehmet, *Türkistan'dan Anadolu'ya İnsan ve Toplum Hayatı*, Ötüken Nşr., İstanbul 2007.

ŞEKER, Fâtih M. *İslâmlaşma Sürecinde Türklerin İslâm Tasavvuru*, TDV Yay., 2.Bas., Ankara 2012.

ŞEKER, Fâtih M. *Selçuklu Türklerinin İslâm Tasavvuru*, Dergâh Yay. İstanbul 2011.

ŞEKER, Fâtih M. *Osmanlı İslâm Tasavvuru*, Dergâh Yay. İstanbul 2013.

ŞEKER, Fâtih M. *Türk Dinî Düşüncesinin Teşekkül Devri*, Dergâh Yay. İstanbul 2013.

ŞERBETÇİ, Koray, *Tarih Neye Yarar?* Türdav Yay. İstanbul 2017.

ŞEŞEN, Ramazan, *"Eski Araplara Göre Türkler", Türkiyat Mec*. c.XV, (1968), s.3-15.

ŞEŞEN, Ramazan, *Müslümanlarda Tarih-Coğrafya Yazıcılığı/Başlangıçtan XIX. yüzyılın Sonuna Kadar,* İSAR Vakfı Yay. İstanbul 1998.

ŞEŞEN, Ramazan, *İslâm Coğrafyacılarına Göre Türkler ve Türk Ülkeleri*, TTK Yay., Ankara 2001.

ŞEYBAN, Lütfi, *"İslam ve Anadolu Tarihi Açısından Önemli Bizans Tarihçileri", Türk Kültürü Derg*., Sy.452, Aralık 2000, s.711-715.

ŞİMŞEK, Ahmet-SATAN, Ali, (Haz.), *Millî Tarihin İnşası/Makaleler*, Tarihçi Ktb., İstanbul 2011.

ŞİMŞEK, Ahmet, (Ed.), *Tarih Nasıl Yazılır?/Tarih Yazımı İçin Çağdaş Bir Metodoloji,* Tarihçi Ktb. 5.Bas., İstanbul 2011.

ŞİMŞEK, Ahmet (Editör), *Türkiye'de Tarih Eğitimi/Dönemler, Ders Kitapları, Yazarlar, Akademisyenler,* Algılar, Pegem Akademi Yay. Ankara 2017.

ŞİMŞİRGİL, Ahmet, *Türklerin İslâmiyeti Kabulü/Büyük Doğuş/Otağ I,* Timaş Yay. İstanbul 2017.

ŞULUL, Kasım, *İslâm Düşüncesinde Tarih Tasavvuru ve Usûlü,* İnsan Yay. 3.Bas. İstanbul 2015.

TANERİ, Aydın, *Türkiye Selçukluları Kültür Hayatı/Menakib-ül Arifin'in Değerlendirilmesi*, Bilge Yay., Konya 1977.

TANERİ, Aydın, *Kürtler/Kürtlerin Kökeni-Siyasî, Sosyal ve Kültürel Hayatları/ İbnü'l-Ezrak ve Şeref Han Tarihlerinin Değerlendirilmesi,* Doğuş Mat. Ankara 1976.

TANERİ, Aydın, *Türkistanlı Bir Türk Boyu Kürtler/Kürtler'in Kökeni-Siyasal, Sosyal ve Kültürel Hayatları/İbnü'l-Ezrak, Şeref Han ve Evliya Çelebi'nin Eserleri'nin Değerlendirilmesi,* TKAE Yay. Genişletilmiş 2. Bas. Ankara 1983.

TANPINAR, Ahmet Hamdi, *Yaşadığım Gibi*, Haz. Birol EMİL, Türkiye Kültür Ens. Yay., İstanbul 1970.

TANYU, Hikmet, *İslâmlıktan Önce Türklerde Tek Tanrı İnancı,* AÜ İlâhiyat Fak. Yay. Ankara 1980.

TAŞAĞIL, Ahmet, *Kök Tengri'nin Çocukları/Avrasya Bozkırlarında İslâm Öncesi Türk Tarihi,* Bilge Kültür Sanat Yay., İstanbul 2013.

TAŞAĞIL, Ahmet, *"Oğuzların Tarih Sahnesine Çıkışı Hakkında", Oğuzlar/ Dilleri,Tarihleri ve Kültürleri, 5. Uluslararası Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri,* Hacettepe Ün. Türkiyat Arş. Ens. Yay. Ankara 2015, s.21-30.

TAŞAĞIL, Ahmet, *Türk Model Devleti/Gök Türkler,* Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2017.

TAŞAĞIL, Ahmet, *Bilge Kağan'ın Vasiyeti,* Bilge Kültür Sanat Yay. İstanbul 2017.

TAŞBAŞ, Erdal, *"Klasik Dönem Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserlerine Kısa Bir Bakış", Akdeniz İnsani Bilimler Derg*., C.1, Sy.2, (2011), s.213-223.

TAŞKIN, Ünal, *"Abbâsî Halifesi'nin Malazgirt Savaşı Duası",* Malazgirt Zaferi/ Bin Yıllık Miras, Haz. Mustafa ALİCAN, Kronik Kitap Yay. İstanbul 2018 adlı kitap içinde, s.155-162.

TEKİN, Arslan, *Selçuklu Tarihi*, Kariyer Yay., İstanbul 2012.

TEKİNOĞLU, Hüseyin, *Selçuklu Tarihi,* Kamer Yay. İstanbul 2017.

TEZCAN, Mehmet, *"Yabgu Unvanı ve Kullanımı/Kuşanlar'dan İlk Müslüman Türk Devletlerine Kadar", AÜ Türkiyat Arş. Ens. Derg. Sy.*48, (2012), s.305-342.

TOGAN, A. Zeki Velidî, *Umûmî Türk Tarihine Giriş/c.I/En Eski Devirlerden 16. Asra Kadar,* İÜ Edebiyat Fak. Yay., 2.Bas., İstanbul 1970.

TOKALAK, İsmail, *Bizans Osmanlı Sentezi/Bizans Kültür ve Kurumlarının Osmanlı Üzerindeki Etkisi*, Asi Kitap, 3.Bas. İstanbul 2017.

TOPRAK, Sefa, *"Onlar Malazgirt Zaferine Nasıl Baktılar?", Ayrıntı Defteri,* 1 Eylül 2013.

TOPRAKLI, Ramazan, *Değişen Coğrafya ve Miryokefalon Savaşı,* Gen. 2.Bas. Semih Ofset Yay. Ankara 2014.

TOPRA KLI, Ramazan, *Yol ve Tarih/Dinar-Kemer Boğazı: Kelenai-Karaağaç Hattı,* Semih Ofset Yay. Ankara 2012.

TOPRAKLI, Ramazan, *İkinci Haçlı Seferi/Yalvaç Meydan Muharebesi ve Kaşıkçıbeli Zaferi,* Semih Ofset Yay. Ankara 2011.

TOPRAKLI, Ramazan, *"Romen Diyojen'in 1071 Malazgirt Seferi", Hamideli Tarih, Sy.5, (Mart 2018)*, s.104-112.

TUFANTOZ, Abdurrahim, *Ortaçağ'da Diyarbekir, Mervanoğulları/990-1085*, Açа Yay. Ankara 2005.

TUĞ, Salih, *İslâm Vergi Hukukunun Ortaya Çıkışı,* AÜ İlâhiyat Fak. Yay., Ankara 1963.

TUNCEL, M. *"Türkiye'de Kent Yerleşmelerinin Tarihçesine Toplu Bir Bakış", Türk Coğrafya Derg.* (İstanbul 1977), s.123-160.

TUNÇEL, Harun, *"Türkiye'de İsmi Değiştirilen Köyler", Fırat Ün. Sosyal Bilimler Derg., C.*10, Sy.2, (Temmuz 2000). s.23-34.

TURAN, Osman, *Selçuklular Tarihi ve Türk-İslâm Medeniyeti*, Turan Nşr. Yurdu Yay. 2.Bas., İstanbul 1969. Yeni Bas. Ötüken Nşr., İstanbul 2013.

TURAN, Osman, *Selçuklular Zamanında Türkiye/Siyasî Tarih/Alparslan'dan Osman Gazi'ye/(1071-1318)*, Turan Nşr. Yurdu Yay., İstanbul, 1971. Yeni Bas. Ötüken Nşr., İstanbul 2013.

TURAN, Osman, *Türk Cihan Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi/Türk Dünya Nizâmının Millî, İslâmî ve İnsanî Esasları,* Ötüken Neşr. 14.Bas. İstanbul 2003. Yeni Bas. Ötüken Nşr. 20.Bas. İstanbul 2011.

TURAN, Osman, *Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi/Saltuklular, Mengücikler, Sökmenliler, Dilmaç Oğulları ve Artukluların Siyasî Tarih ve Medeniyetleri,* Turan Nşr. Yurdu Yay., İstanbul 1973. Yeni Bas. Ötüken Nşr., İstanbul 2004.

TURAN, Osman, *Selçuklular ve İslâmiyet,* Turan Nşr. Yurdu Yay., İstanbul 1971. Yeni Bas. Ötüken Nşr., İstanbul 2005.

TURAN, Osman, *Tarihî Akışı İçinde Din ve Medeniyet*, Nakışlar Yay. İstanbul 1980.

TURAN, Osman, *Türkler Anadolu'da*, Hareket Yay. İstanbul 1973.

TURAN, Osman, *MEBİA "I. Süleyman Şâh" Md.* c.11, s.201-219, İstanbul 1966; ayrıca Osman TURAN, *Makaleler* adlı ktb. içinde, s.713-749, Haz. Altan ÇETİN-Bilâl KOÇ, Kurtuba Yay. Ankara 2010.

TURAN, Osman, MEBİA *"I. Kılıç Arslan" Md*. c.6, s.681-688, İstanbul 1967. Ayrıca Osman TURAN, *Makaleler* adlı ktb. içinde, s.569-582, Haz. Altan ÇETİN-Bilâl KOÇ, Kurtuba Yay., Ankara 2010.

TURAN, Osman, *Makaleler,* Haz. Altan ÇETİN-Bilâl KOÇ, Kurtuba Yay., Ankara 2010.

TURAN, Osman, *Kunlar ve Eski Türkler/Hunlar ve Selçuklular Çağında Türkler,* Kitabevi Yay. Ankara Ekim 2014.

TURAN, Refik, (Ed.), *Selçuklu Tarihi El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara 2012.

TURAN, Refik, *"Türklerin Anadolu'ya Akınları ve Malazgirt Zaferi'nden Önce Anadolu'da Türk Varlığı", Selçuklu Tarihi El Kitabı* içinde, Grafiker Yay., Ankara 2012, s.87-113.

TURAN, Refik, *"Malazgirt'te Bir Medeniyet Savaşı ve Türkiye Devleti'nin Doğuşu", Selçuklu Tarihi El Kitabı* içinde, Grafiker Yay., Ankara 2012, s.127-133.

TURAN, Şerafettin, *İBN-İ KEMAL, Tevârih-i Âl-i Osman/I. Defter*, Yay. Haz. Şerafeddin TURAN, TTK Yay. 2.Bas. Ankara 1991, Önsöz ve Açıklamalar.

TURAN, Şerafettin, *İBN-İ KEMAL, Tevârih-i Âl-i Osman/VII. Defter/(Tenkidli Transkirpsiyon)*, Yay. Haz. Şerafettin TURAN, TTK Yay., Ankara 1957, *Önsöz ve İbn Kemal'in Hayatı ve Eserleri* vd.

TÜLÜCE, Adem, *Bizans Tarih Yazımında Öteki/Selçuklu Kimliği*, Selenge Yay., İstanbul 2011.

TÜLÜCÜ, Süleyman, *"Malazgirt Savaşına İştirak Eden Türk Beyleri ve Hal Tercümeleri", ATÜ İlâhiyat Fak. Derg.*, Sy.7, 1986, s.291-334.

UCUZSATAR, Necati Ulunay, *Türklerde Harp Sanatı/Taktik ve Strateji (M.Ö. 220-M.S. 1453)*, Derin Yay. İstanbul 2007.

UÇAKÇI, İsmail, *Çorum, Yozgat, Kırşehir, Kırıkkale, Çankırı Yöresinde Oğuz Boyları/ Aşiret, Oymak ve Cemaatler,* Bilge Oğuz Yay. İstanbul Ocak 2013.

UÇAKÇI, İsmail, *Sivas, Kayseri, Aksaray, Nevşehir Yöresi Oğuz Boyları/II/Aşiret, Oymak, Cemaatler,* Bilge Oğuz Yay. İstanbul Ocak 2015.

UÇAR, Şahin, *Arapların Anadolu Seferleri (640-750)*, Şûle Yay. 3.Bas., İstanbul 2012.

UĞURLUEL, Talha-ÖZGEN, Cansu Canan, *Selçuklu'nun Şifreleri,* Kronik Ktb. İstanbul 2017.

UMAR, Bilge, *İlkçağda Türkiye Halkı*, İnkılâp Ktb. 2.Bas., İstanbul 1999.

UMAR, Bilge, *Türkiye Halkının Ortaçağ Tarihi/Türkiye Türkleri Ulusunun Oluşması,* İnkılâp Ktb., İstanbul 1998.

UMAR, Bilge, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar/Türkiye'nin Tarihsel Coğrafyası ve*

Tarihsel Adları Üzerine Alfabetik Düzende Bir İnceleme, İnkılâp Ktb. İstanbul 2009.

USLU, Recep, *Hicrî I-II. Yüzyıllarda Horasan Tarihi,* Uludağ Ün. Sosyal Bilimler Ens. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Bursa 1997.

USTA, Aydın, *Türklerin İslamlaşma Serüveni/Sâmânîler,* 2.Bas. Yeditepe Yay. İstanbul 2013.

USTA, Aydın, *Sorularla Bizans İmparatorluğu*, Yeditepe Yay. İstanbul 2016.

USTA, Aydın, *Doğunun ve Batının Hâkimleri Selçuklular/Gerçek Hikâyeler ve Anekdotlar,* Yeditepe Yay. İstanbul 2018.

UYGUR, Nermi, *"Yer Adları", Türk Dili Derg.*, Sy.187, (1967), s. 495-502.

ÜNALAN, Sıddık, *"Mervanoğlulları Döneminde Diyarbakır", 1. Uluslararası Oğuzlardan Osmanlıya Diyarbakır Sempozyumu/20-22 Mayıs 2004/ Bildiriler,* Ed. Kenan Ziya TAG/Ahmet KANKAL, Diyarbakır 2004, s.169-187.

ÜNALAN, Sıddık, *"Mervanoğullarının Kuruluşu ve Selçuklu Devleti'nin Hâkimiyetine Girişi", Yeni Türkiye, Türkoloji ve Türk Tarihi Araştırmaları Özel Sayı* II, Nisan, 2002, s.44–58.

ÜÇÜNCÜ, Kemal, *"Anadolu ve Balkanların Fethi Sürecinde Türkmen Boylarının Hazar Ötesinden Taşıdığı Sözlü Kültürün İşlevi", Türk Dünyası Araştırmaları*, Sy.165, (Aralık 2006), s.211-222.

ÜLKEN, Hilmi Ziya, *Destanlar,* Haz.Fatma ARTUNKAL, Doğu Batı Yay. İstanbul 2019.

ÜNAL, Oğuz, *Horasan'dan Anadolu'ya Türkiye Tarihi/Anadolu'nun Fethi ve Türkiye Devleti'nin Kuruluşu, -Güneş Ülkesinden Güneşin Doğduğu Yere-, Ötüken Nşr. 3. Bas. İstanbul 2019.*

ÜNAL, Yenal, *"Türkiye'de Tarihçilik, Tarihçiliğin Gelişimi (15-20. YY) ve Türk-Batı Tarihçiliğine Örnek İki Kitabın Karşılaştırmalı Analizi", Kelâm Araştırmaları Derg.*, c.8, Sy.2, 2010, s.183-210.

VASARY, Istvan, *Eski İç Asya'nın Tarihi*, Çev. İsmail DOĞAN, Ötüken Neşr., İstanbul 2007.

VASILIEV, Alexander A., *Bizans İmparatorluğu Tarihi,* Çev. Tevabil ALKAÇ, Alfa Yay. İstanbul 2016.

WITTEK, Paul, *"Bizans-Selçuk Münasebetleri", Ülkü/Halkevleri Derg.* c.VIII, Sy.44, (İlkteşrin 1936), s.149-152.

WITTEK, Paul, *"Bizanslılardan Türklere Geçen Yer Adları",* Çev. Mihin EREN, *Selçuklu Araştırmaları Derg.*, Sy.I, (Ankara 1969), s.193-240.

WELLHAUSEN, Julius, *Arap Devleti ve Sukutu*, Çev. Fikret IŞILTAN, AÜ İlâhiyat Fak. Yay., Ankara 1963.

VEZVEZOĞLU, Selman, *Eski Türkçede Askerlik Terimleri,* Gazi ün. Sosyal Bilimler Ens. Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2017.

YAHYÂ KEMAL, *Aziz İstanbul*, İFCYKE Yay. İstanbul 1964.
YAHYÂ KEMAL, *Eğil Dağlar/İstiklâl Harbi Yazıları*, İFCYKE Yay., İstanbul 1966.
YAHYÂ KEMAL, *Târih Musâhabeleri*, İFCYKE Yay., İstanbul 1975.
YAHYÂ KEMAL, *Mektuplar ve Makaleler*, İFCYKE Yay., İstanbul 1977.
YAHYÂ KEMAL, *"Diyâr-ı Rûm Ne Demektir?", Kubbealtı Akademi Mec. Yıl: 3, Sy: 1, (1 Ocak 1974)*, s.16-19, ayrıca YAHYÂ KEMAL, *Târih Musâhabeleri*, İFCYKE Yay., İstanbul 1975,isimli ktb. içinde, s.124-128.
YAVUZ, Celalettin, *Türklerde Savaş Sanatı, Strateji ve Askeri Kültür*, Ed. Memduh BEGENİRBAŞ, Der Yay. İstanbul 2019.
YAZAR, Nurullah, *Büyük Selçuklu Devleti'nde İktidar Mücadeleleri*, Otto Yay. Ankara 2017.
YEDİYILDIZ, Bahaeddin, *"Türkiye'de Yer Adı Verme Usulleri", Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri (11-13 Eylül 1984)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., Ankara 1984, s.25-41.
YENİÇERİ, Özcan, *Türk Kimliği ve Travma/Türklerin 3 Büyük Suçu, 3 Büyük Bozgun*, Kripto Yay. Ankara 2014.
YILDIRIM, Ercan, *"Tarih Malazgirt İle Başlar", Star Açık Görüş, 26 Ağustos 2018*.
YILDIRIM, Ercan, *Anadolu'da İslâm Ruhu/Vatan ve Millet Oluşumu*, Dergâh Yay. İstanbul 2014,
YILDIZ, Hakkı Dursun, *İslâmiyet ve Türkler*, İÜ Edebiyat Fak. Yay., İstanbul 1976.
YILDIZ, Hakkı Dursun, *"Alpaslan ve Malazgirt Savaşı"*, Hakkı Dursun YILDIZ, Makaleler 1, Hz. E. Semih YALÇIN-Selçuk DUMAN, Berikan Yay. İstanbul 2007, s.105-108.
YILDIZ, Mustafa, *Türk Siyasî Bilgeliğinin Kadim Kapıları/Siyaset Felsefesi Açısından Erken Dönem Türk-İslâm Düşüncesi*, Ötüken Nşr. İstanbul 2017.
YILMAZ, Saim, *Anadolu'da Abbâsî-Bizans Mücadelesi (132-193/750/809*, Marmara Ün. İlâhiyat Fak. Yay. İstanbul 2015.
YINANÇ, Mükrimin Halil, *Türkiye Tarihi/Selçuklular Devri I/Anadolu'nun Fethi*, İstanbul Ün. Edebiyat Fak. Tarih Zümresi Neşriyatı, İstanbul 1944.
YINANÇ, Mükrimin Halil, *Türkiye Tarihi, Selçuklular Devri, C.*I, Yay. Haz. Refet YINANÇ, (İlâveli 3.Bas.) TTK Yay., Ankara 2013.
YINANÇ, Mükrimin Halil, *Türkiye Tarihi, Selçuklular Devri, C.II*. Yay. Hz. Refet YINANÇ, TTK Yay. Ankara 2014.
YINANÇ, Mükrimin Halil, *Millî Tarihimizin Adı*, Hareket Yay., İstanbul 1969.
YINANÇ, Mükrimin, Halil, *"Onikinci Asır Tarihçileri ve Muhammed bin Ali-il-Azîmî", İkinci Türk Tarih Kongresi, İstanbul 20-25 Eylül 1937, Kongrenin*

Çalışmaları, Kongreye Sunulan Tebliğler, TTK Yay., İstanbul 1937, s.673-690.

YURTSEVER, Erk, *Tamga/Asya'daki Türkçe Coğrafi Adlar Derlemesi*, Türk Dünyası Arş. Vakfı, İstanbul 1993.

YUVALI, Abdülkadir, *"Türk Devlet Geleneği-Evrensel Hâkimiyet Düşüncesinde Sosyal Grup Örneği Olarak Kürtler", Tarihte Türkler ve Kürtler Sempozyumu, Ankara 9-10 Ocak 2014, Sempozyuma Sunulan Bildiriler, C.2*, TTK Yay. Ankara 2014, s.169-187.

ZELYUT, Rıza, *Yabancı Kaynaklara Göre Türk Kimliği*, Kripto Bas. Yay. 8.Bas. Ankara 2012.

ZEYBEK, Namık Kemal, *"Türklerin Dini", Ortadoğu Gzt*. 8 Ağustos 1998.

ZEYBEK, Namık Kemal, *Türk'ün İnancı*, Doğan Kitap, İstanbul 2017.

3) Ansiklopediler

AnaBritannica/Genel Kültür Ansiklopedisi, 22 c. *Encyclopedia Britannica* 15.Bas. Çeviri, Ana Yay. İstanbul 1989.

Millî Eğitim Bakanlığı İslâm Ansiklopedisi (MEBİA), 2.Bas. 13 c. MEB Devlet Kitapları, İstanbul 1969.

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi (TDVİA), 44 c. TDV Yay. İstanbul 1988-2013.

4) Sözlükler

AKBAYAR, Nuri, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Tarih Vakfı Yurt Yay., İstanbul 2001

DEMİR, Ömer-ACAR, Mustafa, *Sosyal Bilimler Sözlüğü*, Vâdi Yay. 3.Bas., Ankara 1997.

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*/Eski ve Yeni Harflerle, Yay. Haz. Aydın Sami GÜNEYÇAL, İnceleyen Mustafa ÇİÇEKLER, Aydın Ktb. 30.Bas., Ankara 2013.

GÖLPINARLI, Abdülbaki, *Tasavvuf'tan Dilimize Geçen Deyimler ve Atasözleri*, İnkılâp ve Aka Ktb., İstanbul 1977.

İNAN, Süleyman, *Popüler Tarih Sözlüğü*, Adres Yay., Ankara 2005.

NİŞANYAN, Sevan, *Adını Unutan Ülke/Türkiye'de Adı Değiştirilen Yerler Sözlüğü*, Everest Yay., İstanbul 2010.

ÖZÖN, Mustafa Nihat, *Türkçe-Yabancı Kelimeler Sözlüğü*, İnkılâp Ktb., İstanbul 1962.

ÖZTUNA, Yılmaz, *Tarih ve Politika Ansiklopedisi*, Ötüken Nşr. İstanbul 2006.
ULUDAĞ, Süleyman, *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Marifet Yay. İstanbul 1991.
YAVUZ, Serdar-ŞENEL, Mustafa, *"Yer Adları (Toponimi) Terimleri Sözlüğü", Turkish Studies-International For Langues,* Literature and History uf Turkish or Turkic Volume 8/8 Summer 2013, p.2239-2254, Ankara 2013.

DİZİN

Bilgi, bölüşüldükçe artan hazinedir..

Bhartrihari

Abdülkaahir el-Bağdâdî 126
Abdülbaki Gölpınarlı 31
Abdullah İbn Mübarek 141
Abdürrahim Tufantoz 389
Abu'l-Asvâr 210
Abû'l Farac Bar Hebraeus 48
Adana (Adanus) 513
Adem-i merkezîyyetçi 115, 117, 184, 186
Adilcevaz (Ardske) 513
Adıyaman (Etiman) 513
Afganistan 81, 112, 182, 563
Afrâsyâblılar 237
Afşın Bey 11, 34-35, 150, 154, 156, 158, 213-218, 220, 222-223, 233, 328, 336, 348, 366, 369, 375, 393-394, 419, 523
Âdilü'n-nûrî 262, 264
Afyonkarahisar (Acrones Acroenus 154, 354-355, 513
Ağlebîler 345
Ağır piyade 243, 245, 449-451
Ağrı Dağı (Akra Akre) 519
Ahalkelek 208-209
Ahbâr üd-Devlet is-Selçukiyye 88, 90-91, 224, 363, 367, 400, 402, 409, 423, 429, 446, 448, 459, 467, 471, 545
Ahlat (Chleat) 513
Ahmed bin Mahmûd 204, 361, 367-368, 385, 391, 405, 408, 459
Ahmed-i Hasan 181
Ahsenü't-tekasîm 126
Ahvâz 197
Ak Sungur Bey 261
Akdeniz (Mare Nostrum) 43, 54-55, 68, 73, 140, 144, 307, 309, 311, 327, 346-347, 507, 518, 551, 571
Akgöl (Avlos) 513
Akritai 302
Aksaray (Arkhelais) 513
Aksarayî 204, 464, 467
Akşehir (Philomelion) 513
Alaşehir (Philadelphia) 513
Alanya (Kalonoros) 513
Aleksios Komnenos 273, 275
Alexander A. Vasiliev 45, 60
Alexiad 48, 240, 313-314, 546
Ali Sevim 23, 166, 569
Ali Tekin 98-101, 105-107, 164, 172
Aliates 274, 437, 456
Allıh 66
Almanlar 216, 504
Alparslan 24, 33-36, 61, 117, 121-123, 129-130, 152, 158-159, 192, 198, 201-212, 214-215, 217-218, 233-234, 262-270, 274, 277, 280, 285, 293-300, 303-304, 316, 320, 327, 336-337, 343-344, 346-353, 357, 359-370, 372, 374-375, 379, 384, 386, 388, 390-391, 393-396, 399-401, 403, 405-408, 411-413, 417, 419-425, 427-431, 433-436, 442, 446-449, 452, 455, 457, 460, 462-466, 468, 470-473, 479-480, 482-487, 491-493, 498, 500, 528, 540, 548-550, 562-563, 567, 571
Altay Dağları 83
Altun Köprü 65
Altuntaş 105-106
Altuntak 198, 211, 261
Amanos Dağı (Amana) 519
Amasra (Amastris) 513
Amasya (Amaseia) 513
Amîdülmülk Kündürî 201, 203, 206, 264, 548
Amuderya 96, 105, 107, 184
Amuriyye 154
Anadolu (Anatoli) 155, 513
Anasıoğlu Bey 175
Anastasius 321
Anatole 309
Anatoli 10-11, 17, 31-33, 35-36, 40-42, 48, 50-52, 55-56, 62, 65, 73, 77, 98, 104, 121-125, 129-133, 135-137, 139, 142-143, 145, 148, 150-158, 163, 165-166, 168, 170-171, 173-176, 188-189, 191-200, 204-212,

214-218, 220-224, 235, 237, 248, 254, 256-257, 267, 269-271, 273, 275, 282-284, 294-296, 298, 301-304, 307-309, 313-321, 325-326, 328, 334, 336-338, 343-344, 347-348, 354, 357-359, 362, 366, 372, 375, 394, 411, 415, 426, 437, 440, 463, 479, 483-487, 491-497, 505, 513, 523
Andronikos Dukas 273, 335, 418, 438, 454, 456, 482
Ani (Abnicum) 513
Ankara 13, 513, 545-575
Anna Komnena 48, 240, 255
Anonim Selçuknâme 183, 545
Antakya (Antiocheia) 513
Antalya (Attaleia) 513
Antik Roma 40-42, 44, 47, 51-53, 242-245, 247, 249-250, 289, 302, 308, 321, 439
Apa Tarkan 85
Aproksimet 451
Araplar 40, 55-56, 61, 384, 392, 502, 504, 560
Aras Nehri (Arsa) 518
Arcadius 47, 255
Ardahan (Artan) 513
Ârız 464
Arithmos 246
Armenia 73, 159, 174, 192, 208-209, 215, 303, 317-318, 322, 337, 356, 366, 371, 415, 514
Arnavut 314
Arpaçay (Arpasos Harpasus) 209, 518
Arslan Besâsîrî 33-34, 346
Arslan Câzib (Gazneli Tus valisi) 168-169, 175
Arslan İlig 100
Artuk Bey 36, 270, 419, 484-485
Artuklular 381, 486
Artvin (Artvini) 513
Arvantos 212
Arya 311
Arzu'r-Rûm 55-56
Asia Minor 258, 308
Asianique 311, 313
Âsî Nehri (Orontos) 518
Asya 20-21, 25-26, 40-42, 50-51, 61, 63-68, 70-71, 74, 76-77, 80-86, 88, 92-93, 96, 109, 113-114, 123, 131-132, 135, 146, 148, 163, 171, 174, 177, 180, 184-186, 200, 228, 233, 237-238, 249, 255, 268, 275, 293, 297, 302, 307-311, 319, 380, 418, 432-433, 435, 441, 446, 452, 462, 483-484, 491, 495-498, 506, 523, 550-551, 556, 560, 565, 569, 573-574
Aşina/Asena (A-shih-na) 84
Aşiret 572
Attaleiates 21, 48, 148, 151, 220, 326, 329, 331-332, 400, 404, 406, 408, 423, 425-426, 429, 446, 454, 457-458, 466-467
Augustos 43
Augustus 245, 323
Aulocrene 355
Avrupa 20, 32, 44, 46, 51, 61, 63, 73, 174, 200, 254, 309-311, 321, 495-496, 505, 554, 565
Ayasofya 35, 148, 333, 338, 354
Aydın (Tralles) 513
Âyet 76, 182-184, 427
Aynzarba 139, 142
Aytekin 261, 265-267, 352, 362, 394, 419, 455
Azak Denizi 69
Azerbaycan (Persarmenie) 513
Baba gibi koruyuculuk 119-120
Babaîler 76
Babil 368, 396, 540
Bağdat 33-34, 112, 125-129, 139, 183, 197, 215, 265-266, 343, 345-346, 366, 368, 384, 396, 405, 419, 464, 492, 528, 566
Bâc 92
Badişan (Bağdişan) 409-410
Bafra 513
Baga 85

Bagrat (IV) 176, 209
Bağdat 183, 197
Bahrü'r-Rûm 55, 518
Bakırçay (Kaikos) 518
Balac 66
Balasagun 31, 70
Balkanlar 31-32, 34, 69-70, 73, 143, 150, 210-211, 271, 275, 309, 316, 322, 334, 495, 501, 505
Balıkesir (Paleo-Kastro) 513
Bandon 244, 250, 438
Barânlu/Barânî 88, 97, 105
Baratekin 64
Barbar 54, 447
Barlık Çayı 83-84
Basil (II.) 192
Basil 197, 200, 256, 271, 275, 321-325, 350
Basileus 43, 54
Başkurt 68, 237
Basoniyenler 312
Başkanların birincisi 157
Başkurt 68, 237
Batınî 128
Bedir Savaşı 279
Bekçioğlu 218, 261, 268, 419
Belisarius 440
Bengü Devlet 19, 501, 507
Bereketli vâdi uygarlıkları 310
Bergama (Pergamos) 513
Besni (Bethesna Behisni) 513
Beydoğdu (Gazneli komutanı) 108
Beyşehir (Karalia) 513
Beyşehir (Karalis) Gölü 518
Bilâd-ı Rûm 55-56, 76-77, 123, 130-131, 166, 485, 487
Bilâdü'r-Rûm 55-56, 132-133, 138, 143, 198, 206-207, 217, 267, 486-487, 491, 493, 497
Bileşik kavisli yay 170, 239, 432, 449-453, 462
Bilge Kağan 86, 177, 507
Bilge Tonyukuk 85-86, 508
Bilge Umar 48, 158, 195, 220-221
Birecik (Birtha Birta Birsa) 513
Birikoğlu Bey 261
Bistam 89
Bitinler 312
Bitinya (Bithynia) 513
Bitlis (Badlis) 513
Biyografilerle Selçuklular Tarihi 262, 264, 353, 362, 365
Bizans 20, 26, 39-56, 59-61, 63, 129, 134-137, 139-140, 163, 171, 209, 237, 241-255, 257, 271, 281, 289-290, 296, 301-302, 309, 314-315, 317, 321-322, 324-330, 333-334, 362, 379, 397-398, 410, 438, 440, 454-455, 483-484, 491, 500, 506
Bizans İmparatorluğu 39, 41, 43-46, 52, 54, 60-61, 63, 209, 237, 241, 243, 321-322, 325-327, 440, 454, 500
Bizanslı 39, 43, 50

Bizans Savaş Sanatı 43, 51, 247, 252, 257, 289, 322, 334
Boğa Bey 232
Boğaziçi 42, 86
Boğazköy (Hattuşaş) 513
Bolu (Bithynium Claudiopolis) 513
Bolvadin (Polübotos) 514
Bondârî 266, 352, 365, 386, 404, 415, 431, 434, 464, 475
Bosporos (İstanbul Boğazı) 35, 210
Boy 65, 77, 82-83, 265
Boyla 85
Bozdağ (Tmolos) 519
Bozkır 113, 235, 297, 299, 495
Börk 238
Bryennios 21, 48, 220, 242, 272-276, 358-359, 403-406, 408, 410, 435, 437, 444-445, 452, 456, 458, 461
Budun 87
Bugyetü't-taleb fi Tarih-i Haleb 387
Buğa Bey 175
Buhârâ 31, 64, 95-101, 105-106, 139, 164, 350
Bulgar 31, 68, 149, 224, 271, 314, 316,

350, 356
Burdur (Polydorion) 514
Bursa (Prusa) 514
Büst 89, 184
Büyük Karl 45
Büyük kontarion 243
Büyük Taarruz 507
Büyük Teodosius 244, 255
Byzantion 42-44, 50-53, 55, 63, 123, 165, 255
Byzantios 50-51
Byzas 50
Caesar (Sezar) 283
Camille Jullian 502
Cami üt-Tevârih 473
Canik (Sannike Tzani) 514
Carl Von Clausewitz 291
Carole Hillenbrand 16, 60
Carter Vaughn Findley 60
Castra Ordugâhı 400
Cataphracti 243
Celâlettin Basık 355
Cemcem 199
Cend 31, 66, 80, 90-93, 95-97, 105, 108, 178
Centuri 247
Ceyhan Nehri (Pyramos) 518
Ceyhun Nehri 32, 89, 96
Charles William Chadwick Oman 60
Chronica 48
Cihâd 422
Cihan Piyadeoğlu 59, 91, 166, 298-299
Cit 64
Cizre 65, 189-190
Cizye 470
Claude Cahen 60, 62, 124
Coraget 145
Cremona Piskoposu 55
Crispus 54
Cumhuriyet 26, 47, 242, 312, 438, 440, 506
Cünd 138
Cündü Kınnesrîn 138
Cündü'l-Avâsım 138
Cürcan 64, 68, 187
Cûzcânî 237
Çağrı Bey 31-34, 98, 103, 121, 125, 130, 161, 164-171, 173-174, 179, 182, 184-187, 192, 196, 198, 201-202, 206-207, 262-264, 285, 293-294, 299-300, 319, 433, 499
Çanakkale (İliyon) 514
Çankırı (Gangra) 514
Çetr 186
Çifte hükümdârlık 206
Çine Çayı (Marsyas) 518
Çogay Kuzı Dağı 85
Çoklu yönetim 47
Çoruh (Çurukh) 514
Çoruh Nehri (Harpasos) 518
Çorum (Yankonia Eukhaita Niconia) 514
Çukurova (Kilikya Cilicia) 514
Daim Muzaffer 261, 270, 419, 484
Damgan 187, 203
Dana Bey 175
Dandânakan 176-177
Danişmend Gazî 261
Danişmendliler 381
Dardaniler 312
Darende (Toronda Tıryandafil) 514
Darhan/Dergan 105
David Nicolle 26
David 175, 242
Dede Korkut 65
Dekarkhion 438
Dekarkhos 438
Demir Yaylı Dukak 80, 95, 177
Denizli (Laodikeia) 222, 269, 514
Deşt-i Kıpçak 34
Deutera Romi 42-43, 56, 327
Devlet-i Ebed Müddet 19, 392, 501, 503, 507
Dicle Nehri (Tigris İdiglat) 518
Digenes Akrites 43, 302, 331
Dilmaçoğlu 261, 270, 419
Dilmakan (Salmâs) 300, 364, 366, 372
Dinar (Apameia) 514

Dipotamon 355
Dirlik 235
Dîvânu Lugâti't-Türk 238
Divriği (Tefrike) 514
Diyarbakır (Âmid) 514
Diyâr-ı Rûm 17, 46, 55-56, 122, 131, 165-166, 171, 426, 485, 487, 493-495, 505
Diyûcânis 353
Doğan Avcıoğlu 118-119, 124
Doğansu 408-409
Domaniç (Temnos) 514
Domestikos 246
Doğanşehir (Zibatra Sozopetra) 514
Doğu Karadeniz Kıyıları (Kolkhis) 514
Doğu Roma 39, 45-46, 123, 242, 245, 247, 249, 315, 321-324, 379, 448, 506
Domaniç (Temnos) 514
Domestikos 246
Droungarios 250
Droungos 250
Duduoğlu Bey 261
Dukak 31, 80, 95, 177
Dulûk (Dolichenus) 514
Düzce (Düsae Pros Olympum) 514
Dyrrhachium/Draç 272
Ebû Bekir et-Turtûşî 465
Ebû Cafer Muhammed bin Ahmed el-Buhârî 344, 419, 427
Ebû Galib Abdülvâhid bin Mesûd bin el-Husayn 387
Ebû İshak el-Fukkâî 183
Ebû Kâlicâr 382
Ebû Nasr 181
Ebû'l-Fazl Beyhakî 177
Ebu'l-Fazl-ı Kirmanî 467
Ebû'l-Fevaris Hamdan bin Abdürrahim 387
Ebû'l-Kasım Ali Buzcanî (Cuvaynî) 187
Ebû'l-feth 210
Ebû'l-Fevâris 193, 343, 387
Ebü'l-Ganayim bin El-Mahleban 419, 421
Ebü'l-Hasen Muhammed bin Muhassin es-Sabî 385
Ebü's Suvar 175-176
Ebü'l-Hayca Hadbanî 176
Ecnâdeyn Muharebesi 134
Edirne (Hadrianopolis Edrene) 514
Edremit (Atramyttion) 514
Edward Gibbon 59, 62, 282, 336
Edward N. Luttwak 52, 291
Efes (Ephesos) 514
Efrenc 459
Ege Denizi (Aigaion Pelagos) 518
Eğridir/Eğirdir (Akroterion Akrotiri) Gölü 518
Eğridir/Eğirdir (Akroterion Akrotiri) 514
Ehlibeyt 127
Ehli Bid'at 127
Ehli Sünnet 126
Ekskubitoi 246
El-Avâsım 138-139
Elâzığ (Alzi Eriza) 514
Elbasan Erbasan Erbasgan Ersagun 35, 152, 158-159, 205, 218-222, 269, 337-338, 348, 355, 370, 375, 395, 468, 471, 523
Elbistan (Ablasta) 514
El-Cezîre 134, 345
El-Fırkatu'n-Nâciye 126
El-Hüseynî 363, 400-401, 408, 415, 422-423, 448, 458, 465
El-Mahleban 419, 421
El-Makdisî 126
Elmalı/Antalya (Valma) 514
Emevîler 89, 133, 135, 137, 196
Emîr Atsız 62
Emîr Çaka 261
Emîr Çavlı 261, 419
Emîr Çavuldur 261, 419, 485
Emîr Çoban 380
Emîr Gıdric 221, 370, 395
Emîr Kapar 261
Emîr Mahmûd 343-344, 349, 351-353, 361

Emîr Porsuk 261
Emîr Saltuk 261, 485
Emîr Sanduk Bey 217, 267, 343, 393, 399, 403, 405, 408, 419
Emîrân-ı vilâyet-gîran 181
Emirdağ (Amorion) 514
Emîru'l-Mü'minîn 183
Endergan 105
Epitomae Historiarum 48
Erciş (Arkhes Arciş) 514
Erciyes Dağı (Argaios) 519
Erdek (Kytzikos) 514
Ereğli/Karadeniz (Herakleia) 514
Ereğli/Konya (Hubuşna) 514
Ergani (Akranya Erkenin Erkanikana) 514
Erhan Afyoncu 377, 385, 387
Erion/Hiereia 338-339, 354, 515
Erkan Göksu 218
Ermanos 459
Ermeni 21-22, 25, 48, 73, 121, 144-145, 149, 156, 168, 170, 175-176, 189-192, 195, 197-198, 207, 215, 217-218, 224, 254, 274, 276, 314, 318, 320, 332, 350, 357, 367, 370-371, 386, 392, 402, 404, 406, 408, 415-416, 445, 449, 455, 466, 481
Ermeni General Filaretos 156
Ermenistan (Armenia Ermenîye) 514
Er-Risâletü'l-Kadiriyye 126
Erzen (Artzen) 514
Erzen-i Rûm (Erzurum) 143
Eskişehir (Dorylaeum) 514
Erzincan (Eriza Aziris) 514
Erzurum (Artzen Erzen Theodosiopolis) 514
Eskişehir (Dorylaeum) 514
Eş'arî 126
Eş'arîyye 126
Eş-imparatorluk 47, 54
Evdokya Makrembolitissa 148, 271, 281, 328
Eyâlet 143
Eyyûbîler 20
Ezan 80
Fadlun 175
Fahrülmülk 201-202
Falanj 240, 243, 432, 438-440, 449, 451
Farslar 55-56
Faruk Sümer 23
Fas 66
Fâtımî Fâtımîlik Fâtımîler 127-131, 159, 196, 223, 267, 269, 285, 294-298, 302, 304, 319, 343-348, 350, 361, 364, 372, 390, 394, 472
Fâtih Sultân Mehmed 45
Fenerbahçe 338-339, 354, 515
Fergana 64
Feridun Dirimtekin 22-23
Ferruh Hâtunî 201
Fesa 33
Feth 17, 500
Fetih 13, 17, 44, 80, 131, 197, 228, 320, 485, 493
Fetret 506
Fıkıh 344
Fırat Nehri (Eufrates) 518
Fidye 123, 130-131, 153, 219, 470, 472
Filistin 133-134, 180-182, 185, 187, 207, 214, 344-347
Fi-sebilillâh 316
Fitne 128-129, 181, 204, 285, 319, 347
Flâma 235
Flavius Julius Crispus 54
Flavius Vegetius 243
Foça (Fokaea) 515
Fokas 144, 242, 251, 290, 315, 317
Frank 150, 188, 211-212, 224, 253, 350, 356, 373-374
Franklar 212, 215, 253
Frigler 312
Frigya 308
Fustel de Coulanges 502
Fürsânü'l-mihrab 146
Fütûh 17
Fütûhât 118, 123, 130
Fütûhu'l Büldân 137
Gagik 176, 188

Galatya 308
Garabudo 451
Garsunni'me 385
Gâvhâre Kanalı 105
Gayrimüslim 496
Gayrisünnî 126
Gazâ 90-91, 97, 117, 122, 125, 131, 133, 136-138, 141, 143, 146-147, 152, 163-167, 178, 183, 191, 199, 205, 207, 233, 267, 295, 317, 319, 331, 352, 369, 418, 443, 497, 505
Gâzî 75, 93, 419, 516
Gâzîantep (Hantap) 515
Gazneli Mahmûd 32, 103-104, 172
Gazneli Mesûd 106-108
Gazneliler 32, 81, 99, 108, 110-111, 171-172, 177
Gediz Nehri (Hermos) 518
Gegen Bey 210
Gelibolu (Gallipoli) 515
Gemlik (Kios) 515
Gence 193
Genç Liparit 195-196
General Liparit 33, 169, 193, 195
Georg Ostrogorsky 41
Gevherâyîn 261, 265, 419, 457-459, 464
Gevher Hatun 158, 218, 269
Girdkûh Kalesi 34, 201
Giresun (Kerasos) 515
Got 224, 321
Gök Türk 26, 31, 64-66, 84-87, 119, 506, 508
Gökçegöl 199
Göksun (Kokussos Kokson Keysun) 153, 515
Göksun Çayı (Kokussos Kokson Keysun) 518
Göktaş Bey 175
Göynük (Kainon Gallicanon) 515
Greek 49
Gregoryan 41
Grek 21-22, 42, 44, 49-51, 53, 245, 255
Grekçe 25, 41, 51-52, 55, 245, 289, 309
Gulâm 231, 265, 464
Gulâm Türkler 117-118
Gurş 89
Gûz 89
Gülek Boğazı (Pylae Ciliciae) 515
Gülkoru 408, 410-411
Gümüşhane (Argüropolis) 515
Gümüşsulular 313
Gümüştekin 152, 212-214, 217, 268
Günbatımı Ülkesi 309
Gündoğumu Ülkesi 309
Güneşin Battığı Topraklar 309
Güneşin Doğduğu Topraklar 309
Gürcistan (İberia) 515
Gürcü 22, 33, 41, 48, 144, 168-170, 193, 207, 224, 275-276, 314, 320, 370, 386
Gürgenç 64
Hâce 181, 353
Hâce-i Buzurg 181, 353
Hâcib 108, 152, 212-214, 225, 268, 435, 474, 479, 481
Hadîs 95, 422, 467
Hadrianopolis Muharebesi 244
Hakkı Dursun Yıldız 74, 135, 138
Halaç 89
Halep Emîri Mahmûd 153, 351
Haliç (Keras) 515
Hâlid bin Velid (r.a.) 134
Hanbelî 126-127
Hanefî 126-127
Hanzit (Khanzit Khanzeti Anthiai Anzathene) 515
Harâc 92
Hârizm 69, 71, 76, 90, 92, 105-107, 112, 180, 237, 262
Hârizmşah 105-106
Hârizmşah Altuntaş 105-106
Hârizmşah Hârûn 106
Harput (Suphane Sofen Hısn-ı Ziyâd) 140
Hârûn Reşîd 138, 142
Has İnal 156
Hasankale (Kapetru) 515
Hasankale Savaşı 173

Hassa ordusu 385-386, 394
Haşem 235
Hatay (Hatteia) 515
Havâşî 235
Hay 41
Hazar 31, 64, 67, 69, 72, 87, 96, 191, 224, 276, 386, 496
Hazar Denizi 31, 64, 69, 72, 87, 96, 191, 276, 496
Hazar Kağanlığı 67
Hegel 45, 59, 362
Helen 41-42, 49-50, 312-314
Helen kültürü 41-42, 50
Hellenes 49
Hemedân 191, 233, 296, 348, 363, 366, 380, 424, 492
Heraklius 41, 134, 136, 247
Herve 199, 253
Herve Frankopulos 253
Hetairai 246, 437, 445
Hiereia/Erion 338
Hieronymus Wolf 39, 43-44
Hil'at 465, 472,
Hilâl bin el-Muhassin es-Sâbi 387
Historia 21, 44, 48-49
Hitit 308, 311, 313
Ho Basileus tön Romaion 43, 54
Honaz (Khonai Khonos) 515
Honorias 326
Honorius 47, 255
Horasan 69, 76, 80, 89, 99, 104, 107-108, 110-113, 116, 126, 131-132, 141-142, 152, 163, 167-169, 173-177, 179-180, 192, 198-199, 208, 211-212, 215, 224, 237, 255, 262-263, 268, 270, 294, 296-297, 319, 327, 348, 360, 362-364, 367, 369, 396, 411, 483, 485, 487, 496, 498, 506
Hoy 208, 299, 364-366, 369, 372, 375, 393, 399, 408
Hristiyan Roma 42, 45-46, 132, 320, 390, 447, 504
Hristiyanlık 41, 44, 49, 53, 500
Hudut 90, 107, 121, 135
Hulefâ-yı Râşidîn 133, 135
Hulvân 197
Hun 26, 72, 506
Hunlar 80, 186, 237, 239, 291
Hurriler 312
Huş Ağacı 240
Huyûl 235
Hükümdâr 151, 184-185
Hüseyin Namık Orkun 83
Hz. Ali (r.a.) 127, 133
Hz. Ebû Bekir (r.a.) 133-134
Hz. Muhammed (s.a.s.) 14, 52, 127, 132-133, 135, 422, 446
Hz. Osman (r.a.) 133
Hz. Ömer (r.a.) 133-135, 137
Ian Heath 242
Ilgaz Dağı (Olygassys) 519
Imperium Romanum 39-40, 42-43, 46, 48-49, 52-54, 56
Ioannes Kinnamos 48
Ioannes Ksifilinos 330
Ioannes Skylitzes 48
Ioannes Zonaras 48, 284, 356, 408, 466, 483
Ioannis Dukas 272-273, 283, 335, 438
Ionia 49, 308
Ionna 49
Irak 65, 98, 104, 107, 127, 131, 165, 175, 190, 197-198, 215, 217, 224, 233, 266-267, 327, 352, 363-365, 368-369, 372, 380, 383, 386, 396, 405, 409, 417, 421, 427, 431, 434, 448, 464, 471, 475, 487, 494, 500
Irak-ı Acem 98, 131, 175, 215, 368
Irak-ı Arap 215, 368
Irsî 90, 114
Isaak Komnenos 198-199, 324-325
Isfahân 33, 191, 196, 201, 366, 424, 473-474
İberia (Gürcistan) 152, 176, 192, 195, 208, 326, 336, 348, 370, 487
İbn Ebî Rendeke 465
İbn Fadlan 31, 65, 68, 71-73

İbn Haldun 68
İbn Havkal 92, 139-140
İbn Kesîr 339
İbn Mahleban 266, 421-425, 466, 468, 472
İbn'ül-Ezrak 384, 424
İbnü'd-Devâdârî 384, 391
İbnü'l Adîm 262, 264, 315, 365, 408
İbnü'l-Cevzî 220, 369, 384-386, 391, 408, 415, 465, 473
İbnü'l-Kalanisî 387
İbrahim bin Nasr 152
İbrahim İbn Ethem el-Belhî 141
İbrahim Kafesoğlu 88, 92, 118
İbrahim Yınal 33, 122, 187-188, 191-196, 200, 346
İdil (Volga) Bulgarları 68
İdil/İtil Nehri 64
İdrisî 66
İfrîkıyye 345
İkanatoi 246
İkinci Roma 42-43, 56, 327
İkta 231
İ'lâ-yi Kelimetullah 316
İlber Ortaylı 85
İlegüp 355
İli Historias 21, 48
İli Nehri 96
İlteriş Kutlug Kağan 86
İmâdeddin el-Kâtib 494
İmâdüddevle 202, 206, 261, 266
İmam Eş'arî 126
İmam İbn Hanbel 127
İmam Mâturîdî 126
İnanç (Musâ) Bey 110
İnegöl (Anglecoma) 515
İngek Kölek (İnekler Gölü) 85
İranî 89
İran ve Turan 99, 102
İris (Yeşil Irmak) 486
İsferâyin 126
İsficab (Sayram) 87
İsfizar 184
İskandinavlar 216, 254, 257
İskenderun (Aleksandra) 515
İskitler 253, 430
İsmâilî İsmâilîyye 127-128
İsmil (Salamia) 515
İsparta (Sparta) 515
İsrailliler 504
İstanbul 39, 50-52, 135-136, 195, 210, 309, 386, 492, 506-507
İstanbul Boğazı (Bosporos) 515
İstemi Kağan 305
İstinpolin 51-52
İsulu 199
İtalya 40, 47, 51-53, 200, 253, 274, 309, 322, 324, 327, 334, 440
İtil/İdil Nehri 64
İzmir (Symrna Zmurna Zmirni) 515
İzmit (Nikomedia) 515
İznik (Nikaea) 24, 36, 314, 391, 486, 515
Jean-Claude Cheynet 62
Jerusalem (Kudüs) 134
John Bagnell Bury 48
John Julius Norwich 61
Joseph Tarkhaniotes/Tarkhan 267
Julius Caesar 400
Justinianos 49, 322-323, 440
Kabaliler 312
Kadir Billâh 126
Kadıköy (Khalkedon) 515
Kadifekale (Pagus Dağı) 519
Kağan 26, 67, 84-86, 177, 185, 305, 498, 507
Kahramanmaraş (Marasaion) 515
Ka'idü'l-ceyş 184
Kaim Biemrillâh 33-34, 114, 127, 183, 185, 210, 266, 346, 419, 426, 428, 492, 500
Kalaçlar 89
Kalaçor 238
Kalikalalı Ebû Ali el-Kalî 141
Kâlincâr Kalesi 32, 102, 108, 110, 172
Kalkolitik 307
Kapadoklar 312
Kapadokya 158, 198, 205, 218, 221-222,

224, 248, 271, 308, 314, 317, 328, 331, 333, 356-357
Kapar 198, 261
Karlar 312
Karacahisar (Malachiya) 515
Karacık 64
Karacuk (Karaçuk) 64
Karadağ 214, 219, 223
Karadeniz (Pontos Euxeinos) 518
Karahanlı 31, 33, 69-70, 96-100, 102, 105, 111, 152, 164-165, 172, 176, 182, 496
Karahanlılar 67, 70, 81, 89, 95, 97, 99, 101, 114, 171, 228
Karaman (Laranda) 515
Karapınar (Tebesa) 515
Karatekin müstahkem mevkii 69
Karacık (Karıçık) 64
Karluk 31, 68, 80
Karluklar 67, 96-97
Kars (Karsak) 515
Kartaca 440
Kartvel 41
Kastamonu (Kastra Komnen Kastamon) 275, 515
Kâşgarlı Mahmûd 69, 88, 238
Katakalon Kekaumenos 193, 195
Kâtip 405
Kaval 355
Kavim 432
Kavurd 34, 36, 187, 202, 206
Kay 32, 72
Kayaağzı 355
Kayser Ermanos 459
Kayseri (Caesareia) 34-35, 153, 156, 158, 214, 216-217, 222-223, 269, 301, 328, 356-357, 515
Kayzer-i Rûm 45
Kaz Dağı (İda) 519
Kazıkurt 64
Kazova (Dazimonitis) 515
Kegen Bey 210
Kelkit Çayı (Lykos) 518
Keltler 253
Kemah (Gamahha) 515
Kemal H. Karpat 75
Kemalpaşa (Nymphaion) 515
Kengü Tarman 120
Kenzü'd-dürer ve Camiü'l-gurer 384, 391
Kerîmüddin Mahmûd-i Aksarayî 467
Kerkuas 242
Kerullarios 330
Kethudâ 120
Khaldia 326, 516
Khomaten 313
Khorosalaris 326
Khronografia 21, 48, 155
Kınalıada (Proti Adası) 515
Kınık Boyu 89, 177, 230, 262
Kıpçaklar 68, 72
Kırgızlar 67-68
Kırklareli (Saranta Ekklesiai) 516
Kırşehir (Mocissus) 516
Kıtaylar 68, 70
Kızıl Bey 175
Kızılırmak Nehri (Halys) 218
Kicaciç 198
Kilâboğulları 352
Kilikiler 312
Kiriş 239
Kirman 107, 187, 202, 206
Kitabü'l-muntazam ve Mültakatü'l-muntazam 386
Kocatepe 507
Koloneia 326, 517
Kolonizatör 77-79
Komagenler 312
Komes 244
Komnenos 11, 35, 156-158, 198-199, 219-220, 242, 273, 275, 324-325, 336, 338, 354-355, 523
Kompozit refleks yay 249
Konar-göçer 65
Konstans 54, 136
Konstantin (I) 51, 53-54
Konstantin (VIII) 192, 323
Konstantin Dukas 148, 199, 210, 272-

273, 281, 283, 326, 328-329, 335, 481
Konstantin Monomakhos (IX) 193
Konstantin Paleiologos Dragas (XI) 54
Konstantin Porphyrogenete 69
Konstantiniyye 55, 123, 132, 135-136, 146, 195-196, 242
Konstantinopolis 21, 35, 39, 41-45, 49, 51-56, 62, 68-69, 122, 129, 136, 143, 148, 150-151, 154-155, 157-158, 165, 196, 205, 211, 215-217, 220-223, 242, 245, 248, 254-255, 269, 271, 273, 275, 281-282, 284, 300-301, 304, 314, 321, 323, 325, 327, 329, 332, 334, 336-338, 354-355, 370, 395, 418, 438, 468, 474, 479, 482, 486, 506
Konya (İconion İconium) 35-36, 156, 217, 301, 328, 354, 514, 516
Kouropalates 157, 219, 221, 336, 354
Kozmopolit 229, 257
Kral 86, 143, 184, 192, 336
Krispin 335
Krya Pègè 356, 517
Ksiphilinos 328, 330
Kubâdiyân 107
Kuhistan 187
Kumanlar 73, 81, 210
Kun 32, 72
Kunlar 72
Kur'ân 421, 470
Kurtçu 158, 218-219, 269, 468
Kurtulmuşoğlu 408
Kurtuluş akçası 470-471
Kurtuluşa Eren Fırka 126
Kurultay 182-183
Kuşadası (Pygela) 516
Kutalmış Bey 32, 187-188, 191-197, 199-204, 419
Kutalmışoğlu Mansûr 262
Kutalmışoğlu Süleyman 36, 205, 262, 486
Kutlug Şad 84-85
Kutsal Roma-Germen İmparatorluğu 45
Kutsal Roma-Germen İmparatoru 45
Kuzey Afrika 66, 133-134, 247, 500
Kuzey Doğu Karadeniz Yöresi (Khaldia Khaldaia) 516
Küçük Asya 41, 484
Kül Tigin 86, 177
Külek Boğazı (Pylae Ciliciae) 515
Külerkin 88
Kürdistan 379-380
Kürşad 84
Kürtler 127-128, 377-389, 391-392
Kütahya (Kotüaeon Kotiaeion) 516
Kypsela 275
Lampe 355
Laodikeia 222, 269, 514
Laodikya 222
Larende/Karaman (Landra) 516
Lastivertli Aristakes 189
Lâtince 25, 55, 289
Latinler 49, 253
Ledünnî 27
Lejyon 43, 240, 243, 245, 432, 438-440, 449, 451
Lelegler 312
Leon (VI) 396
Leon Diabatenos 361, 367, 372
Lev Nikoloyeviç Gumilëv 510
Likiler 312
Liparit 33, 169, 193, 195-196
Liutprand 55
Lojistik 247
Lokhagos 438
Lori Kralı 208
Lötler 312
Luviler 312
Lüleburgaz (Arkadiapolis) 516
Lydia 301, 307
M. Fatih Şeker 316, 319-320, 323, 328
M. Fuad Köprülü 74
M. Said Polat 64, 68, 78, 337
Macar 68
Magistros 272, 276, 333, 371, 373, 402, 404, 416, 437
Mağrib 33, 120, 186

Makedonya Hânedânı 252, 256, 271, 275, 315, 330
Malatya (Melita Melitene) 34, 135-138, 140, 142-144, 156, 214, 216-217, 301, 326, 328, 407, 516
Malazgirt (Mantzikert) 17-18, 20-25, 35-36, 59-63, 73, 75, 123, 129-131, 139, 142, 144-145, 147-148, 174, 189, 197, 205, 245, 247-248, 252-253, 258, 261, 263, 265-267, 269-270, 273-276, 279-281, 283, 285, 289, 293, 298, 303, 321, 327, 348, 354, 359, 361-362, 371, 373-375, 377-379, 384-387, 389, 391-394, 399-401, 407-408, 410-412, 415-416, 419, 436, 441, 460-462, 471, 474-475, 479, 482, 484, 486-487, 491-496, 498-503, 505-507, 516, 523
Mâlikî 126-127
Manisa Dağı (Sipylos) 519
Manisa (Magnesia) 516
Mansûr Bey 175, 190
Manuçahr 210
Manuel Komnenos 11, 35, 156-158, 219-220, 336, 338, 354-355, 523
Maraş (Marasin) 516
Marcus Aurelius 323
Marcus Tullius Cicero 37
Mardin (Mardie) 516
Marmara (Marmaron Marmaura)
Marmara Adası (Marmaros Prokennesos) 516
Marmara Denizi (Propontis) 518
Maşrık 33, 120, 186
Mâturîdiyye 126
Mâverâünnehr 26, 31, 36, 70-71, 74, 76, 80, 88-91, 96-102, 105, 112-113, 131-132, 142, 148, 164-165, 167, 169-170, 172, 174, 178, 180, 237, 255, 270, 319, 496-498, 506
Mâverdî 114
Mavrikios 244-245, 250-251, 290, 396-397
Mefâzât ul-Guziyye 69
Mehdî Lidînillâh 345
Mehmet Altay Köymen 24, 341
Mehrdad İzady 382
Mekke 141, 279
Melîk 86, 143, 184-186, 192, 202, 263, 459
Melikşâh 36, 117, 208, 266, 363, 442
Melîkü'l-Gâzî Selçuk bin Tukak 93
Melîkü'l-Maşrık ve'l- Mağrib 33, 120, 186
Memlûk 81, 384, 386, 391
Memlûklu 20
Memûn 142
Menbiç (Mempet Hieropolis Bambyke) 153, 354, 358-359, 361, 516
Menderes Nehri (Maeander Meander) 518
Mengücek Gazî 261
Mengücekoğulları 315-316, 318, 381, 485-486
Merend 208
Merkezîyyetçi 115-119, 184, 186-187, 197
Merv 107, 182, 184, 187, 203, 206, 264, 347
Merv Kurultayı 187, 347
Mervânî Beyliği 382-383
Mervânî Emîri Nasrüddevle 190
Mervânî Emîrliği 145, 368, 384, 388, 394
Mervânîler 145, 349, 382-383, 388, 390
Mervânoğulları 387
Mervezî 71-73
Meryem Derbendi 223
Mesûd 32, 106-108, 174-175, 387
Meş Ribât 105
Metbû 389
Meymene 182
Meyyâfârikin/Silvan (Martyropolis) 140, 142, 189, 365, 375, 516-517
Meyyâfârikinli Abdurrahim İbn Nubata 141
Mezolitik 307
Mezopotamya (Mesopotamia) 51, 311,

321-322, 339, 380
Mısır 35, 123, 125, 129-131, 133-135, 159-160, 180-182, 185, 187, 207, 214, 223, 267, 269, 285, 293-298, 302, 304, 315, 319, 343-349, 351, 353, 361-364, 372, 390, 412, 472, 500
Michael J. Decker 43
Migdaniler 312
Mihael Dukas (VII) 272, 480-482
Mikâil 96, 109, 111, 178, 181
Mikhael Attaleiates 21, 48, 148, 331, 400, 408
Mikhael Psellos 21, 48, 155, 157, 281, 283, 479
Mikhail (VI) Staratyotikos 198, 324
Mikrotoponomastik 410
Milâs (Mylasa) 516
Miliyenler 312
Minorsky 379
Minşar (Masara) 516
Mir'ât'üz-zamân fî Târihi'l-âyân 384, 391
Mirdâsi 153, 216, 362
Misisli Ebû'l-Abbas eI-Namî 141
Mizler 312
Mogoitu Irmağı 87
Moğolistan 64, 68, 70, 84, 87, 96
Moğollar 380, 504
Montesquieu 45
Muaviye 136
Mudanya (Myrieia) 516
Muğla (Mobolla) 516
Muhammed Hamidullah 387
Muhammed İkbâl 16
Muharrem Kesik 22, 384
Muhtesip 442
Multân 102
Muş (Muşa) 516
Muşhiler 312
Murâbıt 143
Muradiye (Perkri) 516
Murat Suyu (Purat) 518
Mustafa Akyol
Mustafa Alican 24
Musul 139, 176, 190, 363-366, 368, 372, 375, 395-396
Muş (Muşa) 317, 407, 412, 415, 516
Muşhiler 312
Mutasım 142
Mübârizân-î leşker 182
Mükrimin Halil Yınanç 22-24, 389, 391, 419
Mülûku'l-etraf 185
Müsâmeretü'l-Ahbâr 467
Mütevekkil 142
Müverrih 16, 19, 20, 25
Nadia Maria El Cheikh 60
Napolyon Bonapart 402
Nasrüddevle (Mervânî Emîri) 189-190
Nâsrüddevle Hamdân (Mısır Veziri) 129
Nea Romi 42, 56, 327
Nefthalit Hunları 326
Nehrevan 33
Nehrü'l-Cevz 350
Nemek Ribâtı 105
Neolitik 307, 311
Nesa 32, 107, 112
Nesil 82
Nesililer 312
Nevbet 186
Nevşehir (Soanda Muşkara) 516
Niğde (Nahita Nakida)
Nihal Atsız 39, 85, 502
Nikefor Basilakes 274, 371, 416, 466
Nikefor Botaniates 328, 333, 356
Nikefor Bryennios 21, 48, 272, 274-276, 358-359, 403, 405, 408, 437, 444, 452, 456, 461
Nikefor Fokas 144, 251, 290
Nikefor Ouranos 251
Niketas Khoniates 48
Niksar (Neocaesarea) 516
Nîşâbûr 121, 126, 139, 184, 186, 188, 190, 215, 264
Nîşâbûrî 182, 262
Nizâmiye Medreseleri 264, 346
Nizâmülmülk 116, 120, 152, 204, 206,

208-209, 230-231, 263-264, 295, 299-300, 349, 363, 366, 405, 459, 464
Norman 149-150, 252-254, 274-275, 314, 335, 356
Nova Roma 42-43, 56, 327
Nurata 97
Nur Buhârâ 97, 101
Nusaybin (Nisibis) 516
Nu-şe-pi 67
Nüzhetü'l-müştâk fi'htirâkı'l-âfâk 66
Oba 82, 84
Oğuş 81, 83
Oğuz 3, 5, 11, 21-22, 26-27, 31-33, 36, 64-69, 74-77, 79-81, 83-84, 86-93, 96-97, 101-102, 104-105, 107-110, 112-115, 117-118, 121-122, 124-125, 130-132, 148, 150, 155, 159-160, 171, 174-175, 177, 179-180, 185, 188, 190-192, 197-199, 202, 208, 211, 213-214, 218, 228-229, 232-234, 236-237, 239, 255, 258, 267-268, 270, 281-282, 294-296, 301, 303, 315, 317-318, 327, 330, 336-338, 344, 347, 352, 356, 371, 380, 388, 399, 403, 406, 411, 440, 484, 493, 496, 498, 501, 505, 523
Oğuz Çölleri 69
Oğuz Devleti 67
Oğuz İlleri
Oğuzlar 32-33, 36, 64, 66-67, 69-73, 79-89, 92-93, 96-97, 101, 103-105, 107-108, 110-112, 114, 116-117, 119-122, 124-125, 130-133, 146, 148, 150, 153, 158-159, 166-169, 171-172, 175-176, 178, 188-191, 195, 197, 199-200, 210-211, 215, 219, 224, 227, 229, 231-235, 237, 239, 270, 294-296, 302, 315-316, 318-319, 327, 329, 334, 388, 394-395, 447, 484, 487, 494-498, 500, 505-506, 523
Oğuz Kağan Destanı 26
Oğuz Yabgu Devleti 31, 80-81, 86-90, 177
Oğuzoğlu Mansûr 190
Oltu Çayı (Glaukos) 518
Oltu (Glaukos) 516
Orhantepe Çayı (Drakon Çayı)
On Oklar 67
Onomastik 410
Onoriada 326
Ordu (Kotyara) 516
Ordu-millet 227
Orhantepe Çayı (Drakon Çayı) 518
Orhun 19, 31, 66-68, 83-84, 86, 88, 96, 119-120, 363, 501, 507
Orhun Yazıtları 83-84, 363
Orontos (Âsî) Nehri 138
Orta Asya 21, 25, 64, 68, 70, 74, 77, 80-83, 85, 88, 92-93, 96, 109, 113, 148, 163, 180, 184-186, 228, 233, 255, 297, 435, 441, 446, 462, 483, 496-497, 523
Ortodoks 41, 313
Oryantalizm 61
Osman Karatay 507-508
Osman Turan 24, 75, 391, 465
Osmaneli (Malagina) 516
Osmanlılar 53, 116, 381, 501, 503
Osmanoğulları 52
Otto 55
Oymak 82-83
Ömer Lütfi Barkan 75
Ön Asya 20, 26, 40, 64, 76, 80, 113, 123, 132, 146, 171, 177, 228, 237, 302, 307, 319, 380, 491
Örenşar 408
Örgötu Dağı 87
Özbekistan 97
Özdemir 408
Pâdişâh 120, 262
Paflagonlar 312
Paflagonya 308, 318
Pagan 62
Paleolitik 307
Palu (Şebeteria) 516
Pamfilya 308

Pars Orientalis 52
Pars Togan 344
Pasin Pasinler (Phasiane Basian) 358, 33, 173, 189, 193, 195-196, 215, 371, 516
Pasinler Savaşı 173
Patrik 328-330, 479
Paul Wittek 511
Peçenekler 67, 69, 73, 81, 210-211, 215, 253, 271, 324, 334, 430
Peoniler 312
Persarmenie (Azerbaycan) 34, 104, 131, 135, 145, 163, 167-169, 173-176, 189, 191-192, 194, 198-199, 207-208, 211, 215, 233, 270, 296-297, 299, 320, 337-338, 348, 358-360, 362, 364-366, 369, 372, 375, 487, 496
Persler 155, 311
Pers Ülkesi 358-360, 396
Peyami Safa 29
Phasiane/Pasinler ovası 173
Phrygia 151, 326
Pınarbaşı/Zamantı (Tzamandos Tsamandos) 356, 516
Pilum 244
Piyade 243
Plasglar 312
Pontos (Pontus) 158
Porsuk Çayı (Termbris) 518
Praecepta Militaria 251
Proedros 221, 354
Propontis'in (Marmara Denizi) 150
Proskinesis selâmı 423
Proti Adası (Kınalıada) 36, 482
Proto-Hitit 311
Proto-Moğol 68
Protoproedros 157
Psellos 21, 48, 155, 157, 281, 283-284, 326, 329, 331, 425, 461, 479
Psidya 308
Psiloi 245, 440
Putperest Roma 46
Pylae Ciliciae (Külek Boğazı) 515
Rahova 409
Rahva 409
Rahve 408-409
Rakkâde 345
Ramazan Topraklı 338
Ravendî 182
Rei Militaris Instuta 398
Ren Nehri 51
Resul Tekin 191, 200, 204
Reşidüddîn Fazlullâh-ı Hemedânî 473
Reştunik 168
Rey 34, 139, 167, 175, 188, 191, 201-203, 206, 210, 215, 224, 339, 358
Ridde 133-134
Rikâb 102
Riptaria 245
Rize (Rhizios) 516
Robert Crispin 253
Robert Guiscard 274
Robur peditum 245
Rom 40
Roma İmparatorluğu 17, 39-42, 44-49, 51-54, 56, 61, 73, 121-123, 129, 135, 159, 174, 191, 195, 200, 215, 219, 242-243, 247, 251, 256, 275, 279, 294-295, 309, 311, 313, 316-317, 321, 347, 366, 382, 416, 482, 486, 495, 499
Roma Kayzeri 45
Roma Savaş Sanatı 243, 398
Roma 17, 21, 25, 33-35, 39-57, 60-63, 68-69, 72-73, 121-123, 125, 129-138, 143-146, 148-156, 158-159, 163, 165-166, 174-176, 188-189, 191-193, 195-196, 198-200, 207, 209-212, 214-217, 219-224, 234, 240-258, 265-269, 271-276, 279-281, 283-285, 289-290, 294-297, 300-301, 303-305, 307-309, 311, 313-321, 323, 325-331, 333-334, 337-338, 347-348, 354-357, 359-367, 370-374, 380, 382, 386-388, 390, 393-401, 403, 405-408, 411-412, 415-418, 422-425, 429, 434-

440, 444-447, 449-457, 459-464, 468, 470-472, 479-487, 491-495, 499-501, 504, 506, 523
Romaioi 40, 48-49, 52, 56, 242
Romalı 22, 33, 39-41, 43, 49, 51-52, 54, 62, 143, 151, 157-158, 169, 193, 217, 219-221, 223, 237, 240, 242, 247, 252, 271-274, 276, 289-290, 329, 337, 350, 361, 401-404, 430, 434, 500
Romalılar 40, 47-49, 52, 55-56, 59, 62, 73, 123, 131, 135, 143-148, 153, 159, 195-196, 199, 210, 215, 242, 249, 279-280, 289, 296, 299, 312, 316, 322, 329, 336-337, 347, 357, 366, 375, 418, 434, 441, 445-446, 450, 452, 454, 471, 474, 479, 483-484, 486, 491, 493, 504
Romani 40
Romanos (III) Argyros 271, 323
Romanos Diogenes 21, 23, 35-36, 123, 130-131, 148-152, 155-157, 159, 214-216, 219, 221, 223-224, 256, 265-267, 271, 273-274, 280-281, 284-286, 299, 301-302, 322, 331-332, 334, 337, 354, 356-357, 359-362, 371-372, 375, 398, 400, 402, 411, 417, 421-422, 437-438, 444, 451-452, 454-457, 461, 465, 473, 479-483, 493-494, 523
Romanus 40, 459
Roma Savaş Sanatı 243, 398
Romen Diyojen 21, 149-150, 174, 257, 276, 282, 322-326, 330, 335, 338, 354-356, 474, 481
Rudi Paul Lindner 62
Rûm 17, 31, 33, 35-36, 39-41, 45, 49, 55-56, 76-77, 98, 104, 121-123, 125, 130-133, 135, 137-138, 142-143, 145-146, 148, 150-152, 156, 158, 163-167, 169, 171, 173-174, 176, 188-189, 191, 193-201, 205-208, 210-211, 214, 217-218, 220-223, 233, 255, 257, 265, 267-270, 286, 294-298, 303, 315, 319-320, 329, 331, 343-344, 347, 350, 353, 362, 365-366, 369, 375, 386-387, 394, 399, 401, 411, 413, 418-419, 426, 429-430, 449, 456, 459-460, 463-465, 467, 475, 483, 485-487, 491-497, 505, 518
Rûmeli 152, 174, 198, 358, 403, 506
Rûmiyye 176, 299, 364-366, 369, 372, 375, 399
Rûmlar 41, 56, 132, 136, 144, 193, 209, 237, 347, 352, 354, 430, 446
Rus 45, 60, 74, 149, 224, 254, 314, 379, 386, 459, 464
Russel de Bayyöl 253, 273, 371, 373-374, 395, 399
Sabrân (Savran) 66
Sabuk 198, 326
Sadak 238
Safevîler 381
Sâhib-i Divân 181
Saint Demetrios 50
Sait Başer 510
Sakarya (Sangarios) 518
Salâcika 80, 181
Sâlar 233
Sâlâr-ı Horasan 198-199, 211-212
Sâmânî Devleti 31, 69
Samanlıdağ (Argantonyos) 519
Sâmânoğulları 80-81, 89, 91
Samsun (Samosata) 516
Sandakuttürkî 267, 405
Sapanca Gölü (Sophon) 518
Sapık Fırkalar 126
Saray 157, 265, 325, 335, 479
Saray gulâmları 117, 229
Sarayburnu 44, 50
Sard (Sardis) 516
Sarılar 72
Sarışın Türkler 72
Sarissa 243
Sasani 51, 62, 315
Satuk Buğra Hân 96, 100
Savtekin/Suvartekin 152, 261, 266, 419,

421, 435
Sayifa 136, 138
Sayram (İspiçap) 96
Scramasax 244, 239
Scutati 245, 437-439, 449, 451
Securis 244-245, 439
Seferiyye Hatun 363
Selâhattin Karatamu 369
Selânik 68
Selçuk Bey 80, 88-91, 93-94, 103, 108, 174, 177-181, 205, 262, 285
Selçukiyân 80, 109-110, 164, 181
Selçuklu Devleti 22, 32, 64, 66-67, 76, 80, 82, 84, 87, 93-94, 102, 105, 107-108, 110-111, 113, 117, 125, 127-128, 158, 167, 173, 176-183, 185, 187-188, 200, 202, 206-207, 214, 224, 227, 229-231, 233, 235, 237, 264-265, 270, 318-319, 343-344, 347, 383, 386-387, 443, 459, 473, 485-486, 496
Selçuknâme 97, 182-183, 204, 262, 265, 361, 368, 385, 391, 405, 409, 429, 433, 459, 465
Selçukoğulları 144, 177-178, 181-183, 392, 498
Selefîyye 126
Selekutu 410-411
Selmas 208
Semavi Eyice 23
Semerkand 95, 97, 99-101
Senato 221, 271-272, 283, 325, 328
Serahs 32, 112, 179-180, 184
Sergey Grigoreviç Agacanov 66-67
Serhad 142, 233
Serheng 152, 261, 266, 419, 421, 435
Sevkü'l-ceyş 25
Seyhan Nehri (Saros) 518
Seyhun Nehri 64, 70, 87, 90
Seyis 246
Seyit Gâzî (Nakolia) 516
Seyyide 34, 352
Sıbt İbnu'l-Cevzî 394
Sır Nehri 65, 80, 86-88, 90, 96-97, 268
Sicistân 89
Siirt (Zikirtu Zikirtiya) 134, 140, 145, 412, 517
Silifke (Selefkos) 314, 517
Silvan/Meyyâfârikin (Martyropolis) 134, 140, 142, 189-190, 365, 375, 382, 516-517
Sinop (Sinope) 517
Sinopsis Historia 48
Siriderya 64-65, 70, 80, 86-88, 90-91, 96-97, 112, 268
Sistan 184
Sivas (Sebasteia) 34, 153, 156, 158, 192, 198, 216-219, 222, 269, 355-358, 411-412, 485-486, 517
Siverek (Sevaverek) 517
Sivrihisar (Pessinos) 517
Siyâsetnâme 116, 120, 230-231
Siyerü'l-mülûk 116
Skholai 246, 437, 445
Skleros 242
Skytikon 253
Slav 25, 224
Slavlar 49
Sofya 271, 331, 517
Soğd-i Semerkand 101
Soğuk Pınar 356, 517
Solinler 312
Soy 82
Söğüt (Thebasion Sebasiyon) 517
Spatha 244, 439
Speros Vryonis 21, 25
Steven Runciman 61
Stinpolin 51
Stinpolinliler 51
Stranga Çayı 193
Strategikon 42, 244, 250, 289-290, 396-398
Strategos 247-248
Stratelatai 437, 445
Stratioti 246
Suguur Beylikleri 163
Suguur el-Cezîre 135, 137-138
Suguur eş-Şâmîye 135, 137-138

Suguur/Sugûr
Sultân Mesûd 32, 106, 175
Sultân Tepesi 351
Sultân 185
Sultânmahmut 409
Sun-Tzu 287, 292, 372, 463
Sûre 470
Suriye 20, 35, 104, 123, 127, 129-130, 133-138, 140, 144, 146, 150, 153, 155, 180-182, 185, 187, 190, 207, 214, 218, 224, 267, 279, 296-297, 315, 338, 343-345, 347-348, 350, 352, 356, 358, 361-363, 371-372, 380, 383, 399, 415, 487, 500
Sü/Su 88
Sübaşı/Subaşı 89
Süleyman Tülücü 261, 419
Sünnet ve Cemaat Ehli 126
Sünnî Sünnîlik Sünnîler 126-129, 279, 294-295, 319, 343-348, 383-384, 443, 499
Süphan Dağı (Sophene) 519
Süryânî Mihael
Süryanî Vekayinâmesi 419
Süryânî 41, 73, 205, 350
Süt-kent 66
Şad 84-85
Şadi 265, 465
Şâfiî 126-127
Şâh Melik 97, 105-107
Şahin Uçar 135, 163
Şahne 265
Şalcı 66
Şam (Damaskus Dımaşk) 134, 139-140, 191, 267, 344, 362, 372, 385, 517
Şamanist 181
Şanlıurfa (Edessa) 517
Şapur 62
Şark milleti 73
Şarlman 45, 55
Şaş (Taşkent) 100
Şatiya 136, 138
Şebinkarahisar (Koloneia) 326, 517
Şeddâdîler 145
Şehr-i Mehmet 52
Şehzâde 198
Şehzâde Süleyman 201, 203
Şehzâde Yakûtî 192, 198-199, 208
Şeref el-Zaman el-Mervezî 72
Şeref Han 381
Şerefnâme 381
Şiî-Fâtımî Halifeliği 129, 285
Şiî-Fâtımîler 129-131, 159, 223, 269, 285, 294, 296, 298, 304, 344-347, 472
Şiî Şiîlik Şiîler 35, 125, 127-131, 159, 196, 198-199, 223, 269, 285, 294-298, 302, 304, 319, 338, 344-348, 361, 383, 472
Şine-Usu Gölü 87
Şine-Usu Yazıtı 87
Şiraz 34
Şuhut (Cfut) 517
Şurahan 105
Tabakât-ı Nâsırî 177, 184, 237
Tabâyi el-Hayavan 71-72
Tâbi 366, 369, 376
Tagma 246, 440, 451, 491
Tagmata 245
Taktika 248, 251, 396, 398
Talas (Taraz) 69, 80, 96
Talas Nehri 69
Tamış/Tanes 447
Tarang 435
Taranges 435
Tarchaneion 275
Tarchaneiotes 275
Tarkan 85
Tarkhaniotes 267, 275-276, 358-359, 373-374, 393-395, 398-399, 401, 406-408, 418, 425, 444
Tarsus (Tarsos) 135-140, 142, 163, 517
Tasavvuf 128
Taşbaşı 189
Taş Ferraş 175
Taşkent 100
Tavadanos 199
Tebriz 363-366

Teke Yarımadası (Likya) 517
Tekin 98-101, 105-107, 118-119, 164, 172, 191, 200, 204, 233, 425, 485
Tekin Türk 100
Telhâp 32
Tell-Sultân 351
Temren 240
Teodora 323-324
Teodor Aliates 274, 437, 456
Teodoros 134
Teodosius (I) 47, 49, 244, 255
Teodosius (II) 321, 359
Teoman Duralı 502-503
Tercan (Derxene Derzene) 188, 517
Teritoryal 337
Termiller 312
Tevkî 352
Thema 217, 247, 314, 334, 355, 452
Tihiris 245
Thomas Ripper 389
Tiflis 170, 176, 215, 320
Timoty Dawson 45, 242
Tîr-endâzân 236, 462
Tîrkeş 238
Tirmiz 107
Togan Han 31, 70
Togtap 460
Tohum 82
Tokat (Dokeia Komana Pontika) 274, 479-481, 517
Tolus bodun 67
Tonga İlig Hân 98
Tonga Ukâ 100
Toponimi 410
Toponomastik 410
Toponomika 410
Toponymie 410
Toponymy 410
Topoteretes 246
Toros Dağı (Tauros) 519
Tourma 250
Tourmarkes 250
Tökriler 312
Töles boyları 67
Tönler 312
Trabzon (Trapezus Trebizond) 33, 195, 215, 224, 314, 517
Traianus 323
Trajan 43
Trak 50, 312-313
Trakya 55, 150, 271, 275
Trerler 312
Trovailer 312
Tribal 115, 117
Tribonos 244
Triumvirlik 47
Trovailer 312
Tuğ 26
Tuğrul Bey 32-34, 98, 107, 109-112, 114-117, 121-122, 164, 166, 169-171, 173, 176, 178, 182, 184-194, 196-202, 205-207, 215, 232, 262, 265-266, 285, 295, 297, 300, 317, 320, 344, 346-348, 368, 382-385, 390, 433, 492, 499
Tuğtekin 208
Tula Irmağı 84-86
Tuldum 246
Tullama 446
Tuna 23, 31, 34, 51, 68, 73, 82-83, 174, 200, 210, 276, 322, 324, 446-447, 495
Tunus 345
Turak Bey 210
Turanî 89, 312
Turhal (İbora Gaziura) 517
Turma Tugayı
Turma 250
Tus 167, 169, 175
Türk Sandak 267, 405
Türkeli 504
Türkili 504
Türk-İslâm Roma 46
Türkistan 19, 26, 31, 36, 68-69, 71, 74, 76, 89, 93, 100, 113, 121, 131-132, 141, 146, 148, 163-165, 172, 180, 197, 237, 255, 483, 486, 496, 498, 504, 506

Türkmen 21-22, 31-33, 35-36, 44, 46, 64, 66, 76-77, 79, 83, 92, 97-98, 101-102, 104-105, 107-110, 112-115, 117-118, 121-122, 124-125, 130-132, 148, 150, 155-156, 159-160, 171, 174-175, 188-192, 197-199, 202, 205, 208, 211, 213-214, 217-218, 228-229, 232-234, 236-237, 239, 258, 266-268, 270, 281-282, 294-296, 301-303, 315-318, 327, 329-330, 336-338, 344, 347, 355, 371, 380, 388, 399, 403, 406, 411, 483-484, 486, 493-494, 496, 501
Türkmencilik 117
Türkmenler 32-33, 66, 71-73, 83, 85, 87-88, 92-93, 96, 104-105, 107, 110-112, 114, 117, 120, 122, 124, 146, 148, 150, 153, 158, 167-169, 171-172, 175-176, 189-191, 193, 195, 197, 200, 210-211, 219, 229, 231-235, 265, 270, 295-296, 302, 315, 318-319, 328-329, 334, 344, 394-395, 484, 487, 494, 496-497, 505-506
Ubeydullah el-Mehdî 345
Uc 121, 139-143, 233
Ukayloğlu Karvaş 190
Ulca (ganimet) 105, 233
Ulemâ 20
Uluborlu (Zosopolis) 517
Uludağ (Mysia Olymposu) 519
Ulukışla (Lü'lüe) 517
Ulus 112, 381
Ulviye 352
Ulyaâbâd 32, 112, 179
Urfa (Urhai Orhai Edessa) 62, 129, 144, 198-199, 204, 211-212, 298, 303, 348-351, 361, 364-365, 471, 517
Urfalı Mateos 348, 395
Urmiye 176, 192, 299, 364-366, 369, 372, 375, 399
Urselius (Russel de Bayyöl) 373-374, 395, 399
Urug/uruk 82
Uşak (Obsequim) 222, 269, 517
Uygur Devleti 68
Uygurlar 70, 80, 86-87
Uyunü't-Tevârih 385
Uzlar 32, 72, 327
Ülüş 184, 186
Ünye (Oinaion) 517
Üsküdar 222, 269, 494, 517
Vakanüvis 19-20, 25, 161, 500
Valentinianus (I) 243
Valerianus 62
Van (Vaini Tuşpa) 144-145, 168, 170, 176, 197, 208, 268, 297, 303, 317, 348, 360, 365-366, 369, 373-375, 393, 412, 415, 486, 517-518, 521
Van Gölü (Biaina) 518
Vandon 244, 250
Vareg 254-255, 437, 445
Varegler 255, 276, 480
Vâris 43, 45-46, 54, 116-117, 119, 132, 501
Vasal 389
Vasileios (II) 254
Vasiliy Vladimiroviç Barthold 74
Vaspuragan Ermeni Krallığı 168, 193, 208, 303, 375
Vaspuragan Valisi General Aaron 193
Vegetius 243, 290, 348
Velayet-i Pederâne 120
Via Egnatia 51
Vladimir 254
Wu Devleti 372
Yabgu 67
Yabgulular 104, 109
Yağı (düşman) 105
Yahudiler 504
Yahyâ Kemal 20
Yakûtî Bey 192, 198-199, 208, 261, 336
Yalova (Plai) 517
Yavgiyân 104, 109-110, 163
Yayık Nehri 69
Yaylak-kışlak 97, 175
Yengikent 66, 80, 86-87, 89-93, 97, 104-105, 177

Yeni Roma 21, 41-44, 56, 60, 125, 133, 136, 148, 192, 242-245, 247-249, 251-254, 256-257, 289-290, 309, 313-316, 318, 321, 325-327, 329-330, 333, 338, 398, 408, 416-417, 438, 491, 495, 506
Yenisey 68, 83-84
Yenisey Yazıtları 83
Yermük Muharebesi 134
Yeşilırmak (İris) 318, 485, 518
Yılmaz Öztuna 24
Yınaliyân 109-110
Yınallılar 109
Yozgat (Jusgat Youzgath, Yuzgat) 517
Yunan 21, 42-44, 49-50, 311, 327
Yunanlı 309
Yunus Bey 217-218
Yusuf Has Hâcib 225
Yusuf Kadir Hân 99, 102
Yusuf Yınal Bey 109
Yüksek Asya 64, 66-67, 84, 86, 96
Zahirî 126-127
Zaho 408
Zahva 35, 408-409, 411-412, 415-416, 421, 436, 441, 491
Zamantı (Tzamandos Tsamandos) 516-517
Zamoukhes (Sabuk Samuk) 326
Zavâhi 137
Zehre 408-409
Zehve 408
Zeki Velidi Togan 117
Zenon 321
Zerafşan 97
Zeylü Tarih-i Dımaşk 387
Zihgîr 238
Zile (Zela Zelitis) 517
Zîr-dest 120
Zoe 323-324
Zompos 355
Zonguldak (Sandraka Sandrake) 517
Zubdat Al-Nusra Va Nuhbat Al Usra 266-267, 352, 364-365, 369, 386, 405, 409, 417, 421, 427, 431, 434, 448, 475, 494
Zühre 408-409
Zürriyet 82